

ΙΩΑΝΝΝΟΥ ΣΤΑΥΡΑΚΙΟΥ ΛΟΓΟΣ ΕΙΣ ΤΑ ΘΑΥΜΑΤΑ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ

Α. ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ

1. 'Ο βίος τοῦ πολιούχου τῆς Θεσσαλονίκης 'Αγίου Δημητρίου καὶ ἡ ίστορία τῆς πόλεως ταύτης καθὼς καὶ ἡ ίστορία τοῦ περιφήμου ναοῦ τοῦ ἄγίου Δημητρίου δὲν ἔχει γραφῆ ἀκόμη ἐπὶ τῇ βάσει δλων ἀνεξαιρέτως τῶν σωζομένων πηγῶν· συνεπῶς πᾶσα πληροφορία εἶναι χρήσιμος καὶ πρέπει νὰ προσκομισθῇ εἰς τὰς θημωνίας τῆς ίστορίας, ἔργον δὲ τοῦ κριτικοῦ εἶναι ἔπειτα νὰ διακαθαρίσῃ τὴν ἄλλων καὶ τὸν μὲν σίτον νὰ συνάξῃ εἰς τὴν ἀποθήκην, τὸ δὲ ἀχυρὸν νὰ κατακαύσῃ. 'Ως γνωστόν, πολυτίμους σχετικάς πληροφορίας παρέχουν τὰ συναξάρια καὶ τὰ ἐγκώμια τῶν Ἅγιων ἔτι δὲ καὶ οἱ ἀσματικοὶ Κανόνες τῶν Ἱερῶν Ἀκολουθιῶν. Συγκεκριμένως ἐνταῦθα διὰ τὸν ἄγ. Δημήτριον δ «Λόγος εἰς τὰ θαύματα αὐτοῦ» τοῦ χαρτοφύλακος Θεοσαλονίκης Ἰωάννου Σταυρακίου παρέχει σπουδαιοτάτην συμβολήν, εἶναι δὲ περούεργον ὅτι οὐδὲ ὑπὸ τῶν Βολλανδιστῶν ἔξεδόθη μέχρι τοῦδε, ἀν καὶ ἐπανειλημμένως ἐγένετο μνεία αὐτοῦ, ὡς π.χ. ὑπὸ τοῦ Λ. Ἀλλατίου¹), τοῦ J. Becker²) καὶ συχνὰ εἰς τὸν 75ον τόμον τῶν *Acta Sanctorum*. Εἰς τὴν Πατρολογίαν τοῦ Migne, τόμ. 116, εἰς τὸ τέλος τῶν εἰς τὸν ἄγ. Δημήτριον ἀναφερομένων κειμένων καὶ μεταξὺ τῶν «'Αναλέκτων» στ. 1402κξ. γίνεται ἐπίσης μνεία τοῦ κειμένου τούτου τοῦ Σταυρακίου, δ δὲ Κρουμβάχερ τονίζει ὅτι περιέχεται οἵτος «ἐν ἱκονοῖς χειρογράφοις», ἀναφέρων ἐν τούτοις μόνον τὸν ὑπ' ἀριθ. 46 Βοδλεϊανὸν κώδικα³). Παράφρασιν τινῶν ἐκ τῶν ὑπὸ τοῦ Σταυρακίου διηγουμένων θαυμάτων εὑρίσκομεν ἐκδεδομένην εἰς τὴν καλούμενην «Θύραν Μετανοίας», ἔκδ. Βενετίας 1806, τὴν φερομένην ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ Θεοσαλονικέως ὑποδιακόνου Δαμασκηνοῦ τοῦ Στουδίου⁴), κατὰ τὸν πολὺν

1. L. ALLATIUS, *Georgii Acropolitae magni logotheta historia*, Parisiis 1651, σελ. 234, ἔκδ. Βενετίας 1729 σελ. 18.

2. J. BECKER, *Georgii Acropolitae annales*, Bonnae 1836, σελ. 236 - 237.

3. K. KROUMBAXER, Ίστορία τῆς βυζαντινῆς Λογοτεγνίας, τόμ. 1, σελ. 385.

4. Βλ. Κ. ΣΑΘΑ, Νεοελληνικὴ Φιλολογία. —Εἰς τὴν «Θύραν Μετανοίας» εὑρίσκονται συνεκδεδομένοι καὶ οἱ ἀσματικοὶ Κανόνες Νικοδήμου τοῦ 'Αγιορείτου εἰς τὸν ἄγιον Δημήτριον, περὶ δὲν γράφει δ ἴδιος εἰς τὸν Συναξαριστήν του, καθὼς καὶ τοῦ Ἱερομονάχου Μητροφάνους Γρηγορᾶ τοῦ ἐκ Δωδώνης, μεθ' ἐνδὲς θαύματος, ὅπερ συνέβη εἰς τὸν ἴδιον τὸν Μητροφάνην.

καὶ « Μέγαν Χαρτοφύλακα » Μ. Γεδεών δμως οῦσαν ἔργον Ἰωάννου τοῦ Κομνηνοῦ¹). Τὰ περισσότερα ἐξ ἄλλου τῶν ὑπὸ τοῦ Σταυροφύλακα διηγουμένων θαυμάτων εἶναι καὶ ἄλλοθεν γνωστά, ἵδιως δὲ ἐκ τῶν συλλογῶν τοῦ κατὰ τὸ πρῶτον ἡμισυ τοῦ ἑβδόμου αἰῶνος ἀκμάσαντος Ἀρχιεπισκόπου Θεοσαλονίκης Ἰωάννου²) καὶ τοῦ κατὰ τὸν 12ον αἰῶνα ἀκμάσαντος, ἐπίσης Ἀρχιεπισκόπου Θεοσαλονίκης Νικήτα³). Ἐφ' ὅσον ἐν τούτοις ἥδυνήθην νὰ ἔξακριβώσω τὰ ὑπὸ ἀριθ. 10, 14, 20, 21 καὶ 22 κατωτέρω ὑπὸ τοῦ Σταυροφύλακα διηγούμενα θαυμάτα δὲν περιέχονται εἰς τὰς μέχρι τοῦδε γνωστὰς δημοσιευμένας συλλογάς. Περοίεργον φαίνεται ὅτι ὁ Σταυροφύλακας, μεταξὺ τῶν ὑπὸ αὐτοῦ ἀναφερομένων 22 θαυμάτων, δὲν κάμνει λόγον ἐκτενῆ περὶ τῶν τόσον ἀγαπητῶν λοιμῶν τε καὶ λιμῶν τῆς Θεοσαλονίκης⁴). Τὰ γνωστὰ θαυμάτα περὶ τοῦ Νέστορος, Λυαίου, τοῦ σκορπιοῦ κλπ. ὁ Σταυροφύλακας θίγει μόνον.

‘Η ἔκδοσις τοῦ λόγου τούτου βασίζεται ἐπὶ τοῦ κώδ. Ἰβήρων 677 (ν. 319, Λάμπρου 4797): τὸ κείμενον καταλαμβάνει τὰ φύλ. 73^b - 103^a. ‘Ο κώδιξ οὗτος εἶναι κατὰ τὸν Λάμπρον τοῦ 14^{ου} αἰῶνος καὶ περιέχει βίους, μαρτύρια ἀγίων καὶ πανηγυρικούς. Ἐβδομόν κατὰ σειρὰν εἶναι τὸ τοῦ Σταυροφύλακα κείμενον. ‘Η ἔκδοσις αὕτη ἔχει κυρίως σκοπὸν νὰ δώσῃ εἰς τὴν δημοσιότητα τὸ περιεχόμενον τοῦ σπουδαίου τούτου κειμένου καὶ νὰ τὸ κάμῃ οὕτω προσιτὸν εἰς εὐρύτερον κύκλον ἀναγνωστῶν.

2. ‘Ο Ἰωάννης Σταυροφύλακας, διάκονος καὶ χαρτοφύλαξ τῆς ἐν Θεοσαλονίκῃ Ἑκκλησίας, εἶναι ἄγνωστον πότε ἀκριβῶς ἔζησεν⁵). Ἐπειδὴ δμως εἰς τὸ κατωτέρω δημοσιευμένον κείμενον ἀναφέρεται θαῦμα λαβὸν χώραν ἐπὶ τοῦ αὐτοκράτορος Μανουήλ, δυνάμεθα νὰ ὑποθέσωμεν ὅτι οὗτος ἦκμασε κατὰ ἥ μετὰ τὸν 12ον αἰῶνα. Ἐξ ὅσων δὲ ἀναφέρονται εἰς τὴν τελευταίαν τοῦ πρὸς τὸν ἄγ. Δημήτριον ἀποστολοφήν, τοῦ Σταυροφύλακα ἀποτεινομένου οὕτως: « Ἄλλα δέξαι μοι τὴν φελλίζουσαν ἄμα καὶ ἀτεχνον ταύτην γλῶσσαν τε καὶ

1. Πρβλ. Μ. ΓΕΔΕΩΝ, ‘Αθως σελ. 226.

2. Πρβλ. Bibliotheca hagiographica graeca, editio altera emendatior, Bruxellis 1909, σελ. 70 - 72 καὶ Migne, Patrol. Graeca τόμ. 116 σελ. 1204 - 1324.

3. Βλ. Α. ΣΙΓΑΛΑ, Νικήτα Ἀρχιεπισκόπου Θεοσαλονίκης, εἰς τὰ θαυμάτα τοῦ Ἅγ. Δημήτριου, ἐν Ἐπετ. Ἐτ. Βυζ. Σπουδῶν τόμ. 12 (1936) σελ. 317 - 360. Πρβλ. τὸν εἰς τὴν σελ. 323 παρατιθέμενον ἔκει πίνακα τῶν θαυμάτων τῆς συλλογῆς ταύτης κατ' ἀντιπαραβολὴν πρὸς τὰ ὑπὸ τοῦ Ἰωάννου διηγούμενα.

4. Πρβλ. Bibliotheca hag. graeca σελ. 71. Λόγους εἰς τὸν Ἅγ. Δημήτριον ἔχουν γράψει πολλοί μεταξὺ τῶν δποίων καὶ πολλοί Ἀρχιεπίσκοποι Θεοσαλονίκης ὅπως π. χ. ὁ ὁρθεῖς Ἰωάννης, ὁ Πλωτίνος, ὁ Ἰωσήφ, ὁ Νικήτας καὶ ὁ Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς· ἐπίσης ἔχουμεν λόγους τοῦ Πατριάρχου Φιλοθέου, τοῦ Λέοντος τοῦ σοφοῦ, τοῦ Θεοσαλονίκεως Εὐσταθίου, τοῦ Κωνσταντίνου Ἀκροπολίτου, τοῦ Νικολάου Καβάσλα καὶ ἄλλων. Βλ. αὐτόθι σελ. 74 - 75.

5. Βλ. Κ. KROUMBAKER, Ἰστορία τῆς βυζαντιεῆς Λογοτεχνίας, τόμ. 1 σελ. 385.

διάνοιαν εδμενῶς, ὁ ρήτωρ τοῦ κηρύγματος τῆς πίστεως τοῦ Χριστοῦ· ὁ τῆς εὐσεβείας μέγας διδάσκαλος καὶ ἐν μάρτυσι συμπαθέστατος, τῆς αὐλῆς σον, ταντὶ καὶ ἐξ οἰκογενοῦς τὰ ψελλίσματα», ἀποδεικνύεται ὅτι οὗτος ἀνὴκεν εἰς τὴν «αὐλὴν» τῆς Ἐκκλησίας τοῦ ἄγίου Δημητρίου καὶ εἰς τὴν «οἰκογένειαν» τοῦ Ἰ. Ναοῦ, ἦτο δηλονότι ἀξιωματοῦχος, «καὶ τοφύλαξ» αὐτοῦ.

Προοιμιαζόμενος ὁ Σταυράκιος λέγει ὅτι πρὸ πολλοῦ ἐσκέπτετο νὰ γράψῃ περὶ τῶν θαυμάτων τοῦ ἄγίου Δημητρίου, ἀλλὰ δὲν ἐτολμοῦσε· ἡ ἀτολμία του ὅμως αὕτη τῷ ἔχοντιμενσε, λέγει, ἀπὸ μιᾶς ἀπόψεως εἰς τὸ νὰ ἀποταμιεύεται ὑλικὸν εἰς τὴν μνήμην του, μέχρις ὅτου παρουσιασθῇ ἡ κατάληλος εὐκαιρία, δοπίᾳ ἦτο ἡ ἕορτὴ τοῦ ἄγίου Δημητρίου, διότε προέβη καὶ εἰς τὴν συγγραφὴν του ταύτην, ἥτις ἀποτελεῖ διανοητικὸν κατασκεύασμα μεταξὺ λόγου ρητορικοῦ καὶ διηγήσεως, εἰς γλῶσσαν λίαν ἔξεζητημένην καὶ ὑφος μέχρι σχολαστικότητος ἐπιτετηδεμένον· αἱ λέξεις καὶ αἱ φράσεις, λίαν τετορνευμέναι, χαρακτηρίζουν τὸν Σταυράκιον ἐντοιβῇ καὶ δεξιὸν χειριστὴν τοῦ Ἑλληνος λόγου· κάμνει δὲ πλουσίαν ἀλλὰ καὶ ἀβίαστον χρῆσιν τῆς Γραφικῆς φρασεολογίας, μετά τινος φιλοπαίγμονος διαθέσεως πόρρωθεν ὑπαινισσομένης. Ἰδίᾳ ὁ Ἐπίλογος αὐτοῦ εἶναι τι τὸ ἀριστοτεχνικῶς θαυμάσιον ρητορικὸν καλλίστευμα, αἱ δὲ δύο - τρεῖς ἀποστροφαί, τὰς δοπίας κάμνει πρὸς τὸν ἄγ. Δημήτριον, χαρακτηρίζουσι τὸν Σταυράκιον ἔνθουν τοῦ θρησκευτικοῦ ζήλου καὶ ἄκρως φιλοπόλιδα καὶ φιλόπατριν.

Συνεχίζων τὸ προοίμιον τοῦ λόγου του, ὁ Σταυράκιος, προσθέτει ὅτι, δπως ὁ Πλάτων εἰς τὴν Σχολήν του εἶχεν ἐπιγράψει «μηδεὶς εἰσίτω ἀγεωμέτρητος»¹⁾ τοιουτορρόπως, λέγει, καὶ αὐτός, εἰς τὴν συγγραφὴν τοῦ λόγου τῶν «Θαυμάτων τοῦ Ἅγιου Δημητρίου», ἐπιγράφει «μηδεὶς εἰσίτω μὴ καθαρός».

Μετὰ τὸ μεγαληγόρον προοίμιον πλέκει ὁ Σταυράκιος τὸ ἐγκώμιον τῆς πόλεως Θεσσαλονίκης: «Πόλις—λέγει—αὕτη περιφανῆς καὶ λαμπρᾶ· καὶ Μακεδόνων μὲν πορνηή, Θεταλίας δὲ πάσης ὑπεριδρυμένη θ' ὑπερέχονσα, οἵτε παντοδαπαῖς διβίζεται χάρισι, καὶ οἵτε εἴδεσι καλῶν ἀπάντων ἐναγλαΐζεται». Μεθ' ὅ, περιγράφει καὶ «ἰστορεῖ» τὸν ἄγιον Δημήτριον διὰ τῶν ἔξῆς· «Χαριέστατος τὴν μορφήν, τὴν ψυχὴν χαριέστερος· ἔργον ὡς ὅντως τῶν Θεοῦ δακτύλων ἐπάξιον· ἥδης τὸ φθέγμα, τὸν τρόπον ἥδύτερος· γλυκὺς τὸν λόγον, τὸ ἥθος γλυκύτερος, πολλὴν μὲν ὑποφαίνων τοῦ ἔνδοθεν ἀνθρώπου τὴν ὥραιότητα, ὡς διὰ παραπετάσματος, οἷον τῆς διαρτίας τοῦ σόδατος, τοῖς ἔξω γεγανυμένην προκύπτουσαν· πολὺν δ' ὅτι μάλα τὴν τοῦ δημιουργοῦ Θεοῦ παριστάνων δημιουργικὴν τῆς πρώτης εἰκόνος ἐντέλειαν· διδακτικὸς τῶν

1. Τὸ αὐτὸν ἐπέγραψε καὶ ὁ πολὺς Εὐγένιος ὁ Βούλγαρις εἰς τὴν Ἀθωνιάδα Σχολήν.

τοῦ Χριστοῦ, διδασκαλικὸς τῶν τῆς χάριτος· τὸ ἀπόφθεγμα τῆς γλώττης, ὡς ὑετὸν καὶ ὡς δρόσον φέρων τὰ ρήματα· τὰ γάρ τῆς ἔξω τῶν λόγων παιδεύσεως, τοῖς ἐκ τῶν ἕνδον ἦν ἐξευγενίζων καὶ θαυμασίως κατακιρῶν· ἄσπιλος τὴν ψυχήν, παρθενικαῖς ταῖς χάρισιν ἐναγλαῖζόμενος· τοῦ κρείττονος ἐπάξιον οἰκητήριον, ναὸς τοῦ Ὑψίστου ἡγιασμένος καὶ ποδὶ γενέσεως· τὸν οἰκτὸν πολὺς, τὸν ἔλεον, ἐλαίᾳ ἀντικρυνθεὶς ψαλμικὴ ». Ἄφοῦ δὲ ἔπειτα μὲ συντομίαν διαλάβῃ τὰ περὶ τοῦ βίου τοῦ ἄγιου Δημητρίου ὡς χριστιανοῦ, καὶ τὰ τῆς ὅμολογίας του κατὰ τὴν ἀνάκρισιν ἐνώπιον τοῦ τυράννου, διηγεῖται τὰ περὶ τῆς μοναχίας τοῦ Λυαίου καὶ τοῦ Νέστορος καὶ καταλήγει εἰς τὴν περιγραφὴν τοῦ μαρτυρίου τοῦ ἄγιου Δημητρίου. Πάντα ταῦτα, λέγει, τὰ παρατρέχομεν, διότι εἶναι γνωστὰ εἰς δλους, « τίς γάρ οὐκ οἴδε τά τε ἄλλα καὶ τὴν τοῦ Μεγάλου Δημητρίου μαρτυρίαν καλλίνυκον, δι' ἣς φάλαγγας δλας δαιμόνων ἥδαφισεν; ἔκειτο μὲν γάρ κατὰ γῆς ὁ μάρτυς λόγχαις δημίων, τὰ τῆς τράσεως φέρων δλόσωμα· ἔκειτο λύθρονς αἵμάτων μαρτυρικῶν, πορφύρα τις φουνικοβαφῆς καθαπερεὶ τῷ Χριστῷ φουνισσόμενος· δλος διάτρωτος, δλος ὀτειλῶν μυρίων ἀνάμεστος· ἐτέτρωτο οἱ τὰ στέργα· ἐτέτρωτο τὰ τοῦ θώρακος· ἡ πλευρά, σκενὸς ἔώκει μωμόπονον· τὰ τῆς γαστρός, μυριοστόμοντος πηγὰς αἵμάτων ὑπήριγε· δέδεκτο καὶ χεῖρες τὸ μανιῶδες ἔκεινο καὶ δήμιον λογχοφόρημα· οὕτω δὲ ἐκάστου μέλους καὶ μέρους ὁ μάρτυς ἐν ἔαντῷ μαρτυρικῶν τὸν Θεὸν ἐμεγάλυνεν· οὕτω τὰ στίγματα τοῦ Χριστοῦ τῇ σαρκὶ κατὰ Παῦλον τὸν μέγαν ἐβάστασεν· οὕτως ἡγάνωσται· οὕτως ἐδόξασε τὸν ποιήσατα ». Ἀλλ' ὅπως, λέγει, ὁ ἄγιος Δημήτριος ἐδόξασε τὸν Θεὸν διὰ τοῦ μαρτυρίου του, τοιουτορόπως καὶ ὁ Θεὸς ἀντεδόξασεν αὐτὸν διὰ μυρίων καὶ ἔξαισίων θαυμάτων. Καὶ ἄν, ἀντὶ ἐνὸς ποτηρίου ψυχροῦ ὕδατος, ὅπως λέγει τὸ Εὐαγγέλιον, μᾶς δίδεται μισθὸς καὶ ἀμοιβὴ ἐν οὐρανῷ, πολὺ περισσοτέρα ἀνταπόδοσις δίδοται εἰς ἔκεινον, ὅστις χύνει τὸ αἷμα του ὑπὲρ Χριστοῦ, « ὅπου δλα μαρτυρικῶν αἵμάτων ὑπὲρ Χριστοῦ ἐκκέχυται ρεύματα· ὅπου κρονυροὶ λύθρων τῆς σωματικῆς διαρτίας τοῦ μάρτυρος ἀπερρύθσαν· πορευόμενος γάρ ἐπορεύετο δὲ μέγας οὗτος τὴν τοῦ μαρτυρίου ὁδόν, αἵματα σπείρων τῆς οἰκείας σαρκὸς ὑπὲρ τῆς εἰς Θεὸν πίστεως τιθεὶς τὴν ψυχήν, ὡς ἐνταῦθα μὲν μυρία μύρα θεριστέον, ἐκεῖθεν δὲ πολυπληθῆ τὰ θαύματα ὧσεὶ δράγματα δρέψατο ». Καὶ οὕτως εἰσέρχεται εἰς τὰ θαύματα τῶν δποίων διηγεῖται εἰκοσιδύο καὶ τῶν δποίων περίληψιν θεωροῦμεν καλὸν νὰ παραθέσωμεν ἐνταῦθα.

α') Ἐκ τῆς διηγήσεως τοῦ πρώτου θαύματος πληροφορούμεθα ὅτι τὸ σῶμα τοῦ Ἅγιου, μετὰ τὸν μαρτυρικὸν του θάνατον, ἥτο κεκρυμμένον « περὶ τὰς τοῦ λουτροῦ στοὰς » μέχρις ὅτου καταπαύσῃ ὁ κατὰ τῶν χριστιανῶν διωγμός. Ὁ ὑπαρχος Λεόντιος, θεραπευθεὶς διὰ θαύματος τοῦ ἄγιου Δημητρίου, κατηδάφισε τὰς στοὰς τοῦ λουτροῦ, ὅπου ἔκειτο τὸ λείψανον, καὶ ἐξ εὐγγνωμοσύνης πρὸς τὸν Ἅγιον ἀνήγειρε λαμπρὸν Ναὸν « μέσον τὸν μαρτυρικὸν θησαυρὸν πλουτοῦντα ». Διὰ τῆς ἐκφράσεως ταύτης θέλει νὰ σημάνῃ

ᾶραγε ὅτι τὸ ἄγιον λεύψανον, δηλαδὴ ὁ τάφος τοῦ Ἀγίου, ἔκειτο εἰς τὸ « μέσον » τοῦ ναοῦ, ἥτις ἡτο ἀπλῶς ἐντὸς τοῦ ναοῦ. Μᾶλλον δμως φαίνεται τὸ πρῶτον, διότι τὸ « μέσον » καθιορίζεται ἐκ τῆς ἐπομένης ἐκφράσεως « ὃσεὶ ξύλον ἄλλο ζωῆς », δπερ « ξύλον τῆς ζωῆς » ἔκειτο, Γραφικῶς, εἰς τὸ μέσον τοῦ Παραδείσου. Ἡτο δὲ ὁ Λεόντιος οὗτος στρατηγὸς τοῦ Ἰλλυρικοῦ στρατοῦ ἐπὶ Ζήνωνος κατὰ τὸ 479. Οὗτος μετὰ τὴν θαυματουργικὴν διάβασιν τοῦ Ἱστρου ἔν τινι ἐκστρατείᾳ του, ἔκτισε ναὸν ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἄγ. Δημητρίου εἰς τὸ Σίρμιον (νῦν Μητροβίτσα) καὶ ἐντὸς τοῦ ναοῦ τούτου ἐναπέθεσε τὴν « χλαμύδα » τοῦ ἄγίου, τὴν δποίαν ἐφόρει κατὰ τὸν μαρτυρικὸν του θάνατον, « βεβαμμένην λύθρῳ τῶν Δημητριακῶν αἵμάτων » καὶ τὴν ζώνην καὶ τὸν δακτύλιον, ἄτινα εἶχε κλέψει ὁ φύλαξ τοῦ τάφου Λοῦπος « δ ἐλευθερογυνώμων » καὶ δι' αὐτῶν ἐκαμνεν ίάσεις εἰς τὸν λαόν, διὰ τὰς δποίας κατηγγέλθη καὶ ἐσφάγη εἰς τὸ Τριβουνάλιον τῆς Πόλεως.

β') Ἐκ τοῦ δευτέρου Θαύματος πληροφορούμεθα ὅτι δ Ἐπαρχος Μαρκιανὸς (Μαρκιανὸς) προσβληθεὶς ὑπὸ νόσου — πάρεστις δλομελῆς — ἐθεραπεύθη διὰ θαυματουργικῆς ἐπεμβάσεως τοῦ Ἀγίου· περιλαμβάνει δὲ ἥ ἐξιστόρησις τοῦ θαύματος τούτου ἐθνικάς τινας γοητείας, σχέσιν ἔχούσας πρὸς τὰς σημερινὰς νοομαντείας, τοὺς ὑπνωτισμοὺς κ.τ.τ. Ἐνταῦθα γίνεται μνεία καὶ περὶ τινος μεμβράνης, ἐφ' ἣς ἦσαν γεγραμμένα ὀνόματα θεῶν καὶ περιγραφαὶ κύκλων καὶ ἡμικύκλια καὶ διάφορα σχήματα καὶ τύποι εἰδώλων ὑπερφυεῖς· τὴν μεμβράνην ταύτην περιετίθεντο οἱ ἀσθενεῖς περὶ τὸν τράχηλον διὰ νὰ γίνωσιν ὑγιεῖς.

γ') Ἐνταῦθα ἀναφέρεται ὅτι δ νεωκόρος τοῦ ναοῦ ἔκλεπτε τὸ χρῆμα τῶν κηρίων — παλαιὰ ἀμαρτία τῶν περὶ τὰ παγγάρια — ἐτιμωρήθη δμως δι' ἐλέγχου ὑπὸ τοῦ Ἀγίου καὶ ἐζήτησε συγχώρησιν.

δ') Ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς ἐνόμιζεν ὅτι ἥ αὐτοκρατορία του δὲν θὰ ἦτο ἐν ἀσφαλείᾳ, ἀν δὲν θὰ εἶχε τεμάχιόν τι τῶν ἄγίων λειψάνων τοῦ μεγαλομάρτυρος Δημητρίου καὶ ἐζήτησεν ἀπὸ τοὺς Θεσσαλονικεῖς τοιοῦτο. Ἐπειδὴ δμως τὰ ἀναβλήζοντα μύρα ἐκ τοῦ ἄγίου λειψάνου ἦσαν τόσον πολλά, ὥστε δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ ἀνασκάψωσι κατ' εὐθεῖαν πρὸς τὴν ροὴν τῶν μύρων, ἥναγκάσθησαν καὶ ἐσκαψαν ἐκ τοῦ πλαγίου μέρους, οὕτως ὥστε νὰ προλάβωσι « ἀρπαλέως » καὶ νὰ κόψωσι μέρος τι τοῦ ἄγίου λειψάνου. Ἀλλὰ καὶ ἐνταῦθα « πῦρ ἔκειθεν ἐκπηδῆσαν » ἐματαίωσε τὴν « καλὴν ἱεροσυλίαν ».

ε') Ὁ αὐτοκράτωρ Μαυρίκιος ἐπίσης ἡθέλησε νὰ ἀποκτήσῃ μέρος τῶν ἄγίων λειψάνων τοῦ Μάρτυρος, ἀλλ' ὅταν ἔμαθεν, δσα ἐπαθον οἱ τοῦτο πρότερον ἐπιχειρήσαντες, ἀπέστη τοῦ ἐγχειρήματος. Ἐνταῦθα περιλαμβάνονται καὶ ἔτερα θαύματα ἥτιονος σημασίας.

ζ') Ἐνταῦθα ἀναφέρεται ὅτι δ θρόνος, τὸ ἄλλως « κιβώτιον » καλούμενον τοῦ Ἀγίου (τὸ ἵκριμα τοῦ Ισωτοῦ, ἐφ' οὗ ἐτίθετο ἥ μαρτυρικὴ λάρναξ, ἥ καὶ αὐτὴ αὐτὴ ἥ λάρναξ) ἦτο ἐκ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου, εἴτε ὑπὸ τῶν γονέων

καὶ συγγενῶν τοῦ μάρτυρος ἀφιερωμένος, εἴτε παρὰ φιλοχρίστου τινός. Ὁ πλούσιος οὗτος διάκοσμος τοῦ ἑροῦ ναοῦ, ἀλλὰ καὶ ἡ εὐθὺνή τῶν ἀγαθῶν τῆς Θεσσαλονίκης, εἴλκυσε τοὺς Σκλαβηνούς, οἵτινες ἐπέπεσαν κατ' αὐτῆς· ὁ Ἀγιος δύμως αὐτοπροσώπως ὑπερημύνατο τῆς πόλεως. Ἐγένετο δὲ τοῦτο κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἑορτῆς τοῦ ἄγιου Δημητρίου. Τὴν ἐσπέραν, ὅποτε ὁ κόσμος, ἔνεκα τῆς διλονυκτίου ἀκολουθίας καὶ ἀργυπνίας καὶ τῶν συνήθων διασκεδάσεων ἥσαν βεβαρυμένοι καὶ κατερραστωνευμένοι, συνέβη ἐξ ἀμελείας τοῦ νεωκόρου πυρκαϊᾶ εἰς τὸν ναόν, καὶ ἵδια εἰς τὴν λάρνακα τοῦ Ἀγίου· ὁ δὲ νεωκόρος, διὰ νὰ μὴ ἐπιτέσῃ τὸ πλῆθος καὶ διαρπάσῃ τὸν χρυσὸν καὶ τὸν ἄργυρον, ἐπενόησε νὰ διαδώσῃ ὅτι ἐχθροὶ ἥλιθον πέριξ τῶν τειχῶν, οὗτος δὲ νὰ διασκεδασθῇ ἢ ἐκ τῆς πυρκαϊᾶς ἐντύπωσις. Ἄλλα τὸ ἐπινόημα τοῦτο, τὸ κατὰ μαρτυρικὴν ἐπίπονιαν τοῦ ἄγιου, ᾧτο ἀληθές. Ὁ ψρόνος διαρπάσας τὸν ἄργυρον, ἐτάκη· τότε δὲ εὑσβεῖς τινες χριστιανοὶ προσεφέρθησαν νὰ κατασκευάσωσιν ἐκ νέου τὴν λάρνακα.

ζ') Ἀφοῦ ἐτάκη ἡ λάρνακα καὶ ἐτάκη τὸ χρυσάργυρόν της ὑλικόν, φιλομάρτυρές τινες χριστιανοὶ ἥθελησαν νὰ χωνεύσωσιν ἐκ νέου τὸν ἀργυρόλατον ψρόνον καὶ τὸ ἐλλείπον τοῦ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου νὰ τὸ συμπληρώσουν, ἀλλ' ὁ Μάρτυς, φανεὶς κατ' ὄναρ, ἡμπόδισε τὴν χώνευσιν.

η') Θαυμασία καὶ λίαν παραστατικὴ εἶναι ἡ περιγραφὴ τῆς ὑπὸ τοῦ ἀρχηγοῦ τῶν Σκλαβούνων Χάτζωνος πολιορκία τῆς Θεσσαλονίκης κατὰ Ἑηράν καὶ τὸν ὕδατασσαν. Ὁ Χάτζων ἥττηθεὶς τῇ θαυματουργικῇ ἐπεμβάσει τοῦ ἄγιου Δημητρίου ζωγρεῖται καὶ ἀθλίως καὶ ἐλεεινῶς φονεύεται.

θ') Ἐπὶ αὐτοκράτορος Μαυρικίου τὰ τοῦ Βυζαντίου οὐριοδόμουν· ἐπὶ τοῦ διαδεξαμένου δύμως αὐτὸν Φωκᾶ τὰ τοῦ κράτους ἀπέβησαν εἰς ἀναρχίαν, σύγχυσιν καὶ ταραχὴν κατὰ τὸν Σταυρόκιον. Ἐν μέσῳ τοῦ κρατικοῦ τούτου κλύδωνος μόνον τὰ τῆς Θεσσαλονίκης ἐκυβερνῶντο ἐν « εὐταξίᾳ ». Τοῦτο ἐδείχθη καὶ διὰ μιᾶς ὀπτασίας, ἣν εἶδε συγγενής τις τοῦ Ὅπατου τῶν Ἰλλυριῶν· περιγράφεται δὲ ἡ ὀπτασία καὶ ἡ γυνὴ Εὐταξία, συμπαρισταμένη μετὰ τοῦ Μάρτυρος, ὡς ὑπὸ Θεοῦ πεμφθεῖσα, ἵνα κυβερνᾷ μετ' αὐτοῦ τὴν Θεσσαλονίκην.

ι') Ὁ ἐν Ἀγίῳ Οφεὶ Βιτάλιος ἀπιστεῖ διὰ τὸ πλῆθος τῶν μύρων τοῦ ἄγιου Δημητρίου, ἰσχυροῖς μενος ὅτι ὁ ἄγιος Δημήτριος δὲν ὑπέστη τόσον μέγα μαρτύριον, ὥστε νὰ ἀξιωθῇ τόσης μεγάλης χάριτος, νὰ λαμβάνῃ δὲ τόσος κόσμος μύρα καὶ νὰ μὴ τελειώνουν. Τὴν ἀπορίαν ταύτην λύει ὁ συγγραφεὺς ὡς ἔξῆς: Παρομοιάζει τὸν μὲν ἄγιον Δημήτριον ὡς μυροθήκην, ἔχοντα ἐν ἑαυτῷ τὸν Χριστόν, αὐτὸν δὲ τὸν Χριστὸν ὡς αὐτὸν τοῦτο τὸ μύρον τὸ ἀνεξάντλητον. Ἄλλα καὶ διὰ θαύματος πείθεται ὁ Βιτάλιος περὶ τῆς πληθύνος τῶν μύρων. Εἶδεν οὖτος καθ' ὑπνους καὶ περιγράφει τὸν τόπον, τὴν θέσιν, τὸ βάθος, τὸν ἀριθμὸν τῶν μαρμάρων, καὶ τέλος τὴν πληθὺν τῶν μύρων, ἐκ τῶν δύοιων καὶ αὐτὸς ὁ Ἰδιος διὰ « κουτρούβιον » ἥν-

τίλησε. Μετὰ τὰ γενόμενα ἀνεχώρησεν δὲ Βιτάλιος, συνοδευθεὶς ὑπὸ τοῦ νεωκόρου μέχρι τόπου τινὸς καλούμενου «‘Α λ μ ν ρ ό ς».

ια') "Αρχιερεύς τις Κυπριανὸς δύναματι ἐξ Ἀφρικῆς, μεταβαίνων εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἡχμαλωτίσθη καὶ δόδὸν ὑπὸ πειρατῶν, ἐλυτρώθη δὲ διὰ θαυματουργικῆς ἐπεμβάσεως τοῦ Ἀγίου. Ἐπανέλθων κατόπιν εἰς τὴν ἐν Ἀφρικῇ ἐπαρχίᾳν του, ἔκτισε ναὸν ἐπ' ὄντας τοῦ ἀγίου Δημητρίου, ὑποδειχθέντων τῶν πρὸς κτίσιν μαρμάρων ὑπὸ τοῦ Ἀγίου κατ' ὅναρ.

ιβ') "Ἐπὶ Μαυρικίου αὐτοκράτορος Ἰλλούστριος (πρωτοσπαθάριος) ἀνὴρ εὐσεβής, εὑρεθεὶς εἰς τὸν ναὸν τοῦ ἀγίου Δημητρίου, εἶδε κατ' ὅναρ δύο ἀγγέλους, ἵσταμένους παρὰ τοὺς εἰς τὸ δυτικὸν μέρος ὑπάρχοντας δύο μεγάλους πρασίνους κίονας, « θετταλὸνς καλούμενονς » καὶ ὅτι οἱ δύο οὗτοι στρατιωτικῶς ἐνδεδυμένοι, εἴπον εἰς τὸν ἄγιον Δημήτριον, ὅτι δὲ Βασιλεὺς διατάσσει « νὰ ἐγκαταλίπῃς τὴν πόλιν σου, διότι θὰ τὴν κυριεύσῃ ἐκεῖνος ». Τοῦτο ἀνεκοινώθη εἰς τοὺς πολίτας νὰ ἐννοήσωσιν ὅτι πρέπει νὰ σωφρονισθῶσι· ὅπερ καὶ ἐγένετο καὶ οὕτως ἐσώθη ἡ πόλις.

ιγ') Τὸ ἔθνος τῶν Ἀβάρων, « Οὐνικὸν διμοῦ καὶ Βουλγαρικόν », ἐπέδραμε καὶ ἐπολιόρκησε τὴν Θεσσαλονίκην ὑπὸ ἀρχοντα Χαγάνον, διὰ πολιορκητικῶν μηχανῶν, χελωνῶν βεβυρωμένων κ.τ.τ., ἐκσφενδονίζοντες μεγάλους βράχους κατὰ τῶν τειχῶν· ἀλλ' δὲ ἄγιος ἐμπνέει τινά, ὅστις λαβὼν λιθίδιον καὶ ἐπιγράψας « ἐν τῷ δύναματι Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν, ἀγιε Δημήτριε, βοήθει », τὸ ἐξεσφενδόνισε· τοῦτο δὲ συνήντησε τὸν ἐχθρικὸν ἔξωθεν βαλλόμενον βράχον καὶ τὸν κατέβαλε. Πολλάκις ἐπαναληφθὲν τοῦτο, ἥναγκασε τὸν ἐχθρὸν νὰ λύσῃ τὴν πολιορκίαν καὶ νὰ φύγῃ.

ιδ') "Ο Ραδομίρος, υἱὸς τοῦ ἡγεμόνος τῶν Βουλγάρων, κατεδυνάστευε πάντας μὲν τοὺς ὑπὸ τὸ σκῆπτρόν του λαούς, πρὸ πάντων διμως τοὺς κατοίκους τοῦ χωρίου «Σοσκός», οὕτως δόνομαζομένου ἐκ τινος παλαιοτάτου οἰκήτορος. 'Ο τόπος οὗτος ἦτο κατάλληλος πρὸς θήραν, δὲ Ραδομίρος μετέβαινε συχνὰ ἐκεῖ καὶ διημέρευε περὶ τὴν κυνηγεσίαν, ἀπέβη λοιπόν, ὡς ἐκ τούτου, ἡ μάστιξ τῶν πέριξ κατοίκων, οἵτινες εἰς ἀπόγνωσιν ἐλθόντες, ἐπεκαλέσαντο τὴν βοήθειαν τοῦ ἀγίου Δημητρίου. Τὴν παράλησιν τούτων ἐπακούσας δὲ ἄγιος Δημήτριος, ἐπιπίπτει μᾶζα τῶν ἡμερῶν ἔφιππος κατὰ τοῦ ἐπίσης ἐφίππου Ραδομίρου καὶ κατασφάτει αὐτόν, ἀπαλλάξας οὕτω τοὺς κατοίκους ἀπὸ τῆς μάστιγος ταύτης. (Ραδομίρος εἶναι δὲ ἐνίστε υπὸ τοὺς πόδας τοῦ ἵππου τοῦ ἀγίου Δημητρίου ζωγραφιζόμενος εἰς τὰς εἰκόνας τοῦ ἐφίππου ἀγίου Δημητρίου.)

ιε') Ρυχῖνοι, Στρυμόνιοι καὶ Σαγουδάτιοι, ἔθνη σκυθικὰ καὶ σλαβωνικά, ὑπὸ ἀρχηγὸν δύναματι Περβούτον, ὅστις ἦτο σύμμαχος Λέοντος τοῦ Σοφοῦ, ἐπέδραμον κατὰ τῆς Θεσσαλονίκης καὶ τῇ ἀνοχῇ τοῦ Λέοντος πολιορκοῦσι ταύτην, οἱ μὲν Στρυμόνιοι ἐξ ἀνατολῶν καὶ βιρρᾶ, οἱ δὲ Ρυχῖνοι καὶ

οἱ Σαγουδάτιοι ἐκ δυσμῶν καὶ θαλάσσιης. Οὗτοι στενοχωροῦντες καὶ πιέζοντες τὴν πόλιν, ἐπυρπόλησαν τὸ πρός βορρᾶν τῆς πόλεως παραπύλιον καὶ εἰσώρημησαν ἐντὸς αὐτῆς. Ἀλλ' ὁ ἄγιος Δημήτριος δυσωπηθεὶς ὑπὸ τῶν ἴκεσιῶν τῶν πολιτῶν, ἐπέπεσε καὶ κατέστρεψε τοὺς ἔχθρούς.

ι᳚') Ἀνήρ τις Θεσσαλονικεύς, μεταβὰς εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἐτυφλώθη· ζητήσας δὲ παρὰ τοῦ ἀγίου Δημητρίου τὴν ἵασίν του, παρεπέμφθη ὑπὸ αὐτοῦ εἰς τὸν ἐν Κ)πόλει ναὸν τῆς Θεοτόκου, ἥτις καλεῖται «*Tὸ Oἰκονομεῖον*»,¹⁾ ὅπου ὁ τυφλωθείς, ἰαθεὶς, εἶδε τὴν ἀγίαν εἰκόνα τοῦ ἀγίου Δημητρίου «ἐν ψηφηδωτοῖς».

ι᳜') Θεραπεία ἑτέρου τυφλοῦ ἐξ Ἀδριανουπόλεως. Τοῦτον εύρων καθ' ὅδὸν ὁ Ἅγιος ἔφιππος, συμπαρέλαβε καὶ μετήγαγεν αὐτὸν εἰς τὸν ναὸν αὐτοῦ, ἔνθα καὶ τὸν ἐθεραπευσε.

ι᳝') Εἰς τὸ θαῦμα τοῦτο ἀναφέρεται, ὅτι πρὸς ἀνατολὰς τῆς πόλεως ὑπάρχει «Πηγὴ ὑδατος», ἐκ πέτρας ἐσχισμένης ρέοντος καὶ ἐκεῖ ὑπάρχει χῶρος πεδινὸς καὶ ναὸς τοῦ ἀγίου Δημητρίου, ἦ μᾶλλον μονῆ, ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἀγ. Δημητρίου. Εἰς τὸ μέρος τοῦτο παραπέμπει ὁ Ἅγιος ἀξιωματοῦχον τινὰ βασιλικὸν παράλυτον, ἵνα θεραπευθῇ.²⁾ Μετὰ τὴν θεραπείαν τοῦ παραλύτου τὸ ὅνομα τοῦ ἀγίου ἥτοι «Ἀρμονγένης».

ι᳞') Ἡ Θεσσαλονίκη εἶχε κυριευθῆ ὑπὸ τῶν Ἅγαρηνῶν. Τότε τινὲς ἐξ Ἰταλίας, συνοδευόμενοι ἀπὸ τὸν ἀγιον Ἀχίλλιον καὶ ἐρχόμενοι εἰς προσκύνησιν τῶν σεβασμάτων τῶν μερῶν τούτων, εἶδον ἐν διπτασίᾳ τὸν ἀγιον Δημήτριον, κατηφῆ ὅντα. Ὁ ἄγιος Ἀχίλλιος ἡρώτησε νὰ μάθῃ τὸ αἴτιον τῆς κατηφείας του ταύτης, δὲ ἀγιος Δημήτριος ἀπήντησεν ὅτι «ἔάλω μοι ἡ πόλις τοῖς ἐκ τῆς Ἅγαρ· ἔάλω παραδοθεῖσα πρὸς Θεοῦ εἰς ἀφανισμόν· βεβήλωται μοι νῦν δὲ ναὸς αἵμάτων ρειθροῖς τῶν πολιτῶν· κατεπατήθη τὰ ιερὰ ποσὶ βεβήλοις καὶ πῦρ τὰ ὠραῖα τῆς πόλεως μοι κατέφαγε!». Τότε οἱ Ἰταλοί, ὃν εἰς γραικίζειν ἦ ἐλληνίζειν ἡ πίστατο, ἐρωτήσαντες καὶ πληροφορηθέντες τὴν ἄλωσιν τῆς Θεσσαλονίκης, κατηυθύνθησαν πρὸς τὴν Κωνσταντινούπολιν.

κ') Ὁ αὐτοκράτωρ Μανουήλ, τὸν δόπον περιγράφει ὁ Σταυρόκακιος ὡς μεγαλοπρεπῆ καὶ φιλόκαλον, εἶχε διατάξει νὰ κατασκευάσωσι μίαν ἀλουργίδα πολύτιμον, τὴν δόποιαν νὰ φορῇ κατὰ τὰς ἐπισήμους ἡμέρας καὶ νὰ τὴν ἐπιδεικνύει εἰς τοὺς ξένους. Ταύτην διέταξε τοὺς βασιλικούς του θεράποντας νὰ τὴν ἔξαγάγουν διὰ τὴν ἡμέραν τῆς λαμπροφόρου Ἀναστάσεως· ἀλλὰ «νύκταρι λωποδυτεῖ ταύτην ὁ Ἅγιος», μετὰ δὲ ἔρευναν εὑρέθη ἐπὶ τοῦ τάφου τοῦ Ἅγιου. Συνεπείᾳ τοῦ γεγονότος τούτου, φιλοτιμηθεὶς ὁ αὐτοκρά-

1. Δὲν ἀναφέρεται εἰς τὸν Κατάλογον τοῦ «Β. Ἔορτολογίου» τοῦ Μ. Γεδεών.

2. Πιθανότατα πρόκειται περὶ τῆς μονῆς Χορταΐτου, ἥτις ὅμοιάζει πρὸς τὴν περιγραφὴν τοῦ τόπου ἐνταῦθα.

τωρ, ἀφιέρωσε διὰ χρυσοβιθύλλου ἐγγράφου εἰς τὸν ναὸν τοῦ ἁγίου Δημητρίου τὴν χώραν τὴν καλούμενην «**Μελιδόνιον**», ἀντὶ τῶν νικῶν, ἃς πολλάκις ἔδωρήσατο αὐτῷ ὁ ἄγιος.

κα') Περιγράφει παραστατικώτατα πολιορκίαν τῆς Θεσσαλονίκης ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῶν Βουλγάρων Ἰωαννίτζη. Ἐπὶ αὐτοκράτορος Λέοντος, ὁ βασιλεὺς τῶν Βουλγάρων Ἰωάννης-Ἰωαννίτζης, ἔξεστράτευσε κατὰ τῆς Μακεδονίας, ἔχων ὡς ἀρχιστράτηγον τὸν Μαναστρᾶν· κατερχόμενοι δὲ πρὸς τὴν Θεσσαλονίκην, κατασκηνώνουσιν ὁ μὲν Μαναστρᾶς παρὰ τὰς πεδιάδας τοῦ Γαλλικοῦ, εἰς δὲ τὰ Λαγκαδᾶ αὐτὸς οὗτος ὁ Ἰωαννίτζης. Ἐκεῖθεν δὲ ὁ μὲν «γαλλικόθεν», ὁ δὲ «λαγκαδόθεν» περικυκλοῦσι τὴν πόλιν. Ὁ Ἰωαννίτζης πληροφορηθεὶς τὰ περὶ τοῦ ἁγίου Δημητρίου καὶ τοῦ ναοῦ αὐτοῦ, ἀφιππεύσας, οὕτως ηὔξατο βουλγαριστί: «δεῖ γάρ ἀπαραποιήτως ἐκ μέρους εἰπεῖν τὴν βάρβαρον ἐκείνην φωνὴν «Σφετὶ Δημήτριε», εἴ τὴν πόλιν ταύτην πορθήσαιμι, ποιήσομαί σοι καλὸν Μοναστήριον!» Ἀλλὰ διὰ θαύματος, ὁ Ἰωαννίτζης πληγώνεται νύκτῳ, ὁ δὲ Μαναστρᾶς, παραλαβὼν τὰ στρατεύματα, ἔλυσε τὴν πολιορκίαν καὶ ἀπῆλθεν. Οὕτως ἐλυτρώθη ἡ πόλις.

κβ') Εἰς τὸ θαῦμα τοῦτο ἐπαναλαμβάνεται ἡ πληθώρα τῶν μύρων καὶ αἱ δεξαμεναὶ καὶ οἱ κρουνοὶ καὶ αἱ ἄφθονοι πλύσεις καὶ οἱ ἔξ αὐτῆς τῆς σοροῦ τοῦ Μάρτυρος ἐκπηγάζοντες δχετοί, τῶν ὅποιων τὴν ροήν ἀπεπειράθη τις τῶν μοναχῶν νὰ μεταστρέψῃ, ἀλλ' ἐλέγχεται ὑπὸ τοῦ Ἀγίου, ὡς ἄτοπα λογιζόμενος.

3. Σπανίως ἄγιος συνέδεσε τὴν μνήμην αὐτοῦ τόσον στενῶς πρὸς τὰς περιπτείας τῆς πατρίδος του, ὅπως ὁ ἄγιος Δημήτριος. Εἰς πάσας τὰς πολιορκίας τῆς Θεσσαλονίκης καὶ εἰς πάντας τοὺς πολέμους καὶ τὰς ἐχθρικὰς ἐπιθέσεις κατὰ τῆς Θεσσαλονίκης, πάντοτε ὁ ἄγιος Δημήτριος παρίσταται ὡς πρωταγωνιστοῦν πρόσωπον καὶ μόνον διὰ τῆς θαυματουργικῆς αὐτοῦ ἐπεμβάσεως ἐσώζετο καὶ ἐλυτροῦτο ἡ πόλις ἀπὸ τὰ ἐκάστοτε ἐπερχόμενα εἰς τὴν Μακεδονίκην πρωτεύουσαν δεινά, ἀφοῦ καὶ ἡ κατὰ τὸ 1912 ἀπελευθέρωσις συνέπεσε μὲ τὴν μνήμην τοῦ ἁγ. Δημητρίου, τὴν 26 Ὁκτωβρίου. Ἀλλὰ καὶ ἡ εὐδαιμονία τῆς πόλεως καὶ ἡ καλὴ αὐτῆς διακυβέρνησις εἰς τὸν ἄγιον Δημήτριον ὀφείλετο. Ἡ ἀγάπη του πρὸς τὴν πόλιν τῆς Θεσσαλονίκης καὶ ἡ στοργὴ του πρὸς τὴν πατρίδα του διαφαίνεται μετὰ τρυφερότητος καθ' ὅλας του τὰς θαυματουργικὰς ἐνεργείας μέχρι τοιούτου βαθμοῦ, ὥστε νὰ ἀποκαλῇ τὴν Θεσσαλονίκην «πόλιν τού». Θρηνεῖ καὶ ὀδύρεται διὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Θεσσαλονίκης ὑπὸ τῶν Ἀγαρηνῶν καὶ δταν συνήντησε τὸν ἄγιον Ἀχίλλιον ἀνακράζει: «έάλω μοι ἡ πόλις! έάλω, παραδοθεῖσα εἰς ἀφανισμόν! βεβήλωταί μοι νῦν ὁ ναός! κατεπατήθη τὰ ιερὰ ποσὶ βεβήλωις καὶ πῦρ τὰ ὁραῖα τῆς πόλεως μοι κατέφαγε».

Χαρακτηριστικώτερον καὶ παραστατικώτερον τῆς στοργῆς ταύτης καὶ τῆς ἀγάπης δεῖγμα ἀποτελεῖ ἡ ὀκόλουθος στιχομυθία μεταξὺ τοῦ ἁγίου Δη-

ιητρίου καὶ τῆς πόλεως Θεσσαλονίκης, ἀποδιδομένη εἰς Συμεῶνα τὸν Θεσσαλονίκης καὶ τὴν δποίαν εὑρίσκομεν εἰς τὴν «Θύραν Μετανοίας» δημοσιευμένην :

“*Αγ. Δημ.* Μὴ ἀνιῶ, ὥς πατρίς μου,
 ὑπαχθεῖσα τυράννους
 ὦν δι’ ἐμοῦ ἀπαλλαγὴν
 εὑρεῖν ἐπιζητεῖς·
 ἐκλυτρώσομαι γὰρ καὶ νῦν
 ἐκ θλίψεων
 καὶ πληρώσω ἐνθέων ἀγαθῶν
 καὶ φυλάξω καὶ σώσω,
 λέγει Δημήτριος.

Θεσσαλονίκη *Ἐπὶ ταῖς σαῖς μεσιτείαις*
 τῶν δεινῶν λυτρωθεῖσα,
 ὑπὸ τὰς σὰς διεφυλάχθην
 πτέρυγας ἀεί·
 νῦν δὲ παρὰ δόξαν
 ἀναμέσον τῶν δεινῶν
στροβουμένη ἀθλίως
 προστρέχω ἐπὶ σὲ
 καὶ κραυγάζω:
 βοήθει μοι, Δημήτριε.

“*Αγ. Δημ.* Γῆ με καλύπτει καὶ τάφος,
 ἄλλὰ πλήρης ὁ κόσμος ἐμῆς δσμῆς,
 τῆς ἐκ τῶν μύρων χάριτι Χριστοῦ·
 Μὴ φοβοῦ οὖν, πατρίς μου,
 ἐμὲ κατέχουσα,
τοὺς ἔχθροὺς γὰρ πάντας πατάξω ἐν Χριστῷ
 καὶ φυλάξω καὶ σώσω Σέ, τὴν τιμῶσάν με.

Θεσσαλονίκη *Ἄγγαλλιάσθω γῆ πᾶσα Θεσσαλονίκη, χαῖρε ή εὐσεβής,*
 ὅς γὰρ Χριστοῦ διπλίτης ὁ λαμπρὸς
 μετὰ σοῦ οἰκεῖ φρουρῶν
 καὶ σώζων σε,
τοὺς ἔχθρούς σου συντρίβων,
 πληρῶν σε ἀγαθῶν,
 ἥ καὶ κράζει τιμῶσα,
 χαίροις, Δημήτριε.

B. KEIMENON

*Toū σοφωτάτου καὶ λαγιωτάτου Χαρτοφύλακος Θεσσαλονίκης κὺρο
Ίωάννου τοῦ Σταυρακίου Λόγος εἰς τὰ θαύματα τοῦ Μυρορρόα Μεγάλου
Δημητρίου.*

1. 'Ο λόγος, τῷ μυρορρόᾳ Δημητρίῳ, τὰ θαύματα· ποῦ γὰρ δίκαιον τὴν
 5 τοσαύτην τῶν θαυμάτων πηγὴν μὴ καὶ λόγοις δημοσιεύεσθαι καὶ διηγήμασιν
 ἐπ' ἐκκλησίας παρρησιάζεσθαι καὶ ταῖς χριστωνύμων ἀκοαῖς τὸν τοσοῦτον
 πλοῦτον ἐνθησαυρίζεσθαι; εἰ γὰρ πᾶσα φύσις, δῆση τε ἐν αἰσθητοῖς, δῆση τε
 ἐν νοητοῖς, αὐτοφυῶς τοῦ ἀγαθοῦ τὰ τῆς κινήσεως πρὸς ἔφεσιν δείκνυσι, τίς
 10 οὐκ ἀν τῶν τοῦ χριστομάρτυρος Δημητρίου ἀγώνων τε καὶ θαυμάτων ὅλως
 γενήσεται, οὗτοι μεγάλων, οὗτοις ὑπερφυῶν, οὗτοι πᾶσαν ἀγαθυνόντων ψυ-
 χήν, οὗτοι παρακαλούντων πρὸς εὐνοχίαν τὴν κρείττονα; Τοσοῦτον μὲν γὰρ
 χαριέστατα, τοσοῦτον θεῖα καὶ πρὸς τὰ κρείττονα μετεωρίζονται τὸν ἀκούοντα,
 δῆσον διάρτυς μυρίαν τὴν λόγχην ἢ τῶν αὐτῷ συναθλητῶν δέδεκτο φάλαγξ
 ἢ θεοσύλλεκτος· ἀλλως τε, ἐπεὶ λόγος ἄπας ἐπὶ τοῦτο καὶ ἀπαν μυστήριον,
 φ. 74 τὸ πρὸ πάντων καὶ διὰ πάντων | λόγων, τρόπων, βίων, πράξεων, ἀγώνων,
 εὐποιῶν πρὸς ἀγιασμὸν ὁρᾶν τὴν ψυχὴν καὶ πρὸς τοῦτο κινεῖσθαι καὶ δομᾶν
 ώς εἰς τελικώτατον αἴτιον, ἀμεταρρεπτί καὶ δλῃ ροπῇ, ποῦ ἀν τις τῶν μαρ-
 τυρικῶν ἀγώνων, ποῦ δὲ τῶν θαυμάτων γενόμενος καὶ δλος τοῦ πράγματος
 20 γεγονώς, μὴ καθαρθείη μὲν αἴσθησιν, λαμπρυνθείη δὲ νοῦν, αὐγασθείη δὲ
 τὴν διάνοιαν, ἀγιασθείη δὲ καὶ ψυχήν, καὶ μάρτυς ἐθελοντὴς τῷ τῆς μαρτυ-
 ρίας ἔρωτι καὶ αὐτοπροαίρετος χρηματίσειν, ἀτρωτος στεφανίτης καὶ ἀνθο-
 φόρος ἀναίμακτος; 'Αλλ' ἐπεγέραπτο πάλαι μέν, σχολῆ τῇ τοῦ Πλάτωνος
 25 « μηδεὶς εἰσίτω ἀγεωμέτρητος », οἶόν τι τοῦ τῆς ἱερᾶς ἐπιστήμης ἐκείνου νεῶ
 ἱερὸν προτεμένισμα· καὶ νῦν δέ, τῇ ἐπιχειρήσει γραφῆς ἀγώνων ναὶ θαυμάτων
 τοῦ Μάρτυρος, « μηδεὶς εἰσίτω μὴ καθαρὸς » ἐπιγέραπται· προπαράγγελμα
 τοῦτο μαρτυρικὸν καὶ προαναφώνημα. Διὰ τοῦτο καὶ φόβος εὔλογος ὑποθράτ-
 τει καὶ τοῦ ἐγχειρήματος ἀνακόπτει με, ως χερσὶν ἀνάγνοις καὶ ἀκαθάρτοις
 χείλεσι τὰ θεῖα προσφαύοντα καὶ ἐκδιηγούμενον, μή ποτε πάθοιμι καὶ αὐτὸς
 30 ὅποια δὴ καὶ οἱ τὰ πυρεῖα τοῦ πάλαι νόμου οὐχ ἀγνῶς μεταχειρισάμενοι·
 ὅτι δὲ τῆς προφητείας κάγὼ ἀκούειν δοκῶ, πρὸς τῆς μαρτυρικῆς λαβίδος
 καθαρτικὸν τοῦ λόγου ψωμιζόμενος ἀνθρακα, « ἵδον ἦψατο τῶν χειλέων σου
 καὶ ἀφελεῖ τὰς ἀνομίας σου καὶ τὰς ἀμαρτίας σου περικαθαριεῖ », ἔτοιμως
 διὰ τοῦτο ἔχω καὶ ταχινῶς· καὶ « ἵδον ἐγώ εἰμι, ἀπόστειλόν με » τῷ μεγάλῳ
 ἀνταποκρίνομαι καὶ τῇ διδῷ τῶν θαυμάτων σου πορεύσομαι καὶ πανηγυρίσω
 σου τὰ τεράστια.

2. Πανηγυριστέον τοίνυν, ὃ περὶ τὸν Μάρτυρα θεία παρεμβολὴ καὶ χριστώνυμον χοροστάσιον, καὶ τὰ τοῦ ἡμῶν Πολιούχου ἑορταστέον θεῖα τεράστια· καὶ θεριστέον μὲν τῆς ἀθλητικῆς παλαιστρᾶς μετ' εὐφροσύνης τὰ δράγματα, ἀλλαγῆς δὲ δακρύων ὁ Μάρτυρας, πορευόμενος ὅδον τὴν τοῦ μαρτυρίου, τῷ σπόρῳ τῆς εἰς Χριστὸν κατεβάλετο πίστεως. Συλλεκτέον δὲ καὶ τῶν θαυμάτων καρπούς, οὓς δὲ μαρτυρικὸς σπόρος εἰς ἑκατὸν ἐγεώργησεν, ὡς ἐντεῦθεν πλησθησόμενα ἐν τοῖς τοῦ | μάρτυρος ἀγαθοῖς καὶ τὰς τῆς ψυχῆς ἀποφ. 74° θήκας καρπῶν πληρώσαμεν τῶν πνευματικῶν· τάχα γάρ ὡς καὶ μικρὸν ἀποέσσαιμι ἢ παρφθῆσαι μι 5 εἶκεν τὸ Γραφικόν, δὲ μὲν ἄλλος, εἴποιμι, τῶν μαρτύρων ἐν χιλίαισι θεῖοις χορός, μόνος δὲ ἐν μνημίᾳ θαυμάτων Δημήτριος δὲ καλλίνικος. Ἀλλ’ ἐπεὶ παρεσκεύασθε πᾶς καὶ πρὸς ἀκρόσιν ἡτοίμασθε ἔκαστος, «ἔξεγέρθητι ἢ δόξα μου» Δαυΐτικῶς εἰπεῖν, ἔξεγέρθητι ϕαλτήριον καὶ κιθάρα τὰ τῆς ἐμῆς στενομύθου μούσης καὶ γλώττης ἐνεργήματα 10 καὶ λογικὰ κιθαρῳδήματα καὶ κινήματα καὶ ἐν λαοῖς παρορησάσατε τῷ μυροβλήτῃ τὰ θαύματα καὶ ἐν μέσῳ ἐκκλησίας τῷ ἡμῶν πολιούχῳ κροτήσατε τὰ τεράστια· ἐμβάλλει γάρ μοι κατὰ Δαυΐδ τῷ στόματι ἀσμα καινὸν καὶ κατὰ τὸν Ἱεζεκιὴλ κεφαλίδας ὄλας σιτίζει με, νφ^o ὃν δυνάμεως πληρωθήσομαι, καὶ δραμοῦμαι τῷ λόγῳ τὰ τῶν θαυμάτων τοῦ μάρτυρος, καὶ σκηνοβιατήσω τὰ ὑπὲρ φύσιν τούτου τεράστια· πάντως γάρ τῇ δοθεῖσῃ δυνάμει παρὰ τοῦ μάρτυρος καὶ τὰ τοὺς ἐν μηχαναῖς εἰπεῖν δεξιούς, τὸ προτεθὲν τοῦ λόγου βάρος κινήσομαι· εἰ μὴ γάρ οὕτω, πῶς ἀν καὶ τὸ προκείμενον τοῦ λόγου τηλίκον μεταχειρισμένα μέγεθος;

Ἐτύγχανον μὲν γάρ καὶ πάλαι σφαδάζων, Μνρορρόα Δημήτριε, περὶ τὰς διηγήσεις τῶν τεραστίων σου· ἀλλ’ ὡς ἔοικεν, ἀπεταμεύετό μοι τὸ τῆς λογικῆς νάρδου ἀλάβιαστρον εἰς τὴν ἡμέραν σοι τοῦ ἐνταφιασμοῦ, καθ’ ἦν δηλαδὴ τὸ μαρτυρικόν σου τέλος πανηγυρίζομεν. Εἰ δέ τις εὐλαβοῖτο μὲν πρὸς διήγησιν τοῖς τηλίκοις τοῦ μάρτυρος θαύμασιν, ἐνσεμνύοιτο δὲ τῇ σιγῇ τὸ πλέον τούτων ἢ τῇ φωνῇ, ἀλλ’ αὐτός γε μήποτε οὕτω σεμνὸς γενοίμην, ὥσθ’ ὑπεριδεῖν τὰς θαυματουργίας τῆς μαρτυρικῆς καὶ πάντα ἐμοὶ σεβαστῆς κορυφῆς· ὡς γάρ τὰ τῷ πυρὶ τῶν σωμάτων ἢ τοῖς πολυτελεστέροις τῶν μύρων καὶ εὐώδεσι πλησιάσαντα, τῆς ἐκεῖθεν ὀδμῆς καὶ θέρμης μετείληχεν, οὕτω δὴ καὶ αὐτοὶ τὴν θαυματουργικὴν πληθὺν τοῦ μάρτυρος διερχόμενοι, πᾶσαν μὲν ἐκεῖθεν, εὖ οἶδα, τῇ ψυχῇ τὴν εὐωδίαν ἀπομορφόμενα, πᾶσαν δὲ τὴν δυσφδίαν ἐντεῦθεν ἀποτριψόμενα καὶ περιστερὰ χρισθεῖσα μύρῳ καθαπέρει τῆς μαρτυρικῆς τῇ τῆς κρείττονος εὐωδίας ὅσφρα, ὑψωθησόμενα πρὸς 35 τὰ κρείττονα· ἀλλως τε, | οὐδὲ εἰς τοσοῦτον ἡμεῖς περὶ τὴν μαρτυρικὴν ἀμνή-φ. 75 μονες κορυφήν, καὶ ὡς οὕτω φάναι, νεκροὶ μυριζόμενοι τῇ τῆς ἀχαρίστου γνώμης περιουσίᾳ καὶ ταῦτα ποταμοῖς τοσούτοις μύρων καὶ θαυμάτων καθεκάστην περικλυνόμενοι, ὡς ἐν δευτέρῳ θέσθαι, οἵς καὶ ἀγγέλων χορεία πανηγυρίζουσιν. Ἀλλοι μὲν οὖν προφητάσαντες τὰ πρὸς λόγους ὑψηλοὶ καὶ 40

μετέωροι καὶ πρὸς ἐγκωμιαστικὴν τὴν δύναμιν ὑπερούσιοι τὸν μαρτυρικὸν ἀμπελῶνα, παρὸς οὖ τῶν θαυμάτων ἡμῖν δὲ βότρους καθ' ἐκάστην καταρτίζεται, ἵσα σκαλίδι τῇ μουσιφορήτῳ γλώσσῃ καὶ διανοίᾳ ἐφυτηκόμησαν, παράσχῃ δὲ καὶ ἡμῖν τοῦ ἀμπελῶνος τοῦδε πάντως δὲ Κύριος τὸ δηνάριον ἐργασίας
 5 τῆς λογικῆς, κανὸν περὶ τὴν ἐνδεκάτην ὥραν, τὸ δψὲ δὲ τοῦ καιροῦ πρὸς τοῦθογονον ηὔτομολήσαμεν, κανὸν πολλοστὸν τῶν πρώτην εἰς ἐργασίαν τὴν λογικήν, καὶ τὸ δῶλον εἰπεῖν « πέξοι παρὰ λόδιον »· εἰ δὲ πενιχρὸὶς ἡμεῖς πρὸς καρυκείαν τῆς τραπέζης τῶν θαυμάτων τοῦ μάρτυρος, ἀλλ' ἔχει τοῖς πολυτελέσι τῶν βρωμάτων μηδὲ πλακοῦς εὐτελῆς ἀτιμᾶζεσθαι· πάντως δὲ ἐκ τῆς ἡμῶν πενεστάτης τοῦ λόγου ἀφτοποιίας ἐγκρυφίαν τῷ Μεγάλῳ ζυμοπλαστήσαντες, ἀφθονίαν τῆς λογικῆς ὑδρίας καὶ τὸ τοῦ καμψάκη ὑπερχειλὲς ὑπερεκπερισσοῦ μεθ' ὅσης τῆς χάριτος ἀντιλάβοιμεν.

10

⁹ Άλλὰ γὰρ τῶν προοιμίων μὲν ἄλις· ἐπιτροχαστέον δὲ τοὺς μαρτυρικοὺς ἀγῶνας τοῦ μάρτυρος, ὃς καθ' ὅδον δὲ λόγος τὴν τῶν θαυμάτων ἀταρπόν διοδεύσειε καὶ καθ' εἰρημὸν ὡς ἔξεν βηματήσειεν, ὃς ἂν δὲ μηδὲ τῆς ἐγκωμιαστικῆς τῷ μάρτυρι τοῦ λόγου ἀπολειφθείμεν τάξεως.

3. Θεσσαλονίκη, πόλις δὲ αὕτη περιφρανής καὶ λαμπρά, καὶ Μακεδόνων μὲν κορυφή, Θετταλίας δὲ πάσης ὑπεριδρυμένη ⁹ ὑπερέχουσα, οἵς τε παντοδαπαῖς δὲ διατίθενται χάρισι καὶ οἵς εἰδεσι καλῶν ἀπάντων ἐναγλαΐζεται. Αὕτη πρὸς τὴν κάτω γέννησιν τῷ μάρτυρι πατρὸς καὶ γεννήτρια· ἐν ταύτῃ δή, τὰς ὠδίνας λύσας τὰς μητρικάς, γεννηθείς τε καὶ αὐξηθείς, εἰνθ' οὗτῳ καὶ ἀναγεννηθείς τὴν θείαν καὶ ἄχροντον γέννησιν τοῦ θείου λουτροῦ καὶ τῇ τοῦ σώματος ἄμμα καὶ πνεύματος αὐξήσας ἡλικίᾳ καὶ χάριτι, ἦν μὲν στρατηγετῶν φ.75⁹ καὶ ὑπατεύων στρατευμάτων | τοῖς τάγμασιν, οὐδὲ δὲ διαγαθιζόμενος κατὰ 25 τῶν ὁρωμένων ἐχθρῶν, τῶν ἀλλων εἴχε τὰ δεύτερα, ἀλλὰ γὰρ ἀνδρείως τὰς μάχας κατὰ τῶν ἐναντίων διατιθέμενος, ἀνδρικῶτερον κατὰ τῆς πλάνης ἐπορεύετο τε καὶ ἐπλατύνετο· χαριέστατος τὴν μορφήν, τὴν ψυχὴν χαριέστερος· ἔργον ὃς ὄντως τῶν Θεοῦ δακτύλων ἐπάξιον· ἥδυς τὸ φύγεμα, τὸν τρόπον ἥδύτερος· γλυκὺς τὸν λόγον, τὸ ἥθος γλυκύτερος· πολλὴν μὲν ὑποφαίνων τοῦ 30 ἔνδοθεν ἀνθρώπου τὴν ὥραιότητα, ὃς διὰ παραπετάσματος οἶον τῆς διαρτίας τοῦ σώματος τοῖς ἔξω γεγανυμένην προκύπτουσαν, πολλὴν δὲ διατίθενται τὸν δημιουργοῦ Θεοῦ παριστάνων δημιουργικὴν τῆς πρώτης εἰκόνος ἐντέλειαν· διδακτικὸς τῶν τοῦ Χριστοῦ, διδασκαλικὸς τῶν τῆς χάριτος· τὸ ἀπόφθεγμα τῆς γλώττης, ὃς ὑετὸν, καὶ ὃς δρόσον φέρων τὰ ωήματα· τὰ γὰρ τῆς 35 ἔξω τῶν λόγων παιδεύσεως τοῖς ἐκ τῶν ἔνδον ἦν ἔξευγενίζων καὶ θαυμασίως κατακιρῶν· ἀσπιλος τὴν ψυχήν· παρθενικαῖς ταῖς χάρεσιν ἐναγλαΐζόμενος. τοῦ κρείττονος ἐπάξιον οἰκητήριον, ναὸς τοῦ Ὅψιστου ἡγιασμένος καὶ πρὸ γενέσεως· τὸν οἰκεῖον πολύς, τὸν ἔλεον ἐλαίας ἀντικρυστὸν ψαλμικήν.
 40

⁹ Άλλ· ἵνα μὴ διὰ κύκλου ἐκδιηγώμεθα τὰ τοῦ μάρτυρος, ὃς διδάσκει μὲν εἰς θεοσέβειαν τὸν λαόν, ὃς, ἐπικλήσει Χριστοῦ, μεγάλα τῶν θαυμάτων

τελοίη, ὡς διαμηνύθείη τῷ τυράννῳ, ὡς ἀπαχθείη βήματος ἐνώπιον τοῦ τυραννικοῦ, ὡς τρανῷ τῷ στόματι ὅμοιογήσειε τὴν εὐσέβειαν, ὡς παρρησιάσαιτο τὸν Χριστόν, ὡς διὰ τοῦτον ἔμφρουρος γένοιτο, ὡς ἐκεῖσε τὸν Νέστορα σφραγίσῃ καὶ καρδίαν καὶ μέτωπον καὶ προσημάνῃ καὶ τὸν Λυαῖον νικήσειε καὶ ὑπὲρ Χριστοῦ μαρτυρήσειεν, ὡς τὸν ὑφερπύσαντα τῇ φρουρᾷ σκορπίον καὶ πρὸς τρῶσιν τῷ ἰοβόλῳ κέντρῳ αὐτῷ ἐπιστρατευσάμενον, μόνῳ τύπῳ σταυροῦ κρυσταλλώσειε καὶ ἄψυχον ἀπεργάσαιτο, ὡς καταπταίη ἄγγελος αὐτῷ οὐρανόθεν εἰπών : « εἰρήνη σοι τοῦ Χριστοῦ ἀμλητά, ἀνδρίζον καὶ ἵσχυε », ὡς δὲ Νέστωρ τῷ Λυαίῳ μονομαχήσειε καὶ νικήσειεν, ὡς καρατομηθείη ὑπὲρ Χριστοῦ, ὡς ἐντεῦθεν τυραννικῇ τῇ μανίᾳ φάλαγξ ὅλη κινηθείη λογχοφόρος 10 ἐπὶ τῷ στρατάρχῃ τῆς μαρτυρικῆς τοῦ Θεοῦ | παρατάξεως, κηφῆνας ἢν τις φ. 76 φαίη κεκεντρωμένας τῆς γλυκείας τοῦ Χριστοῦ μελίσσης εἰς ἀναίρεσιν σπεύδοντας, ὡς τὴν πλευρὰν αὐτοῦ τοῖς ἔγχεσι διορύξειε. Ταῦτα δὴ ταῦτα παραδράμωμεν, εἴ δοκεῖ, τοῖς ἄπασιν, ὡς ἀνάγραπτα· τίς γὰρ οὖκ οἶδε τά τε ἄλλα καὶ τὴν τοῦ μεγάλου Δημητρίου μαρτυρίαν καλλίνικον, διὸ ἡς φάλαγγας ὅλας διαιμόνων ἥδαφισεν ; Ἔκειτο μὲν γὰρ κατὰ γῆν διάρτυτος λόγχαις δημίων τὰ τῆς τρώσεως φέρων ὅλόσωμα· ἔκειτο λύθρους αἵμάτων μαρτυρικῶν πορφύρας τις φοινικοβαφῆς καθαπερέει, τῷ Χριστῷ φοινισσόμενος, ὅλος διάτρωτος, ὅλος ὀτειλῶν μυρίων ἀνάμεστος· ἐτέτρωτό οἱ τὰ στέροντα ἐτέτρωτο τὰ τοῦ θώρακος· ἦν πλευρά, σκεῦος ἐώκει μυριοπόνον· τὰ τῆς γαστρὸς μυριοστόμους πηγὰς αἵμάτων ὑπήνοιγε· δέδεκτο καὶ χείρες τὸ μανιθρεῖς ἔκεινο καὶ δήμιον λογχοφόρημα. Οὕτω διὸ ἔκάστου μέλους καὶ μέρους διάρτυτος ἐν ἐντεῦθεν μαρτυρικῶς τὸν Θεὸν ἐμεγάλυνεν· οὕτω τὰ στίγματα τοῦ Χριστοῦ τῇ σαρκὶ κατὰ Παῦλον τὸν μέγαν ἐβάστασεν· οὕτως ἡγώνισται· οὕτως ἐδόξασε τὸν ποιήσαντα. Ἄλλος 20 ἐντεῦθεν δρᾶτε μοι καὶ τὸν ἀντιδοξάσαντα τοῦτον Θεὸν θαύμασιν ἔξαισίοις καὶ τέρασι τοσούτοις τὸν μάρτυρα δεξιούμενον· εἰ γὰρ ψυχοῦ ποτηρίου ὕδατος ἀλλάσσεσθαι δύλους παραδείσοντος, δύλας Ἐδὲμ μεμαθήκαμεν, πόσον τὰ τῆς ἀνταπολαύσεως, ὅπουπερ δύλα μαρτυρικῶν αἵμάτων ὑπὲρ Χριστοῦ ἐκκέχυται οεύματα; δόπιν κρουνοὶ τῶν λύθρων τῆς σωματικῆς διαρτίας τοῦ μαρτυρος ἀπερρύσσαν; πορευόμενος γὰρ ἐπορεύετο διέγειας οὗτος τὴν τοῦ μαρτυρίου δόδον, αἷματα σπείρων τῆς οἰκείας σαρκὸς ὑπὲρ τῆς εἰς Θεὸν πίστεως τιθεὶς τὴν ψυχήν, ὡς ἐνταῦθα μὲν μυρία μύρα θερίσειεν, ἐκεῖθεν δὲ πολυπληθῆ τὰ θαύματα ὧσεὶ δράγματα δρέψαιτο.

Α'. 4. Βούλει γενέσθαι πᾶς τις πιστὸς τῶν λειμώνων ἐνδον θαυμάτων τοῦ χριστομάρτυρος καὶ δρέψασθαι καρπόν, δὸν γεωργεῖ τοῦ Πνεύματος τὰ χαρίσματα; ἢ βιούλεσθε πᾶς· καὶ δεῦρο πάντες, πληθὺς Ἱερά καὶ θεόλεκτος, καὶ παγκαρπίαν ἐκ συνηρεφῶν παραδείσων τῶν Δημητριακῶν τερατῶν, καρπίσασθε, καὶ τῷ καλῷ φυτηκόμῳ Χριστῷ τὴν δόξαν ἐπαναπέμψατε. Ἄλλος 35 ὡς παραδράμοιμεν καὶ τὰ τοῦ ἐλευθερογνώμονος Λούπου | δύπως τε τὴν χλα- φ. 76^ο

- μύδα βεβαμμένην λύθρῳ τῶν Δημητριακῶν ἀιμάτων λάβοι καὶ ζώνην καὶ τὸν δὲ τῷ δακτύλῳ διάφοροι δακτύλιον, διὸ δὲ ίάσεις ἐπετέλει πολλάς, ἔξ
 οῦ καὶ τῷ τυράννῳ μηνύεται καὶ κεφαλὴν ἀποτέμνεται ἐν τῇ Τριβουναλίῳ τῆς πόλεως καὶ τὸν τοῦ μαρτυρίου καὶ οὗτος δέχεται στέφανον. Προκείσθω νῦν
 5 εἰ δοκεῖ πρὸς ἑστίασιν, ὅσα δὴ καὶ πρωτοδρεπής καρπός, ἢ πρὸς τὸν Λεόντιον (Ὕπαρχος δ' οὗτος ἦν, τῇ Συγκλήτῳ φέρων τὸ κράτιστον καὶ Ἰλλυρῶν δὲ ἐπισημότατος) θαυματουργία καὶ ίάσιμος τοῦ μαρτυρος δύναμις.
 10 Ἀλλὰ γάρ, ὃς ἂν δὲ λόγος βαδίσει καθ' εἰρημὸν καὶ κατὰ τάξιν χωρήσειε, διατριψάτω μικρόν τι περὶ τὴν τῶν Δημητριακῶν λειψάνων εὑρεσιν, ὅπως εἰς φῶς ἐκ τῶν τῆς γῆς νερτέρων δὲ τοσοῦτος γέγονε θησαυρός.
- * Ήν μὲν τὸ ἱερότατον ἐκεῖνο σῶμα τοῦ μαρτυρος περὶ τὰς τοῦ λουτροῦ στοάς, ὅπου δῆτα καὶ τὸ μαρτυρικόν, ἔμφρουρος ὄν, διήνυσε στάδιον, κείμενον κατὰ γῆς, τοῖς εὐσεβέσι κρυπτόμενον, τοῖς χριστωνύμοις κατορυττόμενον, ὃς μὴ δοθείη τὸ ἄγιον τοῖς κυσί, μηδὲ τοῖς χοίροις δὲ πολύτιμος μαρτυρίτης. * Ήν οὖτο, μέχρις ὅτου δὲ κατὰ Χριστοῦ καὶ τῶν αὐτοῦ μαρτύρων κλύδων λωφήσειε καὶ δὲ κατὰ τῆς εὐσεβείας κατασιγήσειε τάραχος· ἐκέκυρπτο μὲν δὲ μαρτυρικὸς κατὰ γῆν θησαυρός, δὲ λύχνος οὐκ ἀφυῶς ὑπὸ τὸν μόδιον, εἴποι τις· δὲ πολύτιμος ὑπὸ τὸ ἔλυτρον μάργαρος, ἢ τῷ θεῷ ἔξυφασμένη μαρτυρικὴ πορφύρα ὑπὸ τὸ δόστρακον· ἡ σελήνη ὑπὸ τὴν νύκτα· ὑπὸ τὸ νέφος δὲ τῆς ἐκκλησίας λαμπρόφωτος ἥλιος· οὐ διέλειπε δὲ δοξάζειν θεός, τὸν τοῖς οἰκείοις αὐτὸν δοξάσαντα αἷμασι καὶ τοῖς μέλεσι μεγαλύναντα· ἀλλ' αὐτοῦ που κάτωθεν κρουνηδὸν ἀνέρρει τὰ θαύματα καὶ πηγὴ καθάπερ τὸ τῆς Χριστοῦ Ἐκκλησίας πρόσωπον ἥρδενεν. Ήρετο γοῦν ἡ τῶν θαυμάτων φήμη πολλὴ καὶ πάντων τοῖς ὡσὶ περιέρχεται καὶ ἐλάλει τῷ μάρτυρι τὰ τεράστια καὶ ἐδίδασκε τῷ καλλινίκῳ τὰ θαύματα.
5. Γίγνεται γοῦν περὶ τὴν τῶν Θεσσαλονικέων, ἦν δὲ λόγος φθάσας ἐγνώρισεν, "Ὕπαρχος, τῇ κατὰ Δάκας μὲν πορείᾳ ἐρχόμενός οἱ σκοπὸς ἦν τούτῳ γενέσθαι ἐπὶ καταστάσει τυρβασμάτων τινῶν κοσμικῶν, τῇ αἰλφνηδὸν δὲ καταστρατευσάσῃ τοῦτον νόσῳ, καθαπερεὶ δόστρατηθείς, γίγνεται· καὶ εἰς ὅτα φ. 77 παρεινὴν φωνῆς | ἀκούει τῶν μαρτυρικῶν τεραστίων, ὃς φωνῆς θεοῦ Σαδδᾶι κατανύσσεται τὴν καρδίαν, ἐπιβατεύει τῷ τοῦ μαρτυρικοῦ σώματος χώματι, ὃσον τὸν ἵκετήριον ἐπαγόμενος. Καὶ τίς ἀκουστὰς τὰς αἰνέσεις Κυρίου ποιήσει, διὸ δὲ τοὺς αὐτοῦ θεράποντας ἐμεγάλυνε; θᾶττον ἦ λόγος, ὃς ἐκ παφαδείσου τῆς σοροῦ τοῦ μάκαρος, τὴν ὑγίειαν ἐκαρπίζετο· οὐδὲ ἵχνος νόσου
 35 τὸ παράπαν φέρων τῷ σώματι, ἀλλ' ἀρτιμελῆς πρὸς ὑγίειαν, ἀλλ' αὐτοποδῆτι βαδίζων, ἀλλὰ δημοσιεύων τὸ θαῦμα τῷ δέξει τῆς κινήσεως· καὶ ἦν ἴδειν τὴν μὲν νόσον τάχιον δραπετεύουσαν, αἰδονυμένην ἦ δεδιῶσαν ὕσπερ τὸν μάρτυρα, τὸν "Ὕπαρχον δὲ ὃς ἀετὸν ἀνακαινιζόμενον. Οὕτως οὗτος τοῦ λυποῦντος ἀπαλλαγείς, οὐκ ὑπερτίθεται τὸν εὐχαριστήριον, οὐ πρὸς τὸν εὑρετὸν γέτην τὴν ἀντίδοσιν ἀναβάλλεται, οὐδὲ μιμεῖται τοὺς ἐν Εὐαγγελίοις καθα-
- 40

οισθέντας ἐννέα προστάγματι τῷ Δεσποτικῷ δόξαν οὐχ ὑποτρέψαντας τῷ Θεῷ· ἀλλ' ὡς εἶχε τάχους, ρίπτει μὲν κατὰ γῆς τὰς κατησβολωμένας ἐκεῖθεν πάσας στοὰς τοῦ λουτροῦ, τέμενος δὲ λαμπρὸν ἐγείρει τῷ μάρτυρι, εἰς μέγεθος ἀξιόχρεων, εἰς κάλλος ἀσύγκριτον, εἰς φαιδρότητα παραδείσου ἀντικρυς θεοφύτευτον, μέσον τὸν μαρτυρικὸν θησαυρὸν πλουτοῦντα, ὧσεὶ καὶ ξύλον ἄλλο ζωῆς.

⁵Ἐπεὶ τοίνυν φιλοτίμως οὗτο περὶ τὸ μαρτυρικὸν διατίθεται τέμενος, τῆς προκειμένης αὐτῷ περὶ τῆς Δακῶν πορείας ἐφάπτεται καὶ τι τῶν μαρτυρικῶν λειψάνων μεθ' ἐαυτοῦ συλλαβέσθαι ὑπολογίζεται, ἀνακόπτεται τοῦ βουλήματος, νύκτῳ ἐπιφανέντος καὶ μὴ ἐῶντος τοῦ μάρτυρος, γνωσιμαχεῖ πρὸς τὴν ὅψιν, ἔτέραν ὅδὸν ἔξανάγκης ὑπέρχεται καὶ γε τὴν μαρτυρικὴν χλαμύδα, ἥτις λέγεται κυκλομάνδυον, σὺν αὐτῇ τῇ ζώνῃ παραλαβών, ὅδοῦ ἔχεται· χλαμύδα ἐκείνην, ἥν αἵματοφόρυκτον τῶν μαρτυρικῶν αἵμάτων ἡ μιρία λόγχη ὑπέδειξε, δι' ἣς καὶ ίάσεις ἐτέλει πολλάς, δικαίως οὐκέτης Λοῦπος τῷ μάρτυρι, καὶ δι' ἣν ἀνατρέχει καὶ οὗτος πρὸς οὐρανοὺς μαρτυρικῷ στεφάνῳ κατακοσμούμενος. ¹⁰Ως οὖν τὴν τοῦ | μάρτυρος ιερὰν χλαμύδα λάβοι δ "Υπαρχοςφ. 77" συνοδοιπόρον διμοῦ καὶ συνέριθμον, ἥν φαιδρῷ τῷ προσώπῳ τὴν πρὸς τοὺς Δάκας εὐθυνπορῶν, φθάνει τὰ τῆς διοιπορίας τὸν Ἱστρὸν· ποταμὸς δὲ οὗτος κυματίας τε καὶ ναυσίπορος· δὲ τῷ τοῦ ἀέρος ψύχει κεκυριστάλλωτο ἄπας καὶ πρὸς λίθου ἀντιτυπίαν μετεστοιχείωτο· εἴτα δὴ καὶ βιαίῳ τῷ πνεύματι δῆλος καταθραύμενος, πάγους καταφερόμενος ἥν, ἵσα καὶ δρῶν κορυφαῖς. Τί τὸ ἐν τούτοις; διὸ μὲν ἡπείγετο πρὸς περαίωσιν, διὸ ποταμὸς δὲ ἄρα ἐθυμομάχει οἶον καὶ ἡγριαίνετο, πολὺν δὲ μάλα τὸν ἀφρὸν ἀποπτύων, δεῖγμα τῆς ἐν αὐτῷ τοῦ πνεύματος βιαίας ὁρμῆς καὶ κινήσεως· καὶ ταχεῖαν μὲν ἡπειλεῖ τὴν καταπόντισιν, σφραδὸν δὲ ἄγαν τὴν καταβρόχθισιν. ¹⁵Ημέραι παρῆλθον οὐχὶ συγχναὶ καὶ διποταμὸς τῷ Ὑπάρχῳ πρὸς περαίωσιν οὐκ ἐσπένδετο· ἐπικαλεῖται τὴν τοῦ μάρτυρος ἐπικουρίαν δ "Υπαρχος" φαίνεται κατ' ὄναρ καὶ τὸ κιβώτιον, ἐν δὲ τούτῳ χλαμύς τε καὶ ζώνη ἐντεμησαύριστο, κατὰ τοῦ φεύγματος ἀφεῖναι διεκελεύετο. ²⁰Ἐντίθησι τοῦτο τῷ ποταμῷ καὶ παραυτίκα, τοῦ θαύματος, διποταμὸς ἐνδίδωσι τῆς ὁρμῆς, αἰδεσθεὶς ὕσπερ τὴν μαρτυρικὴν χλαμύδα, καθὰ δὴ καὶ τοῦ τοῦ Ναυῆ Ἰησοῦ μετὰ τῆς κιβωτοῦ δικαίως οἰοδάνης τὸ πρόν, καὶ περαίωσται δ "Υπαρχος".

Εἴτα δὴ καὶ περὶ τὸ Σίδιμον γεγονός, ἐκεῖσε ναὸν ἐγείρει τῷ μάρτυρι καὶ τὴν ιερὰν μαρτυρικὴν χλαμύδα τούτῳ ἐντίθησι, θαῦμα τοῦτο τῆς Δημητριακῆς χλαμύδος, τῆς τοῦ Ἡλιού μηλωτῆς, δι' ἣς Ἐλισαιὲ τὸ τοῦ Ἰορδάνου φεύγον ἐπέξευσεν, ισοστάσιόν τε καὶ ισοδύναμον· ἐπεὶ καὶ χαρισμά ἐνταῦθα, κάκει θαυματουργοῦσα καὶ τοὺς οἰκείους θεράποντας μεγαλύνουσα. ²⁵

³⁵Ἄλλὰ γὰρ δ λόγος τῷ τῶν θαυμάτων ἥδη πελάγει παραβαλὼν καὶ ἀδιεξίτητον τὴν ἐντεῦθεν τῶν ἀνωθεν χαρισμάτων τῷ μάρτυρι βλέπων δαιφίλειαν, οὐιγγιᾶ τῆς ὁρμῆς καὶ τῆς πρόσωπος φορᾶς ἀνακόπτεται· ἀβύσσον γάρ βλέπει

φ. 78 θαυμάτων ἐπικαλουμένην ἀβύσσους τῶν | τεραστίων τοῦ χριστομάρτυρος καὶ πέλαγος ἀπεριόριστον μυρίους κόλπους ἀπερρειγόμενον.

B'. 6. Αὐτίκα τὰ περὶ Μαρινιανὸν ἔπαρχος δὲ καὶ οὗτος ἦν τῶν Ἰλλυριῶν· ποίαν οὐχ ὑπερβαίνει τῷ θαύματι τὴν διήγησιν; τίνα δὲ πρὸς 5 εὐφημίαν οὐκ ἐπαίρει τοῦ ἀθλητοῦ, τῆς τηλίκης τερατούργιας τῷ ὑπερβάλλοντι; Ἡν μὲν γὰρ ὁ ἀνήρ, ὃς ἐν κεφαλαίῳ εἰπεῖν, ἡθικῆς ἀπάσης ἀρετῆς ἐργαστήριον, κράμα πασῶν χαρίτων, αἷς φύσις καὶ ἥθος καὶ λόγος πρὸς τὰ κορείττω μενδρούμορτεται καὶ μεταβιβάζεται· ζυγὸς δικαιοσύνης ἰσόρροπος· ἀνδρεῖος κατὰ παθῶν καὶ τῇ φρονήσει ἀκεραιότατος· πολὺν δτι μάλα τὸν 10 ἄγιασμὸν διώκων ψυχῆς ὅμοιον καὶ τοῦ σώματος, κανὸν μέσῳ θορύβων μονότροπος συγγινόμενος τῷ Θεῷ. Ἄλλὰ γὰρ αἴτει καὶ τοῦτον ὁ πάλαι καὶ τὸν Ἱώβ ⟨δοκιμάσας⟩ κάντεῦθεν δοκιμὴ καὶ πάλη τῷ Μαρινιανῷ καὶ βάσανος τῶν αὐτοῦ ἀρετῶν καὶ κορείττων ἀπόδειξις. Παίει καὶ τόνδε νόσῳ δεινῇ· καὶ ἡ νόσος, πάρεστις ὀλομελῆς καὶ τῆς σωματικῆς ἀπάσης διαρτίας παραλλυσις· πονηρᾶς γὰρ ὕλης αὐτῷ συνερρύσαν θεύματα καὶ ὅλον τὸν τῆς σαρκὸς ἀνδριάντα τῷ χαλεπῷ τοῦ πάθους κατέσυραν.

‘Ως γοῦν ἀκινητίζων οὕτως ἐτύγχανε καὶ μηδενὶ ἐτέρῳ ἢ τῷ βραχεῖ τοῦ ἀσθματος τὸν ζῶντα ὑποδηλῶν, πᾶσαν μετεκαλεῖτο θεραπείας ὅδόν. Καὶ Γαλήνιον μὲν φαρμακείαν ἀνεψηλάφα, Ἰπποκράτειον δὲ θεραπείαν ἐζήτει καὶ ἀσκληπιαδῶν ἐπολυπραγμόνει πᾶσαν τὴν πρὸς ὑγίειαν εὔρεσιν· οὐκον καὶ ταῦτα τῆς ἀνωθεν ἐλπίδος καὶ βοηθείας ἔκτός· ἀλλ’ ἐκεῖθεν τὸ τῆς σωτηρίας ἀπαν εὐσεβῶς ἀνάπτων πρωμνήσιον ἦν καὶ τὴν ἔξι ὑψηλούς ἐπικουρίαν δεχόμενος.

Ἐπεὶ τοίνυν ἴατρείας πάσης δὲ δὲ τῷ σφοδρῷ τῆς νόσου ἐξαπεκλείετο, 25 ἦν ἐπιλελησμένος ἥδη ἐκ καρδίας, ὃσεὶ νεκρὸς καὶ πολλοστὸν τοῦ βίου ἐπαγόμενος λεύψανον. Τί τὸ ἐντεῦθεν; Πρόσεισι τῶν παίδων, ὃς ἐδόκει αὐτῷ ὁ εὐνούστατος καί, «ὦ δέσποτά», φησί, «Τί μοι τὸ ζῆν, σοῦ μοι τῆς κεφαλῆς μετὰ τῶν καταβαίνοντων εἰς λάκκον λογιζομένως ἵδού; τοίνυν καὶ χώραν πᾶ-

φ. 78^ε σαν καὶ ἔθνος περιδραμών, εὖρον μόλις τὸ | τῆς σωτηρίας σοι φάρμακον».

Εἶπε, καὶ δέρμα τι ἔξενεγκών· «δρᾶς», ἔφη, «τοῦτο ἐπίθες σου τῷ τραχήλῳ 30 καὶ ταχὺ τὰ τῆς ὑγείας σοι ἔψεται». Καὶ τὸν εἰπεῖν, «πόθεν τῷ δέρματι τούτῳ;» (μεμβράνη δὲ ἦν, τὸ τοιαύτην ἔχειν τὴν δύναμιν, ὃς μικροῦ καὶ δοτᾶ πρὸς δύστα συνάγειν εἰς ἀρμονίαν καὶ σφίγγειν οὕτω ταχὺ τῶν μελῶν τὴν διέχειαν) «ὅτιπερ, ἔφη, ὁ παῖς, ὀνόματα θεῶν καὶ κύλων περιγραφαὶ καὶ ἡμικύκλια καὶ σχημάτων χαρακτῆρες παντοδαπῶν καὶ εἰδώλων τύποι ὑπερφυεῖς τῇ μεμβράνῃ κεχάρακται». Τὸ δὲ ἦν ἐλληνικῆς κακοδαιμονίας μυστήριον. Ἄλλὰ τὰ μὲν τῆς ἐλληνικῆς τερθρείας καὶ μαγικῆς τερατοσκοπείας ἐοί- 35 οις ἐστέφθησαν καὶ τῆς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας πόρρω ἐκδιωκέσθησαν. Τίς γὰρ κοινωνία φωτὶ πρὸς σκότος; ἐκ μέρους δὲ τὸ τούτων ἀπατηλὸν εἰς ἔλεγχον τοῦ ψεύδους αὐτῶν, εἰ δοκεῖ, προσθήσομεν καὶ τῆς ματαιότητος.

Ληροῦσιν Ἐλλήνων λόγοι, εἴδωλά τινα εἶναι τῷ περιέχοντι, παντοίοις
ινδαλματιζόμενα εἶδεσιν, ἢ δὴ καὶ Δημόκριτος ἐδόξασεν, ὁ τῆς ἑλληνικῆς
συμμορίας φιλόσοφος καὶ σχημάτων τύπους καινοτάτους ὑπό τινος κινήσεως
ἀνθλως ἐγχαραπτομένους καὶ διατυπουμένους, ὃν εἰκόνα οἱ τῆς τερασκόπου καὶ
μαγικῆς τέχνης εἰς ἔξαπάτην καὶ φενακισμὸν ἐν χάρταις ἔφερον, δαιμόνων
ἐπικλήσει τὰ δοκοῦντα φαντασιούμενοι· φασὶ γάρ, ὅσον μὲν ἔξω τῆς ὑπὸ⁵
γένεσιν τῆςδε διακοσμήσεως τέτακται πρὸς τὰ ἐνταῦθα, ἀπαθές ἐστι καὶ ἀμεί-
λικτον, ὅσον δὲ τῇ γενέσει βλέπει καὶ σχετικῶς ἔχει πρὸς τὰ τῆς ὕλης, παθη-
τικόν ἐστι καὶ θελγόμενον· ἐκεῖ μὲν νοῦς, ἐνταῦθα δὲ φύσις· καὶ ὁ μὲν ἀκι-
νήτως πρὸς τὰ κρείτω κεκίνηται, ἥ δὲ κινεῖται ἄλλοτε ἄλλην κίνησιν πλημ-
μελῆ, παχυνομένη πως καὶ ταῖς συνεχέσι ιεταβολαῖς, τύπους ἄλλοτε ἄλλους
ινδαλματουργοῦσα καὶ σχήματα, καὶ τούτων τῇ ποιᾷ συνδρομῇ συνδιατίθε-
ται τὰ ἡμέτερα. Ταύτῃ τοι καὶ μεμβράναις τισὶν ὡς ἐν πίναξιν οἱ τῶν ἑλλη-
νικῶν μυστηρίων ὁργιασταὶ τὰ περὶ τούτου παρενεχάραττον, ὡς εἶναι ταυτὶ¹⁰
τοῖς πολλοῖς κεκαλυμμένα καὶ ἀκατάληπτα.

Τοιοῦτον ὁ παῖς δεικνύει δέομα τῷ Μαρινιανῷ, λέγει, τὰ τῆς τούτου
δυνάμεως εἶδεν ἐκεῖνος· ἥκουσε καὶ παρευθύ, | ἦν γὰρ τὰ ἐς ψυχὴν ὑγιέστα-^{φ. 79}
τος, εὶς καὶ τὰ τοῦ σώματος λέλυτο, « Ἰνα τί, φησίν, ὡς κακόδαιμον σύ, ἐς
τοσοῦτον κατάγεις με τῆς ἀπωλείας βυθὸν καὶ παρωθεῖς εἰς ἀπώλειαν, οἵς²⁰
συμβουλεύει δόφ’ καὶ ἥ σατανικαῖς τὸ ὄλον εἰπεῖν συμβουλαῖς ; φθαρήτω μοι
τὰ τοῦ σώματος· οἰλέσθω, λελύσθω, ὡς οὐ δέξομαι λατρείαν, ψυχὴν ἐς Ἄδου
καταβιβάζουσαν ». Εἶπε ταῦτα καὶ δι παῖς αἰδεσθεῖς καὶ φόβῳ κατασχεθεῖς
ἐσίγησε πάρατα, κλεισάμενος τὸ βιβλίον τῆς λαλιᾶς.

7. Ὡς οὖν οὕτω θεαρέστως τὰ περὶ τούτου πέπρακται τῷ Μαρινιανῷ,²⁵
ὅναρ ὁ μάρτυς ἐφίσταται καὶ τῆς εἰς Θεὸν τηλίκης προθύέσεως ἀποδέχεται καὶ
μακαρίζει τῆς πίστεως καὶ πρὸς τὸν αὐτοῦ οἶκον ἐπισκήπτει γενέσθαι καὶ τυχεῖν
τῆς ἐφέσεως. Ἐδόκει τοίνυν τῷ Μαρινιανῷ Δημήτριόν τινα τὸν λαλοῦντα
βλέπειν, βασιλικοῖς δξιώμασι διαλάμποντα, νέον ὄμα καὶ χαριέστατον, ἀφύ-
πνιστο παρευθύ· τρέπεται πάλιν εἰς ὕπνον· πάλιν ἐφίσταται δι φανεῖς, ἀπε-
ται τῶν παραλελυμένων τούτου μελῶν· « ἐν ὀνόματι, λέγων, Ἰησοῦ Χριστοῦ³⁰
τοῦ ζωοποιοῦντος τοὺς νεκρούς, τὰ τῆς ὑγιείας ἀπόλαβε »· ἀπέπτη παραχρῆμα
τῶν βλεφάρων ὁ ὕπνος αὐτοῦ· φέχετο παρατίκα, καὶ τὰ τῆς δλομελοῦς ἐκεί-
νης παρέσεως. Ὁ δὲ καὶ εἰσέτι ὀνειρώτειν ἐδόκει, τῷ παραδόξῳ τοῦ πράγ-
ματος· καὶ εἰς ὕπνον τὴν ὑγίειαν ὑπενόει φαντάζεσθαι, οἷα τῆς ψυχῆς ἀνα-
πλαττούσης τῷ ταύτης φανταστικῷ καὶ ζωγραφούσης νύκτωρ τὰ καταθύμια.
Ἐπεὶ δὲ ἀκριβέστερον ὅσον ἔαυτὸν ρωννύμενον ὑπεγίγνωσκε καὶ τὴν δλομέ-
λειαν κούφως ἔχοντα μάλα καὶ στερεῶς καὶ ὑπαρ, οὐκ ὄναρ τὴν θαυμα-
τουργίαν ἐώρα τοῦ μάρτυρος, ὡς εἶχε τάχους ἀνέθορε τῆς στρωμνῆς καὶ τοῖς³⁵
ἄλμασι πᾶσιν ἐδημοσίευε τὸ τεράστιον· οὐ γάρ τοι παρὰ μέρος τὴν ὑγείαν

40

ἔλαμβανε καὶ τὸ πλέον τῆς νόσου ἀποτείνακτο, ὃς καὶ εἰσέτι τῆς καχεξίας ἵχνη τινὰ περισώζεσθαι, ἀλλ᾽ εἰς βάθος τὴν ὑγείαν εἶχε σκηνοβατοῦσαν καὶ φ.79^ο τῇ τοῦ σώματος ὀλομελείᾳ κούφως χορεύουσαν. | Ὡς γοῦν βαδίζειν εἶχεν οὕτως ἐρωμενέστατα, γίνεται παρευθὺν τῇ ἴερᾳ τοῦ μάρτυρος λάρνακι,
5 πολὺν μὲν ἐκ καρδίας χέων τὸν ἱκετήριον, οὐκ ὀλίγον δὲ τὸν δακρύων ρουν, ὃς ἐκ δικρούνου πηγῆς τῶν ὀφθαλμῶν προχεόμενος, τὸν ωύστην ἐπιβιώμενος, τῷ Ἰατρῷ δαψιλευόμενος τὴν ἀνθομολόγησιν. Τί τὸ ἐπὶ τούτοις; σκεύεσι πολυτίμοις ἀντιδεξιοῦται τὸν μάρτυρα καὶ χρυσὸς διμοῦ τε καὶ ἀργυροῦς ηὔτρεπτιζεν ὅτι πλεῖστα τὰ ἀναθήματα.

10 Γ'. 8. Ἀλλὰ γὰρ τὰ τοῦ νεωκόρου, Ὄνησιφόρος δνομα τῷ ἀνδρί, ποίαν οὐκ ἐκπλήττει ψυχὴν τῷ ἔξαισιώ τοῦ πράγματος; Πεπίστευτο τὴν πάντιμον οὕτος τοῦ μάρτυρος λάρνακα καὶ μελεδωνὸς μὲν τοῦ μαρτυρικοῦ παραδείσου κεχειροτόνητο, οἰκουρὸς δὲ καὶ φύλαξ ὅσα καὶ σιμβλοκόμος τοῦ ἀθλοφορικοῦ σύμβλου ἐντέκαται, ἐφ' ὃ δῆτα ἡ γλυκεῖα τοῦ Χριστοῦ τεθαλά-
15 μεντο μέλισσα. Ἀλλὰ γὰρ τῇ μὲν ἐκηροπλαστείτο καθεκάστην τῇ τῶν θαυμάτων πτήσει κηρὸς κατὰ πολλὴν τὴν δαψιλειαν, ὃς ἔξ ἀνθέων τῶν εὔσεβῶν, τῷ δὲ κηφῆνος δίκην ἐκλοποφορεῖτο τὰ εἰσαγόμενα. Ἡν οὖν ἐντεῦθεν δ Ὄνησιφόρος τῇ κλήσει κατ' οὐδὲν τῆς ἐς τόδε πρᾶξει, τὰ τῶν ἔψιων φέρων ἄρμόδια ἐλιχνεύετο γὰρ περὶ τοὺς κηροὺς δσημέραι καὶ τούτους ἐσύlla καὶ σφετεριζόμενος οὐκ ἐπαύετο. Φάίνεται νύκτωρ δ μάρτυς αὐτῷ, κατασείει ταῖς ἀπειλαῖς, τῆς κηροσυλίας εἴπερ οὐ παύσεται. Τῆς κλοπῆς δ νεωκόρος ἀφίσταται οὐμενον· πάλιν ὅψις μαρτυρικὴ καὶ πάλιν ἀπειλὴ νυκτερινὴ τῆς πρώτης ἰταμωτέρα, τὴν τῶν κηρῶν κλοπὴν ἀνακόπτουσα. Οὐκ ἔληγεν οὐδ' οὕτω τὰ τῆς κλοπῆς. Τί τὸ ἐντεῦθεν; "Ανδρες ποθὲν εὔσεβεῖς κηροὺς εὔμεγέθεις
20 ἐπῆγον τῷ μάρτυρι· δ δὲ νεωκόρος, ἦν γὰρ περὶ τοὺς κηροὺς χασματίας καὶ ἀπληστος, εὐθὺς ἀφήρει τούτους ἄνω τῆς λάρνακος· καὶ δ μὲν εἶχεν ἔτι ταῖς χερσὶ τοὺς κηρούς, δ μάρτυς δὲ τῆς λάρνακος ἔνδον φωνὴν βροντώδη μεθ' ὅσου τοῦ τόνου ἀφίησιν· ἡ δὲ φωνή, «πάλιν τοιαῦτα Ὄνησιφόρε, πάλιν;»
25 φ. 80^ο Ανατείνακτο παρευθὺν πρὸς ἀέρα δ νεωκόρος τῇ | ροίζω τοῦ βροντώδους
30 ἐκείνου τῆς μαρτυρικῆς φωνῆς ἀπηχήματος καὶ πρὸς γῆν μὲν αὐθὶς πεπτώκει, ἀφωνος δὲ μεμενήκει, ἐμβρόντητος ὅλως ἐφ' ἵκαναῖς ταῖς ὥραις γενόμενος.
 Ὦς οὖν κατὰ βραχὺ τῆς θαυμασίας μαρτυρικῆς ἐκείνης βομβήσεως
 ὅσον ἔαυτὸν ἀνελάμβανε, τότε δή, τότε τοῦ ἀμαρτήματος ἐπησθάνετο καὶ τῆς
 κλοπαῖς ἡ ἱεροσυλίας ἔαυτοῦ κατεγίνωσκεν· ἔξηγόρευε τοίνυν παρευθὺν τὴν
 35 ἀμαρτίαν τῷ μάρτυρι καὶ συγγνώμης ἔξελιπάρει τυχεῖν. Μέντοι, καὶ ἡτύχει τῆς αἰτήσεως οὐδαμῶς· ἀνέθορε γὰρ παρευθὺν ταχεῖαν, ὅτι γνοὺς τὴν μαρτυρικὴν συγγνώμην, τῷ τάχει τῆς εἰς γαλήνην ἐκ ταράχου τοῦ ἔνδοθεν καταστάσεως· καὶ μονονού τοῦ μάρτυρος ἀκούειν ἐδόκει ἐκεῖνο τὸ θέσφατον αὐτῷ
 ὑπαδόμενον: «ἴδε ὑγιὴς γέγονας· μηχέτι ἀμάρτανε».

"Ελθωμεν, εὶ δοκεῖ, καὶ πρὸς ἄλλην μαρτυρικὴν θαυματοποιίαν καὶ πρὸς ἑτέραν αὐθίς καὶ πάλιν ἐπ² ἄλλην, κἀκεῖθεν ἐφ² ἑτέραν, καὶ περαιτέρῳ βαδίσωμεν τῆς ἐς τόδε τῶν θαυματουργιῶν ἀταρποῦ, τοῦ μάρτυρος ἡμῶν προτρέχοντος τε καὶ ἐτοιμάζοντος. Ἐλλὰ ποῦ μοι καὶ γλῶσσα πυριμενής, δόποιας οἶδεν ὑετίζειν ἀνωθεν τοῖς ἀξίοις ἥ τοῦ Πνεύματος δύναμις; ποῦ δέ μοι πλάτος σοφίας καὶ γνώσεως τὰ τοῦ Σολομῶντος ἔξαιρετα, ὡς εἰς ἔξηγησιν πλατυνθείην, ὡς χαλκευθείην καὶ στομωθείην εἰς ἴστορίαν τῶν θαυμάτων τοῦ Χριστομάρτυρος, ὡς εὐζωνος καθαπερεὶ ἀετὸς τὰ ἐκ περάτων εἰς πέρατα σημεῖα τούτου καὶ τέρατα τῇ πτήσει τοῦ λόγου κηρύξω καὶ διηγήσομαι;

5

10

Δ'. 9. Αὐτίκα μετακαλεῖται ἡμᾶς τὰ περὶ Ἰουστινιανὸν τὸν μέγαν αὐτοκράτορα. Οὗτος ἀφύλακτον ἄλλως ἔχειν τὰ τῆς βασιλείας σκῆπτρον ὑπελογίζετο, εὶ μήπου τι τῶν Δημητριακῶν λειψάνων συστρατηγοῦν αὐτῷ, μᾶλλον δὲ προμαχοῦν ἐπιφέροιτο. Γράμματα τοίνυν αὐτοῦ καὶ προθέματα ἥ Θεοσαλονικέων εἴχεν εἰς ἐπήκοον μέρος που τῆς μαρτυρικῆς διαρτίας τοῦ σώματος ἔξαιτούμενα. Γνωσιμαχοῦσιν ἥ πόλις πᾶσα καὶ τῷ πράγματι δυσχεράνουσι· κάμπτονται δ' ὅμως τῇ αἰτήσει τοῦ Αὐτοκράτορος, ὡς ἐκ πίστεως ἐληλυθυῖα εἰλικρινοῦς. | Καὶ δὴ παρῆσαν μὲν οἱ τὴν ὁρυγὴν ἐκ πλαγίου τῆς φ. 80° μαρτυρικῆς σοροῦ σκευασόμενοι· ἄλλως γάρ, πῶς τῇ τοσαύτῃ τῶν μύρων πλημμύρῳ διαρτυρικὸς ὑησαυρὸς ἀνηρεύνητο· τοῦ πράγματος δὲ ὅλαις εἴχοντο ταῖς χερσὶ· δάκτυλόν που τυχὸν ἢ βραχίονα ἢ ἄλλο τι μέρος τῆς μαρτυρικῆς διλομελείας μεθ' ὅσου τοῦ τάχους ἀρπαλέως τεμαχισόμενοι, ὡς μὴ φθάσῃ τούτους κατακλῦσαι ἥ τῶν μύρων ἐκεῖθεν τοῦ μάρτυρος ἐκπιλύουσα ἀβύσσος. Τί τὸ ἐπὶ τούτοις; διὸ χούς σεσάλευτο ἀνωθεν, τῆς γῆς ἐπεξέσθη τὸ πρόσωπον, ὡς εἰς ἔνα πῆχυν ἥδη προέβαινε τὰ τῆς ὁρυγῆς καὶ πῦρ εὐθέως κατωθεν, ὡς ἐκ τῆς τοῦ μάρτυρος λάρνακος τοῖς τολμητίαις ἐπανερρήγνυτο καὶ τὴν ἐπινετὴν ἐκείνην ἰεροσύλιαν, ὡς τῷ μάρτυρι παντάπασιν ἀπόστοργον ἀπεκρούνετο· καὶ φωνὴ ἐκεῖθεν, μὴ περαιτέρῳ χωρεῖν αὐτοῖς ἔξηκούετο, ἀναξιοπαθοῦντος τάχα τοῦ μάρτυρος, εἰ μὴ κολοβωθείη τι τῶν τοῦ σώματος, στρατιώτης καθαπερεὶ νῦτα τῷ ἀντιμάχῳ στρεψάμενος, εἰ μὴ χερσὶν ἀμφοτέραις, εἰ μὴ ποσίν, εἰ μὴ ὅλῳ τῷ σώματι τῆς οἰκείας προαγωνίζοιτο πόλεως.

15

20

25

30

Ε'. 10. Τὰ αὐτὰ καὶ Μαυρικίῳ χρόνῳ ὕστερον δέδοκτο. Ἀναξ οὖτος Ρωμαίοις, χάρισι πολλαῖς ἐναγλαῦπτοις καὶ τὰς ἔξωθεν ταῖς ἔνδοθεν ἴσοφθογγούσας τοῖς κατ' ἀμφοῖν διαφόροις ἀνδραγαθήμασι, εἰ καὶ πρὸς βραχὺ καὶ τοῦδε τὰ τῆς τύχης παρακέλησται νήματα καὶ πρὸς διλίγον δι μῶμος κατεχασμήσατο, διποῖα δὴ τῇ τῶν πραγμάτων ἀστάτῳ φορῷ τοῖς ἀνθρωπίνοις ἐπισυμβέβηκε. Καὶ οὖτος μέρος τι τῶν Δημητριακῶν λειψάνων ἔξαιτησάμενος λαβέσθαι εἰς φύλαγμα, ἐπείπερ μάθοι ὅσα τοῖς προορηθεῖσι τυμ-

35

βωρύχοις ἀπήντησε καὶ ὡς ἀβούλητον τὸ παράπαν τῷ μάρτυρι τὸν μαρτυρικὸν ἀνδριάντα κολοβωθῆναι καὶ μέχρις ὄνυχος καὶ τριχὸς τοῦ μὲν ἐγχειρήματος πέπαυται, κόνιν δὲ λαβόμενος ἐκ τοῦ προγεγονότος τῷ μαρτυρικῷ τάφῳ δούγματος, πιστεύσας, ὡς τῇ ἐγγύτητι μόνῃ τῆς ἐκεῖθεν καὶ αὕτῃ οὐκ ἀμοιρεῖ
5 κάριτος καὶ ὡς διὰ τῆς κόνεως ταύτης ἔχει ὡσεὶ χνοῦν τοὺς ἐχθροὺς λεπτύνειν κατὰ πρόσωπον ἀνέμου καὶ ἐκλικμᾶν, ἔστι τοῦ ἐγχειρήματος.

"Οσα μὲν οὖν ἄλλα τετερατούργητα τῷ μάρτυρι θαύματα, ὅπως τὸν φ. 81 στρατηλάτην | ἐκεῖνον τοῦ ροῦ τῆς αἵμορροῖς, τῆς ἵαματοφόρου καὶ μόνον μαρτυρικῆς ἀνθρώπου λάρνακος" ὅπως τὸν ἀκαθάρτους στροβουμένους τοῖς 10 πνεύμασι τοῦ λυποῦντος μεθ' ὅσου παρευθὺν τοῦ τοίχους ἀπῆλλαξεν· ὡς τοῦ λοιποῦ καὶ λιμοῦ τὴν οἰκείαν πόλιν παρανάλωμα κινδυνεύουσαν ἥδη γενέσθαι ἐρρύσατο, τὸν μὲν δι^τ ἐπιστασίας νυκτερινῆς ἐμβρυμησάμενος ὕσπερ δραπετεύσαντα, τὸν δὲ δι^τ ἐπιστασίας αὐθίς ἀποτρεψάμενος, ὅναρ φανεὶς ἐμπόρῳ τινὶ Στεφάνῳ, τὴν εὐθὺν Βυζαντίδος ἐκπλέοντι καὶ τὴν εἰς Θεσσαλονίκην ἐν-
15 σκήψας τούτῳ καὶ ἀγαγὼν ἐκεῖσε τὴν σιτοφόρον δλκάδα καὶ ἐλλιμενίσας καὶ θρέψας πεινῶντα τὸν οἰκεῖον λαόν, ὃ δὴ καὶ τῆς σιτοδείας Ἱωσὴφ ὑπερβαλλόντως θαυμασιώτερον, ταῦτα δὴ ταῦτα σιγῇ τὸ πλέον τιμήσωμεν, ἔξατονυῖντα τὸν λόγον τῇ διηγήσει τῶν καθ' ἔκαστον φέροντες. Εἰ μὴ γὰρ ἡμᾶς τὸ τῶν θαυμάτων πλῆθος κατέσπευδεν, εὑχομεν ἀν καὶ ἐπιποιήτῳ κάλλει τὸν
20 λόγον κατακοσμεῖν καὶ σχήμασιν ἔξαπλον καὶ οἰκονομίαις μεγεθύνειν καὶ τῶν ἰδεῶν ἔξαλλαγαῖς ἄμα καὶ κράσεσι πρὸς τὸ ἡδύτερον μεταβιβάζειν καὶ εὔρυθμον. Ἔπει δὲ ἡ δύναμις τῶν θαυμάτων καὶ τὸ πλῆθος ἐκ περιουσίας ὑπερονικᾶ, ἐπιτροχαστέον ἀπλοϊκῶς τοῦ Μεγάλου τὰ θαύματα. Παραδράμωμεν, εἰ δοκεῖ, καὶ τὸ περὶ τὸν ἀφραίνοντα ἐκεῖνον "Υπαρχον τῆς Ἰλλυριῶν
25 τοῦ μάρτυρος τερατούργημα, συμπαίστορα τὸν Μέγαν ἡ μιαρὰ καὶ βέβηλος ἐκείνη ψυχὴ τοῖς Θεσσαλονικεῦσιν εἶναι κατεφλυάρησε, λόγον ἐρευξάμενος πολὺ τὸ δύσοσμον ἀποπνέοντα. Καὶ τί ἄλλο, ἢ τῆς τελματώδους καὶ βιοβορόδους αὐτοῦ ψυχῆς ἔξιον, κερβέρου λυσσητῆρος ἔξεραμα, ἀντικρυς Ἄδου πόσιν φυτοκομοῦν, ἐφ' φ καὶ κατὰ πόδας αὐτῷ ἡ τοῦ μάρτυρος ἀγανάκτησις;
30 ἡμιπληξίᾳ γὰρ δείλαιος ἐφ' ὅλον ἐνιαυτὸν ἔλεεινῶς προσεπάλαιε, μέχρις ἀν τῆς σφετέρας ἀβελτηρίας γνοίη τοῦ πάθους δημιουργὸν καὶ μεταγνοίη, καὶ τύχῃ πάλιν συμπαθείας τοῦ μάρτυρος.

ΣΤ'. 11. Ἀλλὰ γὰρ δ ἀργύρεος ἐκεῖνος τοῦ μεγάλου θρόνος ἡμᾶς προ-
φ.81^τ τρέπεται πρὸς διήγησιν ἑτέρου θαυματουργήματος· θρόνος ἐκεῖνος εἴτε | πα-
35 τρόφων ὑπάρχων κτῆμα τῷ μάρτυρι, εἴτ^ε ἀνάθημα τιναγάνων αὐτῷ πρὸς εὔσε-
βοῦς τινος φιλομάρτυρος. Ἡν οὖν δ τοιοῦτος θρόνος ἀργυρήλατος ὅλος, τῷ ἀθλοφορικῷ τεμένει προσανακείμενος· ἐπεὶ δὲ αἱ τοῦ παμφάγου πυρὸς γνά-
θοι καὶ κατὰ τῆς σεβαστῆς τοῦ μάρτυρος λάρνακος πλατὺ διοινήχθησαν καὶ κρατῆρες ὕσπερ φλογὸς ἀπανταχοῦ τοῦ θείου τάφου προσερρύησαν, φλὸς

κάτω μὲν λιπαρὰ τῇ ὑποκειμένῃ χρυσαργύρῳ ὥλῃ ἐκαμινεύετο, ἄνω δὲ πρὸς αὐτὴν ὁροφὴν τοῦ περὶ τὴν σορὸν τεμένους κεφαλὴν ἐπεστήριζε, κακὸν τῶν πλαγίων δ’ αὐθις ἀνθρακας ὡς ἔκ τινος νευρᾶς τῆς δραστηρίου κινήσεως ἀπετέξενε. Καὶ ἦν ὁ μαρτυρικὸς τοῦ σώματος ἀνδριὰς κυκλόθεν τῇ φλογὶ λιμναζόμενος, παντάρβης λίθος καθαπερεὶ τὴν τοῦ πυρὸς ἐνέργειαν μεταβάλλων εἰς μάρανσιν· ἦν μὲν γὰρ τὸ δραστικὸν τοῦτο στοιχεῖον βαῖνον ἀπρόσκοπα καὶ καταβοσκόμενον ὅσα καὶ χόρτον, τὸν ἔξω κόσμον τοῦ μάρτυρος, οἷα δὴ τῆς ὑλικωτέρας μοίρας τυγχάνοντα. Ἐπεὶ δὲ φθάσοι πρὸς αὐτὴν τοῦ μάρτυρος τὴν ἔνδον εὐπρέπειαν, ἥς τὸ μύρον τεκμήριον, τὴν τροφὴν εὔρὸν τὸ σύνολον ἀκατάλληλον, ὡς ὑπεροχειμένην ἀπάσης ὑλικῆς οἰκονομίας καὶ διαθέσεως, ἔσθεστο παρευθὺν καὶ τῆς ζωτικῆς εἰτ’ οὖν φυσικῆς δραστηριότητος καὶ δυνάμεως παραχρῆμα νενέκωστο. Καὶ ὁ τρόπος, ὡς οὕτω γέγονε τοῦ περιτυμβίου κόσμου τῷ μάρτυρι ἡ πυρόπλησις, θαυμάσιος καὶ οὐκ ἀπὸ σκοποῦ, τῷ φιλοπόλιδι καὶ προμάχῳ ἡμῶν Χριστομάρτυρι· καὶ δὴ ρητέον μοι τὰ τοῦ πράγματος.

12. Σκλαβῖνοι, ἔθνος τοῦτο παρίστριον καὶ αἴμοχαρές, τῆς λαμπρᾶς ταυτησὶ πύλεως, ἦν γὰρ παντοίοις μὲν δτι μάλιστα τοῖς ἀγαθοῖς ἐπιβρίθουσα, κάλλους δὲ εὐ καὶ πλούτου περιττῶς ἔχουσα, ἀκηρυκτεὶ κατεστράτευσαν· ἥ γὰρ μαγνητις τῶν εὐθηνούμενων αὐτῇ ἀγαθῶν εἶλκε σίδηρον τὸν βαρβαρικὸν καὶ δ τῆς φαιδρότητος ταύτης ἥλεκτρος τὰ ἀχνοα τῶν ἔθνῶν. Καὶ οἱ τὸν τροχὸν τοῦ χρόνου διέτρεχε, καθ’ ὃν εἰλόθει τελεῖσθαι ἡ φαιδρὰ τῷ μάρτυρι ἕορτή· οὕτω γὰρ γνώμης είχον οἱ βάρβαροι, ὡς ἐπεὶ κατ’ αὐτὴν τὴν ἕορτάσιμον τοῦ Μεγάλου | νύκτα τὸ πλῆθος ἀπαν διανυκτερεύει πανηγυρίζον, κατὰ πᾶσαν φ. 82 αὐτοὶ τὴν ἄδειαν φαδίως ὅσα καὶ κῦμα τῇ πόλει ἐπιφέρουσαντα. Ἡν μὲν οὖν δ τοῦ μάρτυρος λαὸς περιούσιος, νυκτὸς τὸ πλέον πανηγυρίζοντες. Ὁρθος ἦν ἡδη βαθὺς καὶ πρὸς νυσταγμὸν ἐκ τῆς νυκτερινῆς ἐκείνης ἥ παννύχου σχεδὸν στάσεως ἐρραστωνευμένως είχεν ἥ πόλις, βαθὺν τὸν ὑπνον ἰαύοντες. Καὶ οἱ μὲν οὕτως είχον. Ἄρα δὲ καὶ τὸν μάρτυρα ὑπνος ἥρει τὸ παράπαν καὶ ἀναβεβλημένως ἔχειν ἐδόκει καὶ μαλακῶς; πολλοῦ γε καὶ δεῖ· ἀλλὰ βλέπει τοὺς βαρβάρους τοῖς τείχεσι προσιζάνοντας, ἀλλὰ θυμοῦ πληροῦνται καὶ μένους εὐθύς, τῷ μὲν εἰς φλόγησιν τὸν τῆς θείας αὐτοῦ λάρνακος κόσμον πάντα παραδιδούς, δεῖγμα τῆς κατὰ τῶν ἐναντίων ἀγανακτήσεως, τῷ δέ, μεθ’ ὅσου τοῦ τάχους μόνος φθάνων ἐν ταῖς ἐπάλξεσι· καὶ οἱ μὲν διὰ κλιμάκων τῆς σφροδρᾶς δομῆς ὑπὸ πνεύματος ὠσπερ ἀναφυσώμενοι, ταῖς πυργοβάρεσι τῆς πόλεως ἔβαινον, φόνιον βλέποντες, σφαγὰς ἀποπνέοντες, τῷ δὲ πονεῖν ἐπήει καὶ κατασφάττειν τὸ βάρβαρον. Καὶ ἦν ἴδειν τότε τὸν μάρτυρα τοὺς ὀφθαλμοὺς μακροὺς πλουτοῦσιν ἔργοις τοῖς κρείττοις, τὸν αὐτὸν τὰ πάντα διμοῦ, στρατηγόν, ἡγεμόνα, φαλαγγάρχην, ἀγωνιστήν, πολεμιστὴν δεξιώτατον· περιήει γὰρ δέξει τῷ δρόμῳ καὶ ἀκρατεῖ τῶν ἐπάλξεων, τοὺς μὲν τιτρώσκων, τοὺς δὲ ἐμβριμώμενος· καὶ τοὺς μὲν ἀποσφαιρίζων ἄνωθεν καὶ

5

10

15

20

25

30

35

40

νεκρῶν, τοὺς δὲ μόνῳ νεύματι κρυσταλλῶν καὶ πρὸς ἀψύχων ὕσπερ φύσιν μεταλλατόμενος. Καὶ οὐδεὶς ἔξαιριθμήσει πλῆθος ἐκεῖνο πτωμάτων, σωρῷδὸν ἐπιστοιβαζόμενον καὶ κατὰ τὸ χαριέντως καὶ ἀστείως περὶ τινος τυράννου τῶν πάλαι ὑπαδόμενον ἐκεῖνο, « ὅτεν ἡ Θεσσαλονίκη τότε τῶν πολεμίων
5 νεκρῶν », ἡ πόλις δὲ ἄρα τοῦ τοσούτου ἀγῶνος ἦσθανοντο οὐδαμῶς.

‘Ως γοῦν δὲ θεῖος τάφος τοῦ μάρτυρος, ὃς δὲ λόγος φθάσας ἐδήλωσεν,
ἀθρόον δτι μάλα πυρὸς ἔξηνθηκότος πολλοῦ κατεπίμπατο, ἐλάνθανεν οὔμε-
νον τὰ περὶ τούτου τῷ χριστωνύμῳ λαῷ καὶ παμπληθεὶ μὲν τῷ μαρτυρικῷ
10 τεμένει προσέρρεον, δὲ ωκόδος δὲ ὡς ἂν μὴ τῷ πλήθει διασκεδασθείη δὲ
τακεὶς χρυσάργυρος κόσμος τοῦ μάρτυρος, ψεῦδος ὕσπερ πλασάμενος, τὴν
φ.82⁴ ἀλήθειαν | καὶ ἄκων ἐκήρυξε, καὶ « βάρβαροι περὶ τὰ τείχη » τῷ λαῷ ἀνε-
βόησε, « σώσατε τὴν πατρίδα, τὰ τέκνα, τοὺς οἰκείους, σφᾶς αὐτούς, τῆς
τῶν βαρβάρων ἐφόδου σώσατε ». Καὶ ἦν δὲ λόγος τώνδοι οὐ λόγος ἀπλῶς,
15 ἀλλ’ ἐπίπνοια εἰπεῖν τὸ δλον μαρτυρικὴ καὶ τοῦ ἀληθοῦς οὐ διέπιπτε. Πι-
στεύει τὸ πλήθος τῷ λόγῳ, τρέχει τοῖς τείχεισιν· δοξᾷ στοιβάδας σωμάτων
νεκρῶν τῶν βαρβαρικῶν προτειχίους κειμένας· θαῦμα ἰδέσθαι, κατὰ τὸν φά-
μενον, τὸν ρύστην ἐπιγινώσκουσιν, οὐκέτι ἀγνοοῦσι τὸν λυτρωτήν. Ἔντεῦθεν
σκιρτῶσι, πηδῶσι, βιῶσιν ὑφ' ἥδονῆς, ὑψοῦσι τῷ μάρτυρι τὴν ἀνθομολό-
γησιν, τῆς τῶν κακῶν ἀπολυτρώσεως μεγαλύνουσι, τῆς ἀπαλλαγῆς τοῦ το-
20 σούτου κινδύνου κροτοῦσι τὸν αἰνετήριον. Τί οὖν; δὲ καὶ ἄκων προφητευσά-
μενος νεωκόρος ἐκεῖνος, δὲν δὲ λόγος φθάσας ἐδήλωσεν, ἔνθους δλος ὑφ' ἥδο-
νῆς, ἐκρότει τὰς χεῖρας, τὸν Θεόν ἐμεγάλυνεν, ἐπεβοᾶτο τὸν μάρτυρα, ἀνθ-
ωμοιογεῖτο, τὰ μεγαλεῖα ἐκήρυττεν.

Z'. 13. Ἀλλὰ γάρ ἐπείπερ ἔδει καὶ πάλιν τὴν ἱερὰν τοῦ μάρτυρος
25 λάρνακα, μὴ οὕτως ἐᾶσαι ἀπερικόσμητον, μηδὲ γυμνὴν παριορᾶσθαι τοῦ
χρυσαργύρου κάλλους αὐτήν, χρυσογνώμονες τῷ τότε ἀρχιερεῖ παρευθὺν προσ-
καλοῦνται εἰς τὴν τοῦ ἔργου χρείαν, τὸν κόσμον καὶ πάλιν φιλοτεχνήσοντες
τῷ μάρτυρι, ἀλλὰ λείπεται πρὸς τὴν τοῦ κόσμου ἐντέλειαν ἀργυρος· εἰς ἀνα-
30 πλήρωσιν τοῦ λειπομένου ἀργύρου πρὸς χωνείαν, δὲν δὲ λόγος ἐδήλωσεν, ἀρ-
γυρογλατος θρόνος καταψήφιζεται. Τί τὸ ἐπὶ τούτοις; ἀρέσκει τῷ Μεγάλῳ ἡ
τοῦ θρόνου χώνευσις; οὔμενον· φαίνεται τινι τῶν πολιτῶν ἀνακόπτων τὸ
περὶ τὸν θρόνον ἐγχείρημα. Μηνύει οὕτος παρευθὺν τὸ φανέν· οὐ δέχεται δὲ
35 ἀρχιερεύς· δισσεύεται τῷ ἀνδρὶ καὶ πάλιν ἡ ὅρασις· πάλιν γνωρίζει ταῦτα τῷ
ποιμενάρχῃ· καὶ πάλιν ἐκεῖνος πρὸς τὴν τοῦ ἔργου ἐκπλήρωσιν· αὐθίς δὲ μάρ-
τυς τῷ ἀρχιερέτῃ, ἀναξιοπαθῶν ὕσπερει, καὶ τὴν τοῦ θρόνου χωνείαν ἀπα-

4 Προβλ. τὸ τοῦ Δημοσθένους περὶ τῆς διαδοθείσης φήμης δτι τέθνηκε Φίλιπ-
πος « ὅτεν ἂν ἡ οἰκουμένη νεκροῦ ».

ρεσκόμενος· καὶ τί δαί; οὐχ ἵκανὸς ἐγὼ πρὸς εὔρεσιν ἀργύρου εἰς τὴν τοῦ περιτυμβίου μοι κόσμου ἐκπλήρωσιν; Πείθεται δὲ ἀρχιερεύς, τὸ πᾶν τῷ Μεγάλῳ προσαναθέμενος.

'Ημέραι παρφάγκεσαν οὖ πολλαὶ καὶ τις ἔμπορος, ἀθρόον φανεῖς,
ἀργυρον ἵκανὸν τῷ ναῷ τοῦ μάρτυρος εἰσκεκόμικεν· ἔτερος αὐθίς καὶ μετὰ
τοῦτον ἄλλος· καὶ ἀργυρος ἵδον ὑπερεκπεισσοῦ πρὸς ἐντέλειαν τοῦ ἐπιτυμ-
βίου κοσμήματος. | Ἄλλα γάρ, ἵνα τὸν λόγον τοῦ θαύματος καὶ αὐθίς ἐπα- φ. 83
ναλάβοιμι, τρέπεται μὲν τὸ τῶν Σκλαβίνων ἔθνος κατὰ κράτος τῷ μάρτυρι,
λίαν εὐαριθμήτονς ἀνασωσάμενον· ὑπολιμπάνεται καὶ δὲ θρόνος ἀκέραιος,
περικοσμεῖται καὶ δὲ θεῖος τύμφος αὐθίς μεγαλοπρεπέστερον καὶ φαιδρότερον. 10

Πάλιν οὖν ἔφοδος ἄλλη τῶν βαρβάρων τῆς πρώτης ἰσχυροτέρα, καὶ
πάλιν νίκη μαρτυρικὴ πολλῷ κραταιοτέρα καὶ χαριεστέρα τῆς ἔμπροσθεν.

H. 14. Ἐπεὶ γὰρ δὲ τῶν Σκλαβίνων ἀρχῶν, Χάτζων ὄνομα τούτῳ,
ἥττηθείη οὕτως τῷ μάρτυρι, ἥτταν ἀξίαν δυνάμεως τηλικούτου στρατιώτου
Θεοῦ, τόπον ἐκ τόπου διέρχεται, κατὰ τὸ ἐν Εὐαγγελίοις ἐκεῖνο πονηρὸν 15
πνεύμα ζητοῦν τὴν ἐσαῦθις, ἀφ' οὗπερ ἔξελαθείη, μετὰ πλείονος τῆς παρα-
σκευῆς παλινόστησιν. Μετακαλεῖται τοίνυν εἰς ἐπικουρίαν δλα σμήνη βαρβά-
ρων, πνεύματα τῆς πονηρίας, ἔτερα φαίη τις καὶ κατὰ τὸν προφήτην εἰπεῖν
« συνεφόνησεν Ἄραμ πρὸς τὸν Ἐφραὶμ εἰς πολιορκίαν τῆς Ἱερουσαλήμ »
καὶ στρατιὰν μὲν παμπληθῆ, δύναμιν δὲ ναυτικὴν τὸ τῆς θαλάσσης πρόσω-
πον ἀπαν καλύπτουσαν συναθροίζει κατὰ ταύτης τῆς πόλεως, ἐκ μόνης ὅψεως
κρυσταλλοῦσαν πολλῷ τῷ περιόντι, τὸ ἀνθιστάμενον καὶ εἰς ἔσχατον ἄγον
ἄκινησίας καὶ δειλανδρήσεως, ἄλλ' οὐχὶ καὶ τὸν μέγαν ἐν στρατηγίαις Δημή-
τριον. Ὡς γὰρ καὶ αὐθίς μετὰ βαρείας ἐμπέσοι τῇ τῶν Θεσσαλονικέων πό-
λει τῆς βαρβαρικῆς ἐκείνης καὶ μυριοσυλλέκτου παμπληθοῦς παρατάξεως,
ἥπειροθεν, θαλασσόθεν, ὃς εἰς κύκλον ταύτην διαδραμών, κλείεται μὲν ἡ πό-
λις, ὃς ἐν ἡμέρᾳ δὲ σφαγῆς, αἰπολίων δίκην, τὸ ἄπαν πλῆθος ἐτύγχανεν
ἔμφρουρον, ἔξωθεν ἥλαλαζεν ὅτι μάλα τὸ ἐννάλιον, σάλπιγξ ἤχει μέγα πολε-
μιστήριος, θυμός τοῖς βαρβάροις πρὸς μάχην ἀνεψυσάτο τε καὶ ἀνεθεμαί-
νετο, κτύπος ἀρμάτων, « ὡς φωνὴ ὑδάτων πολλῶν », ἥστραπτε τοῖς ξίφεσιν,
ἄπαν πεδίον τὸ πρὸ τῆς πόλεως καὶ τὸν φόνον ἀντηγει πολὺν ταῖς τῶν
δρώντων ψυχαῖς. Ἔξωθεν ταῦτα· ἔσωθεν φόβος ὅτι πολὺς καὶ τῆς ἐμφύτου
τῶν πολιτῶν δυνάμεως τελεία κρυστάλλωσις· ἐπήγγυτο γὰρ τὸ ψυχικὸν τοῦ
πνεύματος ὄρμημα ταῖς πυκναῖς χαλαζοβολίαις τῶν ἔξωθεν. Ὡς γοῦν ὁ πο-
λέμιος οὕτως ἀνερ | φάγη σφοδρῶς, ἔστησαν μὲν οἱ τῆς πόλεως, ἄλλα πρὸς φ. 83
βραχύ· ἔώρων δὲ οὐδὲν ἄλλο, ὅτι μὴ δρασμὸν τῷ σφοδρῷ τῆς μάχης προσ-
βολῆς ἐκ πρώτης ἔξαποκναίσαντες· ἔκαστος γὰρ τῷ φανταστικῷ τῆς ψυχῆς
εἰδωλοπλάστει, πῶς τοῖς ἔγκασι ξίφος τὸ βαρβαρικὸν ἐπωθούμενον.

Τί τὸ ἐντεῦθεν; ἀμηχανοῦσιν ἡ πόλις, ἀποδοῦσι, τὴν ζωὴν ἀπολέγονται, φίπτουσι κατὰ γῆν τὰ ξύφη, τὰς ἀσπίδας, τοὺς θώρακας, μόνην ἐπικουρίαν, μόνον θωρακισμὸν τὸν μέγαν μετακαλοῦνται Δημήτριον. Καὶ ἦν οὐδὲν ἄλλο τῇ πόλει τότε, μεθ' ὅσης τῆς πρὸς τὸν Μέγαν ἴκεσίας τὸ ὑπαδόμενον ἢ τὸ «οὐκ ἐπὶ τὸ τόξον μου ἐλπιῶ· καὶ ἡ ρομφαία μου, οὐ σώσει με». ἀλλὰ σὺ μόνος καταφυγὴ καὶ δύναμις ἡμῶν, μαρτύρων ἀκρότης, ἐν θλίψει ταῖς εὑρούσαις ἡμᾶς. Κάμπτεται τῇ τοῦ λαοῦ ταπεινώσει ὁ Μέγας οὗτος στρατάρχης, ἔξεγείζεται πρὸς ἀντίληψιν καὶ βοήθειαν, ὡς ὑπνῶν καὶ κεκραπαληκώς, καὶ τὸ τάχος ἀκαριέστατον καὶ ἡ βοήθεια ὡς ταχεῖα, ὡς χαριεστάτη, ὡς δεξιὰ Κυρίου ἀρμόδιος, ἄνωθεν τῶν ἐπάλξεων διμάρτυς περιήει ξιφήρης. Ἐώρων τοῦτον τότε δρφαλμοὶ τῷ πνεύματι τηλαυγεῖς, τῶν αλιμάκων ὑπεραλλόμενον, τῶν πύργων ταῖς κορυφαῖς ἐφαλλόμενον, τῶν βαρβάρων τοὺς ἀνεβαίνοντας ἐκκυλίοντα, τοῖς τῶν πλοίων ἵστοις ἐπιβαίνοντα, βυθίζοντα ταῦτα, ποντοῦντα, αὔτανδρα τοῖς ὕδασι παραπέμποντα· ἐπιπτον ὁσεὶ δράγματα ἐν καιρῷ θερισμοῦ, τῆς μαρτυρικῆς πετομένης δρεπάνης εἰς τὴν τῆς οἰκείας κληρονομίας ἐκδίκησιν χιλιάδες ἐξ εὐωνύμων, μυριάδες ἐκ δεξιῶν. Βλέπουσιν ἡ πόλις τὴν θαυμαστὴν ἐκείνην ἐπικουρίαν τοῦ μάρτυρος, ἀναθαρσοῦσιν, ἥβάσκουσι τὴν πρὸς τοὺς ἐναντίους δρμὴν καὶ οἱ ἀσθενοῦντες τότε κατὰ τὸ γεγραμμένον «περιζώνυνται δύναμιν»· αἱ πύλαι τῇ πόλει ἀναπετάννυνται καὶ εἰς μὲν καὶ αὐθις, τὸ τῆς θείας φάναι Γραφῆς, χιλίους ἐδίωκε, δύο δὲ μυριάδας δλας μετεκίνουν στρατηγετοῦντος τοῦ μάρτυρος. Κτείνεται γοῦν τὸ βάρβαρον ἀπαν σχεδὸν καὶ ὡς νεφέλῃ πρωΐῃ διαλέλυνται καὶ ὡς χνοῦς ἀποφυσάμενος ἀπὸ ἀλωνος ζωγρεῖται ὁ ἄρχων τούτου καὶ δέσμιος τῇ πόλει εἰσάγεται καὶ οὐκ ἀπὸ προσδοκίας αὐτοῦ καὶ ἐφέσεως, 84 τὴν βεβαίαν κατὰ νοῦν ἐπλούτει, εἰ καὶ τὸν τρόπον εἰς τούναντίον αὐτῷ τὰ τῆς προσδοκίας μετέρριψεν. Ἐπεὶ γὰρ κατὰ Θεσσαλονικέων μάχη τούτῳ κραφ. ταιὰ | ἐσκευάζετο, πρόσεισι τῷ χρησμῷ καὶ μαντεύεται μὲν ὡς ἐδόκει τὰ καταθύμια, παρυποκρούεται δὲ πρὸς τοῦ Λοξίου, ἀπατηθεὶς λοξίᾳ τῇ τοῦ μαντεύματος· ἐθεσπιώδειτο γὰρ αὐτῷ ἡ πρὸς τὴν πόλιν εἴσοδος πομπική, τοῦ τρόπου τῆς εἰσόδου θαυμασίως συσκευαζομένου τῷ γνόφῳ τοῦ χρησμφδήματος. Ὡς γὰρ τὸ βάρβαρον ἐκεῖνο πλῆθος τῷ μάρτυρι οὕτω καταδεδάμασται, ζωγρεῖται καὶ ὁ βαρβαροχάρτωρ ἐκεῖνος, ὡς ὁ λόγος ὑπέγραψε, καὶ πρὸς τὴν πόλιν εἰσάγεται ἐν χειροπέδαις καὶ δέσμιος· καὶ ὁ τὸ πρότερον χασματίας ἀντικρυντὸς θήρος καὶ τὸ θράσος καὶ τὴν ἀγριότητα ἀνυπόστατος, λαγωδὸς περίφροβος ἦν, καὶ πέτραν ἔζητει καταφυγήν, καὶ ὅλος ἦν τετρεμένων, δεξύτερον ἀκάνθης τὴν τρίχα φέρων ἀνορθιάζουσαν, ὑστριχὺς ὡς ἄλλη τις ἵνδικη, εἰσάγεται παίγνιον γυναιξὶν διμοῦ καὶ παισίν, δι τοσοῦτος τὴν δφρὺν καὶ καυχώμενος εἰς τὰ ἄμετρα· παίγνιον ὡς ἐλεεινόν, ὡς δυστυχές τε καὶ ἀθλιον, κατεκονδύλιζον τοῦ βαρβάρου τὴν κεφαλήν, ἔβαλλον λίθοις, ἥρασσον 30 ξύλοις μέχρις ἀν κυνηδὸν δι τάλας τὴν ψυχὴν ὀδυνηρῶς ἔξεφύσησε. Καὶ ἦν

οὐκ ἀπανθρώπου γνώμης τῷ χριστωνύμῳ λαῷ τοῦ βαρβάρου ὁ ὅλευθρος, ζῆλος δὲ μᾶλλον, ὑφ' οὗ πρὸς μῆσος τὸ κατ' ἔκείνου δίκαιον ἀνεφλέγετο, ἀσεβῶς ὄνειδίζοντος λαὸν Θεοῦ ἱερὸν καὶ τῆς τοῦ μάρτυρος κατακαυχωμένου δυνάμεως. Οὕτω Φινεές, οὕτω Σαμουήλ, οὕτω Δαυΐδ, οὕτως Ἡλίας, ὁ τὸν ζῆλον πολὺ· ὁ μὲν τὸν Ἰσραηλίτην συμπερονῷ τῇ Μαδιανίδι, ὁ δὲ τὸν ἀλλόφυλον Γολιάθ, ὁ δὲ τὸν Ἀγάγ, ὁ δὲ τῆς αἰσχύνης τοὺς ἵερεῖς, αὐτοχειρὶ θανάτῳ παρέπεμψαν καὶ τοῦ ἔργου ἐμακαρίσθησαν.

'Οράτε θαυμάτων ἄβυσσον τῶν μαρτυρικῶν οὐρανοῦ μέχρι φθάνουσαν· δρᾶτε φέγγος ἀστραπῆς τῶν τοῦ μεγάλου σημείων περιτρεχούσης ἀπασταν τὴν ὑφῆλιον; ἀκούνετε σάλπιγμα τῶν ἀθλοφορικῶν τεράτων ἐκ περάτων ἔξηχουμένην εἰς πέρατα; οἰδεν ἵνδος καὶ πέρσης, ὁ πρὸς ἀνίσχοντα ἥλιον, ἡ μᾶλλον εἰπεῖν Γάγγου ποταμοῦ καὶ Ἡμαδῶν ὁρέων ὅση περίοικος οἴδε Κελτίβηρος, ὁ πρὸς αὐτὰ τὰ ἐσπέρια, ὁ πρὸς βιορῶν ταυροσκύθης καὶ πρὸς νότον μαυρούσιος καὶ τὸν τερατουργὸν Δημήτριον τὸν μέγαν εἶναι πεπίστευκε καὶ θαυμάζει τὰ τέρατα, εἰ καὶ πόρρω τῶν αὐλαῖων τῆς πίστεως ἔστηκεν· εἰεν.

5

10

15

Θ'. 15. Ἀλλὰ γὰρ τὸ περὶ τὴν Κυρίαν Εὐταξίαν τοῦ μάρτυρος διη-φ.84^ο γνητέον μοι θαυμαστούργημα. Τί δὲ τὸ αἰνιγματῶδες τοῦτο καὶ σκοτεινὸν τοῦ δνόματος; καὶ δὴ ὁ λόγος διερμηνεύσει μοι καὶ ὡς οἴόν τε ὑποφωτίσει τῇ εὐχρινείᾳ τοῦ διηγήματος, εἰς εὔτακτον ἄγων τὴν κυριωνυμίαν τοῦ πράγματος.

Μαυρίκιος, ἄναξ δ' οὗτος ωμαίοις εὐσεβῆς καὶ χάροισιν ἔμπλεως, ἐφέρετο μὲν ὀνταλοῖς τὸ πρότερον τῆς τύχης κινήμασιν· ἀντιπνευσάσης δ' ἄλλως ἐς ὕστερον, τὸν τοῦ βίου ἡ τῶν πραγμάτων ἐς τὸ κάταντες μετεπεπτεύσατο κύλινδρον. Καὶ Φωκᾶς μὲν ὁ τυραννικάτος τῶν σκήπτρων ἐπελάβετο τῶν ωμαϊκῶν, πᾶσα δὲ ἡ γῆ ἐφθάρη ἐναντίον αὐτοῦ τὸ τῆς θείας φάναι Γραφῆς· καὶ ἀδικίαι μὲν καὶ ἀρπαγαὶ ὅλῳ ποδὶ ἀνὰ πᾶσαν τὴν ωμαίων ἔχοδευον, αἷματα δὲ φόνων τὴν πᾶσαν περιελίμναζον λόχοι καὶ ἔνεδρα, στάσεις τε καὶ περιτροπαὶ καὶ τὸ ἰσόνομον καὶ ἡ δίκη ἐκ μέσου τῶν ἀνθρώπων ἐγίνετο, καὶ ἀπλῶς εἰπεῖν, ἀναλα τὰ πάντα καὶ ἀτακτα καὶ διὰ τοῦτο καὶ στασιάζοντα καὶ κατὰ τὸν εἰπόντα, πάντα διοῦ χοήματα καὶ οὐδὲν ἦν τῶν ωμαίων, οὐ πόλις, οὐ χώρα, οὐ τόπος, ὅτι μὴ τοῦ τοσούτου κακοῦ ἐν πείρᾳ γεγένηται· σύγχυσις ἦν ἀντικρυς τοῦ παντός, ὅποιαν οἱ πάλαι τῶν μετεωρολόγων καὶ ἀστρολόγων ἐδόξασαν, ἥνικα εἰς ἐν συνέλθωσιν ἀστέρες πάντες οἱ πλάνητες. Ἡρέστο μὲν γὰρ τὸ δεινὸν τῶν ἔφων κλιμάτων καὶ περιήει τρέχον ἀστάτῳ φορᾷ, εἴτα Κιλικίαν καὶ Παμφυλίαν καὶ τὰς διμόρφους ἐπιδραμὸν εἰσελαύνει καὶ πρὸς δυσμήν· καὶ τῷ πολλῷ τῆς ρύμης τὰς διὰ μέσον πόλεις καὶ χώρας καταβοσκόμενον, φθάνει μέχρι καὶ τοῦ Ἰλλυρικοῦ καὶ πανταχοῦ κορυφοῦται καὶ θῆρας τοὺς συμφιλέτας ἀντικρυς καθιστᾶ πρὸς ἀλλήλους. Τοίνυν καὶ τῶν πόλεων τὰς μέν, τὰ τῶν οἰκητόρων ἐξ διμοφύλου χειρὸς κατέχονται αἷματα, τὰς δὲ πρὸς ἐμφυλίους μάχας καὶ στάσεις ἔξεμαινε· καὶ

20

25

30

35

ταῖς μὲν θόρυβος ἐπηρτύετο, ταῖς δὲ ἔρις οὐκ ἀγαθὴ ἀνεφλέγετο. Ὅλος δὲ
καὶ τῇ Θεσσαλονικέων ἀκοῇ γὰρ μόνῃ, μόνῃ πασῶν τῶν πόλεων καὶ χωρῶν
τὰς συμφορὰς ἔξεμάνθανε καὶ πόρρωθεν, ὥσπερ ἔώρα τὴν πᾶσαν ὑποτυφο-
ιέντην, τῷ τῆς τυραννίδος σκήπτρῳ μῆδ' αὐτῆς ἐπαισθανομένη τῆς ἐντεῦθεν
5 δριμύτητος τοῦ καπνοῦ. Κανὸν μέσῳ τοῦ τοσούτου κλύδωνος ναῦς οὐριοδο-
φ. 85 μοῦσα | καθάπερ ἐφέρετο, φορᾶ τῷ πνεύματι τῆς γαλήνης ὑπὸ καλῷ πηδα-
λιούχῳ τῷ μάρτυρι. Πόθεν γὰρ ἄλλως εἶχεν ἐν μέσῳ τοσούτου χειμῶνος τῆς
τῶν πραγμάτων ζάλης μόνη διαφυγεῖν, τὸ δ' αὐτὴν ὑποστῆναι τῆς τοσαύτης
10 ναυτιάσεως τὸ κλυδώνιον, εἰ μὴ τῷ μάρτυρι κεκυβέροντο, εἰ μὴ τῆς τρικυ-
μίας, ὡς ναῦν ἐπὶ κυμάτων, ὑπανεῖχεν αὐτὴν δι μέγας καὶ τῆς τότε ἀταξίας
ἐρρύνετο.

16. Ὅλλα καὶ δπτασία τις χαρᾶς καὶ φρίκης μεστὴ γνωριεῖ ἀριδηλότερον
τὰ τοῦ θαύματος, ὡς μόνου Δημητρίου ἡ περὶ τὴν Θεσσαλονικέων τῷ τότε
τήρησις καὶ εὐταξία καὶ τῶν κακῶν μαρκὰν ἀποσύβησις· δπτασία, ἦν Θεός
15 ἄνωθεν, τὸν αὐτοῦ μεγαλύνων θεράποντα, ἀνδρὶ τινὶ ἐπιφανεῖ μὲν τὴν δξίαν,
ἐπιφανεστέρῳ δὲ τὴν ἀρετήν, προσγενῆς οὗτος ἦν τῷ τηνικαῦτα τοῦ Ἰλλυρι-
κοῦ ὑπατεύοντι, θαυμασίως παρέδειξε. Κατὰ γὰρ ἐκεῖνο καιροῦ, δπότε στά-
σις ἦν πανταχοῦ καὶ τῶν πραγμάτων περιτροπά, τὴν Θετταλῶν δ λαμπρὸς
20 οὗτος εἰσελάσας ἀνήρ, ἔρωτι τοῦ εἰς ὅψιν μὲν ἐλθεῖν τῆς τοιαύτης εὐδαιμονος
πόλεως, τῆς μαρτυρικῆς δὲ αὐτόπτης γενέσθαι ιερᾶς μυροδόχου λάρνακος,
ἔδοξε κατ' ὄντα φθάσαι τῷ θείῳ οἴκῳ τοῦ μάρτυρος, αἰτήσαι τε ὑπανοιγῆ-
ναι οἱ, τὸ τῷ ναῷ ἐμπεριγραφόμενον τοῦ Μεγάλου θεῶν ἀνάκτορον, ἐφ' ὃ
25 καὶ τὴν προσκύνησιν τῷ μάρτυρι σεβασμίως ἀφοσιώσασθαι καὶ τὴν μαρτυ-
ρικὴν ἀνοιγῆναι τούτῳ σορόν καὶ ἵδεσθαι θαῦμα καὶ ὅψει καὶ ἀκοῇ ὡς
ἔξαίσιον· ἔώρα γὰρ ἀνώ μὲν καὶ πρὸς αὐτὴν κεφαλὴν τοῦ θείου τάφου τοῦ
μάρτυρος αὐτὸν τὸν Μέγαν ἐνθρονιζόμενον μεγαλοπρεπέστερον καὶ φαιδρό-
τερον, νέον ἄμα καὶ χαριέστατον, ἀκτινοβολοῦντα καὶ πολλὴν τὴν αὔγλην
τοῦ προσώπου ἔξαπαστράπτοντα, δὲ θρόνος χρυσῷ καὶ λίθοις πολυτίμοις
30 βασιλικῶς κεκοσμημένος καὶ καλλυνόμενος· καὶ ἀνώ μὲν δι μάρτυς ἐσπασμέ-
νος ρομφαίαν καὶ στρατιωτικῶς ἐσταλμένος, οὕτως ἐνίδρυτο· κάτω δὲ ὡς
πρὸς τοὺς πόδας τοῦ μάρτυρος θρόνος ἔτερος ἀργυρόλατος· δὲ γυναικα
κοσμίαν ὑπεριδρυμένην | εἶχεν αὐτῷ, ὥραίαν τὴν ὅψιν, πραεῖαν τὸ βλέμμα
φ. 85· καὶ πολλὴν τὴν ἡμερότητα τοῖς ὀφθαλμοῖς ἀποστάζουσαν. Ὡς γοῦν ταῦτα δ
θεῖος οὗτος ἔδοι ἀνήρ ἐγειρομένην τε τὴν σεμνὴν ἐκείνην θεάσοιτο, τῷ μάρ-
35 τυρι συντασσομένην τὸν ἔξιτήριον, ταχέως τε τοῦτον τῆς φαιδρᾶς καθέδρας
ἀναπτηδήσαντα καὶ ταύτην αὖθις ἐγκαθιτιζήσαντα καὶ μὴ ἀν καταλεῖψαι τὴν
οἰκείαν πόλιν προσειπόντα, ἀλλὰ παραμένειν φυλάσσουσαν. Ὡς ταῦτα δ λαμ-
πρὸς ἐκεῖνος ἔδοι ἀνήρ καὶ καθ' ἔαυτὸν συζητοίη, τίς αὕτη, καὶ δι' ὅσην
τοῦ ἀξιώματος τὴν ὑπεροχὴν μεγαλοπρεπῶς οὕτω συγκαθιζάνειν τῷ μάρτυρι,

ἀκούειν ἔδοκει τοῦ νεωκόρου, τὸ ζητούμενον ἐρμηνεύοντος καὶ τὸ ἀπορούμενον ἐπιλύοντος. Οὐκ οἶδας ταύτην εἴναι, δὲ ἀνθρωπε, τὴν Κυρίαν Εὐταξίαν, η̄ πρὸς Θεοῦ κατεπέμψθη τῷ μάρτυρι τὴν πόλιν ταύτην συγκυβερνᾶν;

‘Ομοῦ τε εἶδε ταῦτα καὶ ἤκουσε· καὶ πόρω μὲν αὐτοῦ ὁ ὑπνος τῶν ὄφθαλμῶν, θείη δὲ περὶ αὐτὸν ὅμφη περικέχυται καὶ τρανῶς τῷ λαῷ ἐπ’ Ἑκκλησίας δεδιήγητο τὰ τῆς ὄψεως καὶ ὡς οὗτως εἰπεῖν, Θεοῦ ἐλάλει κεκυρμένα μυστήρια, ἢ πρὸς δόξαν τετεραπούργηται ὑψόθεν τῷ μάρτυρι, καὶ πᾶς ἐκρότει πιστὸς τὰ μεγαλεῖα Θεῷ· τὴν ἀταξίαν μὲν δρῶντες πόρρω τῆς μαρτυρικῆς ταύτης πόλεως δραπετεύονταν, τὴν δὲ Εὐταξίαν καὶ Εἰρήνην ὅμαλῶς ἐπιβιάνουσαν αὐτῇ καὶ φυλάττουσαν. Τετεραπούργηται μὲν οὖν οὕτω ταῦτα καὶ πρὸς Θεοῦ τῷ μάρτυρι μεμεγάλυνται.

5

10

I. 17. Ἄλλὰ γὰρ καὶ τὸ περὶ τὸν πολὺν ταῖς ἀρεταῖς ἐκεῖνον Βιτάλιον ἔξαίσιον θαῦμα τοῦ μάρτυρος ἐνταῦθα τοῦ λόγου κείσθω· ἥλιος ὥσπερ ἀστρων ἐν μέσῳ τῶν ἄλλων αὐτοῦ θαυμάτων φαῖνον ἐκείνων πλέον ἐπὶ τῷ τῆς Ἑκκλησίας Χριστοῦ στερεώματι· εἰ γὰρ σιγῇ παραπέμψοιμεν, πόσην τὴν ζημίαν τοῖς εὐσεβέσιν ἐπάξιοιμεν, τοιούτου τεραστίου θησαυρὸν κατορύζαντες; τοίνυν καὶ προσεχόντως, ἀλλὰ μὴ ἐρραστωνευμένως ἀκούοιτε, ὡς ἐντεῦθεν γνοίητε, οἷον δὲ μάρτυς ἀνέτλη μέγα τὸ μαρτύριον καὶ δριμὺ καὶ ἐπίπονον καὶ οἴλαν τὴν χάριν πεπλούτηκεν ἀνωθεν ὡς ὑπερφερῆ καὶ ἀσύγκριτον.

15

Τέθραπτο ἀρεταῖς | παντοδαπαῖς δὲ Βιτάλιος καὶ πόνοις ἀσκήσεως ἀνήρφ. 86
ἐδείκνυτο ἐπιθυμιῶν· οὗτος ἐν "Ορει τοῦ "Αθω, "Αγιον τοῦτο τοῖς ἐν αὐτῷ ἀγίως βιώσασιν ὀνομάζεται, βίον διηνυκώς τὸν ἐρημικὸν μόνος μόνω Θεῷ συγγινόμενος, ἐπείπερ ἀκούοι μύρων ἀντικρυς πηγὰς ἀκενώτους ἀναβλυζούσας τῆς Δημητριακῆς λάρονακος, γνωσιμαχεῖ καθ' ἑαυτὸν καὶ ὑπολογίζεται, μήποτε ἀρα οὖ πρὸς ἀλήθειαν ἐκ τῆς μαρτυρικῆς σωματικῆς διαρτίας, ἀλλὰ σκευαστὸν τὸ μύρον τουτὶ ἐπιδαψιλεύεται. Ἐπεὶ πῶς ἐς τόσον πεπλήθυνται, ὡς δήμοις καθ' ἐκάστην τοσούτοις ἀντλεῖσθαι καὶ ἐλαττοῦσθαι μηδοπωσοῦν, καὶ ταῦτα μηδὲ τοῦ μάρτυρος ἀνατλάντος δριμὺ τὸ μαρτύριον, μηδὲ ἀγωνισμένου ἐπὶ πολὺ. Εἰ μὲν γὰρ πολὺς αὐτῷ δὲ ἀγών, ἦν δὲν πολὺς ἀναλόγως τούτῳ καὶ δὲ ἐκ τοῦ ἀγώνος ἰδρώσις, εἰς μύρον μεταπεποιημένος τῇ τοῦ θείου πνεύματος χάριτι. Ἐπεὶ δὲ βραχὺς καὶ ταχινὸν αὐτῷ τὸ μαρτύριον καὶ πρὸς μόνην πλευρὰν ἡ τρῶσις, πόθεν ἡ τοσαύτη τῶν μύρων δαψίλεια; ἀλλ' ὅτι μιμητικῶς τῶν τοῦ Χριστοῦ παθημάτων λελόγχευται τὴν πλευράν. Ἀλλ' ἔχομεν πλείστους ὅτι μάλα τοιουτορόπως πιόντας τὸ τοῦ μαρτυρίου θείον ποτήριον, εἰ δὲ καὶ χάρισι παρθενικαῖς ἦν ἐναγλατζόμενος, ἀλλὰ πόσους ἔξαριθμήσαιμεν τὸν ἀγιασμὸν εἰς τέλος ψυχῆς φυλάξαντας καὶ τοῦ σώματος, ὡν οὐδεὶς τοσαύτην καὶ τοιαύτην χάριν μύρων πεπλούτηκεν;

30

35

Οὗτως εἶχε, στρέφων ἐν ἑαυτῷ ἄλλοτε ἄλλους διαλογισμοὺς δὲ Βιτάλιος, ἡ στάσις ἦν αὐτῷ τῶν εἰς τόδε διανοήσεων ἥκιστα. Ἀλλὰ περὶ τῆς τοσαύ-

της μυροχυσίας τοῦ μάρτυρος, ὡς παρὰ πάντας τοὺς ἐξ αἰῶνος ἀγίους ὁ μάρτυς ταύτην πεπλούτηκε, φαίνεται ἂν πρὸς τὸν ἀμφιβάλλοντα: « ὁ ζητητικὲ τὰ πλεῖστα Βιτάλιε, δπως ἡ τηλίη πηγὴ τῶν μύρων τῷ μάρτυρι εἰδείη μόνος Θεὸς δι πρυτανεύων τὸ χάρισμα τῷ οἰκείῳ θεράποντι· ταῖς ἄνω δέλτοις γὰρ Θεοῦ δακτύλῳ γέγραπται καὶ ἐσφράγισται. Πλὴν ἀλλὰ καὶ πρὸς ἀπολογίαν ἐκ τοῦ εἰκότος σοι ὑπαντήσομεν. Ἐστι μὲν οὕτως ὡς εἰρηκας· καὶ πολφ.⁸⁶ λοὶ μὲν τῶν μαρτύρων πολὺν τὸν ἀγῶνα καὶ δριμύτερον | ὑπῆνεγκαν καὶ μακρὸν τὸ μαρτύριον, πλεῖστοι δὲ καὶ τὸν ἀγιασμὸν ψυχῆς καὶ σώματος τετηρήκασιν ἀχραντον καὶ μαρτύρων οὐκ διλύγων λόγχη δημιύων ἔνυξε τὴν πλευράν· ἀλλὰ τὰ πάντα διμοῦ δσα ἐμὲ εἰδέναι, ἐνὶ τῶν τοσούτων ἀγίων συνδεδραμήκατον ἥκιστα, ὡς καὶ πολὺν τὸν τοῦ μαρτυρίου ἀγῶνα ὑπενεγκεῖν καὶ τὴν πλευρὰν λογχευθῆναι καὶ παρθενίας εἰλικρινοῦς κατὰ πολλὴν τὴν περιουσίαν λάμπειν ταῖς ἀγιότησιν, ἐπὶ δὲ τῷ μεγάλῳ Δημητρίῳ ἀκραιφνῶς τὰ πάντα συνέδραμον κάκ τούτου καὶ λαμπρὸν τὸ χάρισμα τῶν μύρων ἐπλούτησεν· οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ πόθος ἦν, ὡς ἔοικε, τῷ Δημητρίῳ ὑπὲρ τῆς εἰς Χριστὸν διμολογίας δριμὺς καὶ δλον ἐγκάρδιον ἔφερεν οἰκουροῦντα καὶ διαναπαύσομενον. Καὶ τοίνυν ἐπείπερ μύρον ἐκκενωθὲν δι θεάνθρωπος Κύριος, οἰκος δὲ τούτου καὶ δοχεῖον, ὡς ἄν τις εἴποι, δι μάρτυς καθαρὸν καὶ τηλίκης εὐωδίας ἐπάξιον, ἐκεῖνθεν δήτα κατὰ τὰ μυροδόχα ἀγγεῖται μεμύρισται καὶ τὸν μυρισμὸν ἐντεῦθεν ἐπλούτει, πρὸ τῆς ἀθλήσεως μὲν ἄյλον καὶ ἀσώματον καὶ μετὰ τὴν ἀθλησιν δὲ ἀριδηλότερον καὶ φαιδρότερον. Ἐνεζωγράφει μὲν γὰρ δι μάρτυς καθ' ἐκάστην ἐν ἑαυτῷ τὸν Χριστὸν καὶ τῆς ἐντεῦθεν εὐωδίας ἐπίμπλατο. Ἐπεὶ δὲ καὶ διὰ μαρτυρίου καὶ τῆς τοῦ πάθους διμοιότητος εἶδεν ἐγγίσαντὰ οἱ σωματικῶς, ἔξέθορεν ἡ τέως σκηνοβατοῦσα καὶ ἡ συγχάζουσα μυριστικὴ εὐωδία τῷ μάρτυρι, ὡς εὐφροσύνως προϋπαντήσῃ μύρον Χριστὸν τὸν οὐράνιον· κάκεῖθεν πλείονος πλησθεῖσα τῆς χάριτος ὑπερεξέβλυσε καὶ ὑπερεκβλύζειν οὖν πέπαυται. Εἰς τί δὲ ἐτερον βλέπει καὶ τὸ τῷ Σολομῶντι ἀσματιζόμενον, δπηνίκα θυροκοποῦντα τὸν νυμφίον ἐπὶ τῇ νύμφῃ παρίστησιν, « ἀνοιξόν μοι ἡ καλή, ἡ πλησίον μου » λέγοντα, ὡς μόνον ἐξυπανέστη ἀνοιξαι τῷ νυμφίῳ, νάρδον ἀποστάξαι τὰς χειρας αὐτῆς καὶ σμύρναν τοὺς δακτύλους ἀφωματίζουσαν; θυροκοπεῖ κάνταῦθα ταῖς τοῦ μαρτυρίου λόγχαις πλευρὰν τὴν τοῦ μάρτυρος, δι καλὸς νυμφίς Χριστός· ἀνοιξόν μοι ἡ καλὴ τοῦ Δημητρίου ψυχή, ὡς εἰσελεύσομαι εἰς τὸν οἰκόν μου. Ἀνοίγει τοῦτον ὡς νύμφη, ἡ ἔνδοθεν τῆς εὐσεβείας δραιότης τοῦ μάρτυρος καὶ πάραντα μύρον φ.⁸⁷ ἀποστάζει ὡς ἐκ χειρῶν | τῆς εἰς τὸ μαρτυρίον πρακτικῆς ἐργασίας τοῦ ἀθλητοῦ.

Ταῦτα μέν σοι παρ⁹ ἡμῶν, Βιτάλιε ἰερώτατε, ἐκ τοῦ εἰκότος δι λόγος, ἔφη, στοχαζομένων τὸ ἀληθές· ἀλλ' ὅρα καὶ τὸν μάρτυρα, οὐκ ἐξ εἰκοτολογίας ἀποδεικνύντα σοι τὸ ζητούμενον καὶ τὸ ἀμφιβολον ἐπιλύοντα, ἀλλ' ἐξ αὐτῆς ὅψεως ἀπ' αὐτοῦ τοῦ ζητούμενου σοι πράγματος. Ἐπειδὴ ἀλλοτε ἀλ-

λους δὲ θεῖος οὗτος ἀνὴρ ἐν ἑαυτῷ κινουμένους εἶχε τοὺς λογισμοὺς περὶ τοῦ πληθυσμοῦ τῶν μύρων τοῦ μάρτυρος, τοιοῦτόν τι οἰκονομεῖται τούτῳ παράδοξον.

18. Ἐδόκει καθὸς ὑπνους γενέσθαι τῇ Θεσσαλονικέων πόλει καὶ τὸν ναὸν καταλαβέσθαι τοῦ μάρτυρος, εὐρεῖν τε τὸν νεωκόρον καὶ προσειπεῖν καὶ ἀκοῦσαι, ἦ διούλει ἰδέσθαι τὸν μάρτυρα καὶ ἀνθυπενεγκεῖν τὸν Βιτάλιον καὶ λίαν εἰς τοῦτο ἔχειν διψητικῶς, ὥστε καὶ ἰδεῖν καὶ προσπτύξασθαι· καὶ οὕτως δὲ μὲν προηγεῖτο δὲ νεωκόρος, εἴπετο δὲ δὲ οὗτος ὁ Βιτάλιος· ὃς δ' ἐγγὺς τῆς θείας κιθωτοῦ τοῦ μάρτυρος γένοιντο, εἰσελθέτων ἄμφω ἐκ τοῦ λαιοῦ καὶ τὰς θύρας μετέθεντο καὶ τὴν ἴερὰν μετέστησαν λάρνακα καὶ μαρμάρους ἐκεῖθεν ἥραν ἐκ μέσου ἐπτὰ καὶ πρὸς ὅρυγγήν μὲν ἀμοιβαδὸν τοῦ ἐκεῖσε χώματος ἐνησχόληντο, τὸ δὲ ἐκεῖθεν ἐκφορούμενον ἦν πηλῶδες, πεφυρμένον ἐκ μύρου καὶ χώματος, μετὰ δέ, χοῦς ἔτερος καθαρὸς ἀπηντλεῖτο ἐκεῖθεν, εὐωδίας πλείστης ἀνάπλεως. Ἐπεὶ δὲ ἡ δρυγὴ φθάσσοι πήχεων ἄχρι τριῶν καὶ μικρόν τι πρός, λάρναξ ἐφάνη τούτοις περικεκαλυμμένη μαρμάρῳ λευκῷ, ἦν καὶ ταύτην ἐκεῖθεν διάραντες καὶ τὴν λάρνακα ἀνακαλυψάμενοι, εἰδόν ἔνδον ταύτης ἀκτινοβολοῦντα τὸν μάρτυρα κείμενον, ζῶντα καθαρῶς καὶ ἐοικότα ὑπνώτοντι, ὑπομειδῶντα καὶ φαιδρωπόν. Καὶ ἵδον μιρίαι τρήσεις τῷ μάρτυρι ἐκ τραχήλου μέχρι καὶ δισφύος αὐτῆς πετυκνωμέναι καὶ ἀλλήλους ἀκριβῶς προσεγγίζουσαι, κατὰ τὰς κηροπλαστουμένας ταῖς μελίσσαις ὅπας, σκεῦος οἷον μυριοπὸν καὶ μύρων μυρίων φλέβες ἐκ τῶν διπῶν ἐπήγαζον, σφοδρῷ καθάπερ κάτωθεν ἀναφυσώμεναι πνεύματι καὶ μικροῦ δεῖν οἵ ἀνδρες οὗτοι καὶ κατεκλύζοντο τοῖς τῶν μύρων ἀναπιδύουσι ρεύμασιν· ὅτε καὶ οὗτος ἵδων καὶ ὑπερθαυμάσσεις τὸ θεῖον ἐκεῖνο σῶμα τοῦ μάρτυρος καὶ προσεκύνησε | καὶ ἡσπάσατο καὶ σκεῦος τι, ὡς ἐδόκει, φέρων χερσίν, δὲ δῆτα ἐγχωρίως κα- φ.87^ο λεῖται κού τρούβιον, τοῦτο τῶν ἀναβλυζόντων ἐκεῖθεν μύρων πεπλήρωκεν. Αὖθις οὖν τὴν μυροφόρον ἐκείνην ἐπιπωματίζουσι λάρνακα καὶ ταύτῃ χοῦν τὸν εὐώδη περιτιθέασι· καὶ οὕτω πάλιν τὸ ἐκ τῶν μύρων πηλῶδες ἐκεῖνο τὰς μαργάρους τε καὶ τὴν φαινομένην πᾶσιν ἀνωθεν λάρνακα. Εἴθος οὕτω τὴν σεπτὴν καὶ πάλιν μαρτυρικὴν κιβωτὸν θυρήσαντες, ὡς τὸ πρότερον, ἔξηλθον καὶ τοῦ ναοῦ καὶ τῆς πόλεως, δὲ μὲν Βιτάλιος τραπεῖς παλιμπόρευτος πρὸς δῆθα, ὡς ἐδόκει, ἐλήλυθεν, δὲ δὲ νεωκόρος ὡς τοῦτον μέχρι τινὸς τόπον διασωσόμενος, Ἄλμυρός τῷ τόπῳ τὸ ὄνομα. Ἐκεῖθεν οὖν αὐτῷ συνταξάμενος, αὖθις ὑπέστρεψεν, αἰτησάμενος μὲν τὸν Βιτάλιον ἐκ τοῦ μύρου λαβέσθαι, ὅπερ τοῦ μαρτυρικοῦ ἀπήντησε σώματος, μὴ τυχών δὲ τοῦ ζητήματος, εἰ μὴ μόνον νοτίδος μικρᾶς ἐκ τούτου τὸ μέτωπον σταυροειδῶς ἐγχρισάμενος.

Τί τὸ ἐπὶ τούτοις; Ἀφύπνιστο οὗτος δὲ Βιτάλιος καὶ ἵδον τὸ μαρτυρικὸν μύρον ταῖς γερσὶ περιέφερε καὶ ὅλος ἦν τοῖς μύροις διάβροχος καὶ ὅλος ἦν τῆς εὐωδίας ἀνάπλεως, ἐκπληκτος δέλος, ὅλος ἐνθουσιῶν, τρόμῳ κεκραμένος καὶ χαρμονῆ, «μήποτε, λέγων, καὶ εἰσέτι δινειροπολῶ καὶ μύρα φαντάζομαι καθ'

5

10

15

20

30

35

40

- νπνους φέρειν τοῦ μάρτυρος; ἀλλ' ὡς ἔοικεν, οὐδὲ τὰ τῆς ὄψεώς μοι πρὸς
δύναρ καὶ τοῦ φανταστικοῦ ἀνατύπωσις, ἀλλὰ σωματικὴ ἡ ἐνδημία μοι ἀχρι
τῆς μαρτυρικῆς τιμίας σοροῦ αὐτοῦ μοι τοῦ Μεγάλου. ^Ω Θείου τεραστίου τε
καὶ ἀκούσματος, τὰ πάντα οἰκονομήσαντος, ὡς μὴ καὶ βλασφημίας κρημνοῖς
5 περιπέσοιμ! Δίδυμος ἀντικρὺς ἄλλος ἐγὼ μαθητὴς καὶ τὴν νενυγμένην πλευ-
ρὰν ὅμοιον καὶ πάσας τὰς ὠτειλὰς ἀναπετάννυσιν ἐμοὶ δὲ Χριστομάρτυρις εἰς
ψηλάφησιν, ὡς καὶ αὐτὸς πεισθείην καὶ ἄλλοις πιστώσαιμι τὴν ἀλήθειαν·
ἥριθην καὶ αὐτὸς τῷ μάρτυρι, κατὰ τὸν Ἀββακούμ, διαέριος καὶ τῷ τοῦ τά-
φου λάκκῳ γεγένημαι, δπον δῆτα τὴν ὁδὸν διαμάρτυρος τοῦ μαρτυρίου δραμῶν
10 ἀναπέπαυτο, οὐχ ἔψημα φέρων αὐτῷ, ὡς ἔκεινος πάλαι τῷ Δανιήλ, ἀλλ' ἔκει-
φ. 88 θεν μᾶλλον | μύρα λαμβάνων πλευρᾶς τῆς τούτου ἔξαπορρέοντα· ἥριθην αὐτῇ
ψυκῆ, αὐτῷ σώματι, τρόποις οἵς οἰδεν ὁ τῷ ὅντι Μέγας Δημήτριος. Τί γὰρ
ἄλλο καὶ βούλονται χεῖρες αὗται μύρα κατέχουσαι; τί δέ μοι χιτῶνες μύρῳ
διάβροχοι καὶ εὐωδίαν τόσην ἔξαποπνέοντες, εἰ μὴ χερσὶν ἀληθῶς ταύταις ἐκ
15 τῶν μαρτυρικῶν ὠτειλῶν τὸ μύρον εἰσδέδεγμαι, εἰ μὴ πρὸς ὁριγήν σωματι-
κῶς τῆς τοῦ μάρτυρος ὑπηρέτησα λάρνακος;» Ταῦτα λέγων τὸ τεράστιον ἀνε-
κήρυξτε, τὰ μύρα καθυπεδείκνυεν, ἐκρότει, ἐσκίρτα ὑφ' ἥδονῆς, ἥνθωμολο-
γεῖτο τῷ μάρτυρι, «δὲ Μέγιστε μαρτύρων πάντων», ἀναβοῶν· «δὲ πλέον πάν-
των ἀγωνισάμενος· ὃ πληγῶν ἔκείνων μυρίων ὑπὲρ Χριστοῦ· ὃ τρώσεων·
20 ὃ ἀγίας σαρκός, ἦν εἶδον πηγάζουσαν ρεύματα μύρων ἀκένωτα· ὃ πλέον
πάντων ποθήσας Χριστὸν καὶ πλέον πάντων ὑπερογαπηθεῖς καὶ πλέον πάν-
των χαριτωθεῖς, νῦν τὴν ἐπὶ σέ, Δημήτριε, μέγιστε, δόξαν Θεοῦ διηγήσομαι
καὶ ἐν μέσῳ ἐκκλησίας ὑμνήσω σου τὸ τεράστιον».
- Ἐκτοτε καιρὸς παροφχήκει βραχὺς καὶ πλοῖον εἴχε τὸν θεῖον Βιτάλιον,
25 πρός τι τῶν κατὰ τὴν ἔώαν φροντιστηρίων ἐκπλέοντα, Λάτρον τῷδε τὸ ὄνο-
μα. Πλέει γοῦν ἡμέραν ὅλην σὸν τῇ νυκτὶ καὶ πάλιν περὶ τὰς ἀκτὰς τοῦ
Ἀθω ἡ ναῦς. Αὖθις ἐτερος πλοῦς καὶ κυμαγωγίαι σφοδραὶ καὶ ἀντίπνοιαι
καὶ τὸ πλοῖον ἐν Θεσσαλονίκῃ καὶ δὲ Βιτάλιος· μέσον γοῦν τοῦ μαρτυρικοῦ
γενέμενος θείου σηκοῦ, ἐν μέσῳ ἐκκλησίας ἀρχῆς ἀπ' ἀκρηγησίας ἐκήρυξτε τὸ
30 θαυμάσιον καὶ δὲ Θεὸς ἐδοξάζετο καὶ δὲ μάρτυς ἐμεγαλύνετο.

- ΙΑ'.** 19. Ἐκεῖνο δὲ τῶν θαυμάτων, ἀλλὰ καὶ τοῦτο θαυμασιώτατον
καὶ παραδοξότατον· οὐκούν οὐδὲ δὲ λόγος τοῦτο τοὺς φιλακροάμονας ζημιώ-
σειε, μήπου καὶ λάθοι γραφήν ιεροσυλίας ἐπάξειν αὐτῷ, τηλίκην θαυματουρ-
35 γίαν σιγήσας καὶ ὡς ὑπὸ μόδιον οἷον ἐγκαλυψάμενος. Γέγονέ τις ἐξ Ἀφρι-
κῆς ἀνήρ, ὡς μὲν συνετός, ὡς δὲ τὰ θεῖα θεοσεβῆς καὶ πολὺς μὲν τὴν ἀρε-
τήν, ἀρχιερατικῷ δὲ κοσμούμενος ἀξιώματι, ὄνομα τούτῳ Κυπριανός. Οὔτος
φ. 88^η τὴν | πρός τὴν Βασιλίδα τότε διά τινας χρείας στελλόμενος, περίπου τοὺς τῆς
‘Ελλάδος τόπους ἀποστόλητα τῷ τῶν Σκλαβίνων λόχῳ ἐνήδρευται. Ἀπά-
40 γεται τοίνυν τῇ σφῶν χώρᾳ ἀνδράποδον δὲ κατ' ἄμφω πολιός καὶ σεμνὸς ἔκει-

νος ἀρχιερεύς. Ἐντεῦθεν αὐτῷ δουλεία βαρβαρικὴ καὶ δοῦλος βαρβάρου δεσπότου καὶ ἀκαθάρτου καὶ ἀντικρυς μιαιφόνου θηρός, διθύτης καὶ οἰκονόμος τῆς καθαρᾶς καὶ ἀναιμάκτου θυσίας καὶ τῶν λογικῶν τοῦ Χριστοῦ θρευμάτων ποιμὴν καὶ διδάσκαλος· κόφινος ἐπὶ τῶν ὄμων αὐτῷ καθεκάστην καὶ κόπρου τῆς βαρβαρικῆς ἱπποστασίας ἐκφόρησις, πληγαὶ κατὰ νότων, πληγαὶ κατὰ κόρας, κατὰ σιαγόνος ραπίσματα, δόπτε δῆτα ἐξαποκναίει τῷ χρόνῳ τε καὶ τῷ πολλῷ τοῦ τῆς δουλείας βάρους. Ὡς βάθος τῶν σῶν κοιμάτων, Λόγε Θεοῦ ἀλεξίακε, η πρεσβυτικὴ ἐκείνη καὶ ἵερὰ πολιά, καὶ ἦν τῷ βαρβάρῳ ὡς λαὸς δι ἀρχιερεὺς τρόπον ἔτερον· ποῦ γάρ διαστέλλειν οἴδεν η βάρβαρος ἐκείνη ψυχὴ ἀνὰ μέσον ἵεροῦ καὶ βεβήλου, ὡς μὴ ἄπτεσθαι τοῦ Χριστοῦ Κυρίου καὶ ἀπηνέστατα πονηρεύεσθαι;

5

10

20. Τί τὸ μετὰ ταῦτα; αἱρει πρὸς οὐφανὸν τὸ ὅμμα δι μαστιγίας ἐκεῖνος ἀρχιερεύς, μετακαλεῖται τὴν ὑψόθεν βοήθειαν καὶ ταχὺ αὐτῷ ἀνατέταλκε τὰ ίάματα καὶ δι ρύτης ἐξ ὑψωμάτων δόξης ἀποστέλλεται ταχινώτατος. Νῦν ἦν καὶ κατὰ γῆν κατέδαρθεν δι ἀρχιερεὺς καὶ τοίνυν ὅναρ αὐτῷ θαυμάσιον δι μάρτυς ἐφίσταται. Ἐώρα γάρ, καὶ ἵδον ἀνὴρ ἐνδεδυμένος πανοπλίαν στρατηγικήν, ἔφιππος, ξιφηφόρος, νέος ἄμμα καὶ χαριέστατος καὶ «ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας ἀπαλλαγῆναι βούλει καὶ τῶν δεσμῶν, φησίν, ἀκολούθει μοι». Γνωρίζει τούτῳ καὶ ὅνομα καὶ πατρίδα καὶ τὸ ἀξίωμα, ὅτι τε Δημήτριος καλεῖται καὶ Θεσσαλονίκη τούτῳ πατρὸς καὶ στρατιώτης τυγχάνει, λαμπρὸν καὶ τὸ ἀξίωμα περικείμενος. Λύεται παραχρῆμα τῶν δεσμῶν δι ἀρχιερεὺς καί, ἢ ποδῶν εἶχε τάχους, τῷ φανέντι ἀκολούθει. Ἡμέρα παρῆλθεν ἢ πρώτη, ἢ δευτέρα παρῆν καὶ μετ' αὐτὴν ἢ τρίτη καὶ καθεξῆς, ἄχρι καὶ τῆς δύρδόης, ποδηγετοῦντος τοῦ μάρτυρος, καὶ κατὰ Θεσσαλονίκην δι ἀρχιθύτης ἵδον, καὶ | φ. 89 δι δῆηγὸς ἀφανῆς, εἰσῆγε τὴν πόλιν, πυνθάνεται τίς δὲν αὐτῇ οἰκῶν στρατιώτης Διημήτριος, διηγούμενος δπως αὐτὸν τῆς αἰχμαλωσίας λυτρώσοιτο· εἰσέτι γάρ τρόπους οἰκονομίας κεκάλυπτο οἵ τὸ τῆς μαρτυρικῆς θαυματουργίας μυστήριον, ὡς ἐπὶ μᾶλλον δημοσιεύοιτο τὸ τεράστιον καὶ μεγαλύνοιτο τῷ μάρτυρι τὸ θαυμάσιον. Ὡς γοῦν πρὸς γνῶσιν οἵ ἀκούοντες γένοιντο, ὡς τὰ τοῦ πράγματος θαυματουργία μαρτυρικὴ εἰς αὐτά, τοῦτον ἄγουσι τοῦ μάρτυρος τὰ θεῖα ἀνάκτορα· δὲ ἂμα τε εἴσεισι καὶ τῇ εἰκόνι τὸν μάρτυρα ἴδοι, καὶ ξιφηφόρον διμοῦ καὶ ἵπποτην θεάσοιτο, αὐτὸν ἐκεῖνον τῶν φανέντα οἵ παρευθὺν ἀναγνωρισάμενος, τότε δὴ τότε ἀποκαλύπτεται αὐτῷ τὰ τοῦ θαύματος καὶ πεσὼν εἰς πρόσωπον ἥνθιμολογεῖτο τὰ χαριτήρια, Θεῷ καὶ τῷ μάρτυρι καὶ «νῦν ἔγνων, ἐβόα, ὅτι ἀπέστειλε Κύριος τὸν μάρτυρα αὐτοῦ καὶ ἐρρύσατο με ἐκ χειρὸς τῶν θλιβόντων με καὶ ἀπὸ πηλοῦ Ἰλύος καὶ ἔστησεν ἐν εἰνωνικῷ τοὺς πόδας μου καὶ τὰ διαβήματά μου κατεύθυνε, σίδηρον διηλθεν ἡ ψυχή μου τὸν τῶν δεσμῶν, αἵ χεῖρες μου αὗται ἐν τῷ κοφίνῳ ἐδούλευσαν, ἀλλὰ νῦν ἴδον αἴρω ταύτας μετ' εὐφροσύνης, ὅθεν ἡ βοήθειά μου ἐλήλυθε». Καὶ τῷ στόματι, μὲν Θεὸν ἐμεγάλυνε, ἐξ διμάτων δὲ τὸ ὑποκεί-

15

20

30

35

40

μενον τοῦ νεὸν κατέβορεν ἔδαφος· κρουσνηδὸν γὰρ αὐτῷ κατέρρεε τὸ τῆς χαρᾶς διμοῦ καὶ κατανύξεως δάκρυον.

21. Ἐντεῦθεν πόλις πᾶσα ἑορτὴν ἄλλην τῆς τηλίκης θαυματουργίας ἐκρότουν τῷ μάρτυρι καὶ τὸ τεράστιον ἐμεγάλυνον. Ἄλλ’ ὁ ἀρχιερεὺς ἐκεῖνος Κυπριανός, δὲ αἰχμάλωτος, δὲ δέσμιος, δὲ ἐλεύθερος ἐν τῷ μάρτυρι, τὴν Κωνσταντίνου μετὰ ταῦτα καταλαβών, ἥ τὰ τῆς προοθέσεως τούτῳ πρὸ τῆς αἰχμαλωσίας κατήπειγε, κάκει τὸ ἐπ’ αὐτῷ τοῦ Δημητρίου θαυμάσιον διηγησάμενος καὶ παρρησιασάμενος, ἐπεὶ καὶ αὖθις τῷ σφετέρῳ ποιμνίῳ γένοιτο, τὸν Μέγαν ὅσπερει δεξιούμενος τῆς ἀπολυτρώσεως, ναὸν ἐγείρει ἐπὶ τῷ θείῳ τούτου ὀνόματι, καλύνει, λαμπρύνει τοῦτον.

^{φ.89} Ἀλλὰ γὰρ καὶ μαρμάρων ἐπεὶ εἰς χρείαν καθίσταται, ὡς δι’ αὐτῶν φαιδρότερον κατακαλλύνει τῷ μάρτυρι τὸν ναόν, εὐρίσκει τοῦτον συνέριθμον. | Φαίνεται γὰρ αὐτῷ καὶ « τὸ ἐν τῷ λιμένι πλοῖον προσοσκεῖλαν ἀρτι φάσκει εὐράμενος, τῶν ἐν χρείᾳ ἐσῃ ἐπιτυχῆς », πρόσεισι τῷ ναυκλήρῳ τὴν ζήτησιν τῶν μαρμάρων ποιούμενος ἐθελοψευδῆς δὲ ναύκληρος γίνεται καὶ τὸ ζητούμενον μὴ ἔχειν διϋσχυροῖς ετεῖται· παύεται δὲ ἀρχιερεὺς τῆς ζητήσεως· αὖθις δὲ μάρτυς καὶ τόπον δείκνυσι τοῦ πλοίου αὐτῷ, δύοι αἱ μάρμαροι, δύοσαι τε καὶ δύοιαι, καὶ τόπον τούτων ἀριθμὸν καὶ ὄνομα οἱ προσημηνάμενος καὶ δύτι τὰς ἂς δὲ ναύκληρος φορτηγεῖται τῷ πλοίῳ μαρμάρους ὀνόματι τοῦ ἀδελφοῦ καὶ συμμάρτυρος Βίκτωρος ταύτας ὠνήσατο καὶ ἂς ἐτέρας ενδόν, ταύτας αὐτῷ ἐδωρήσατο. Πάλιν δὲ ἀρχιερεὺς τῷ ναυκλήρῳ καὶ τόπον σημαίνει καὶ ὄνομα καὶ μέτρον καὶ εἶδός οἱ, καὶ δσαι καὶ δύοιαι αἱ μάρμαροι καὶ ὡς δωρηθεῖεν αὗται Δημητρίῳ τῷ μεγάλῳ παρὰ Βίκτωρος τοῦ συμμάρτυρος. ‘Ως γοῦν οὕτως ἀκούει δὲ ναύαρχος, συνῆκεν ὡς οὕτω βούλεται ἡ προβλεπτικὴ χάρις τοῦ μάρτυρος καὶ παραυτὰ τὰς μαρμάρους δίδωσι τῷ ἀρχιερεῖ καὶ τὸ ἔργον οὕτω τῆς τοῦ ναοῦ περικοσμήσεως εὐθὺς συμπεραίνεται.

Τίς δὲ ἔξαριθμήσει νοῦς, ποῖος δὲ λόγος ἐκδιηγήσεται τὰς τῶν αἰχμαλώτων ἀναρρύσεις ἐκ πάσης χώρας βαρβαρικῆς, ἂς δὲ μέγας καθεκάστην ἐπιτελοίη σχεδόν, τοὺς μὲν ἐλευθερῶν ἔξ αὐτῶν δεσμῶν παραυτὰ καὶ πρὸς τὸ οἰκείοις φεύγειν ποσὶν ἀφίεις, τοὺς δὲ ἐπούλους τῷ σφετέρῳ ἵππῳ ἀνελαφριζόμενος, φαινόμενος ἔφιππος· τῶν φρουρῶν τὰς μὲν ἀνοιγνὺς ἀοράτως, τὰς δὲ καὶ ἀσαλεύτους κλείθρα καὶ σφραγῖδας διατηρῶν, τῶν δεσμῶν ἀποκενῶν καὶ πόλεως τῆς οἰκείας ἄχρι Θεσσαλονίκης ἀερίους ὕσπερ τούτους ἀνασωζόμενος· ὡς ἐντεῦθεν καὶ ποτε τὸν δεσμοφύλακα τὸν δεσμίους μετροῦντα κεκλεισμένους εἴσω φρουρᾶς, ἐπεὶ τινας ἀπολέσει, οὓς δὲ Μέγας ἔξηρπασε τῶν δεσμῶν, διαπορούμενον εἰπεῖν: «τί τοῦτο; μήποτε καὶ αὖθις δὲ ἐκ Βουλγάρων κλέπτης τῇ φυλακῇ ἐπεδήμησε καὶ δεσμίους ἔξηρπαξεν;» ἥδει γὰρ ὡς πολλάκις τῷ μάρτυρι, πολλοὺς δεσμίους ἐκ τῆς φρουρᾶς ἔξημίωται· ἔωρᾶτο γὰρ καὶ τοῖς βαρβάροις ἵππαζόμενος δὲ Μέγας, οἵς οἶδε λόγοις, φέρων αἰχμάλωτον ἔποχον καὶ τὸν ἀρπάζοντα ἥ κλέπτοντα καὶ διωκόμενον ἄμα καὶ φεύγοντα

θαυμασίως ἐσχηματίζετο. Ὅλαλά τί σοι τῷ Μεγάλῳ τοῦ Χριστοῦ στρατιώτῃ; τί σοι τῷ συμπαθεστάτῳ καὶ φιλοπάτρῳ ἀντιδοίημεν ὁ λαός σου τῆς εἰς ἡμᾶς σου κηδεμονίας, τῆς εἰς ἡμᾶς πολλῆς σου χρηστότητος;

IB'. 22. Θεομηνία τῇ πόλει ταύτῃ διὰ τὰ πονηρὰ | ταύτης ἐπιτηδεύ- φ. 90 ματα καὶ θεόθεν ἥδη κίνδυνος αὐτῇ ἐπεκρέματο· καὶ βάρβαρον αὐθις ἔθνος παρίστριον ἐστρατοπέδευτο καθ' ἡμῶν καὶ τις ἀνὴρ τῶν ἡμεδαπῶν θεοσεβῆς καὶ τῶν θείων ἐντολῶν ἀπολέξειχόμενος σχολαστικὸς ὃν τοῦ μάρτυρος τῷ ναῷ, Ἰλλούστριος τὴν ἀξίαν, πρωτοσπαθάριον τοῦτον οἶδεν καλεῖν ἡ Ἑλληνικὴ λεκτική. Οὗτος ἐδόκει κατὰ τοὺς χρόνους Μαυρικίου, τοῦ τὰ Ρωμαίων σκῆπτροι διέποντος, τὸν μαρτυρικόν, ὃς ἔθος εἶχε, καταλαβέσθαι ναόν, δτε καὶ ἀγγέλους ἐν εἴδει λαμπρομόρφῳ ἔώρᾳ, ὃς εἰκάζειν, βασιλικοὺς εἶναι τοὺς ἄνδρας περιφανεῖς, οἵ καὶ στήτην μὲν ἔνδον κατὰ τὸ τοῦ ναοῦ δυσμικόν, μέσον αὐτοῦ που τῶν κατὰ δύσιν τοῦ νεώ ἰσταμένων μεγάλων πρασίνων κιόνων, Θετταλοὺς τούτους ἡ πάλαι γλώσσα καλεῖ. Ἐνταῦθα στάντες, εἰπον τῷ οηθέντι ἀνδρὶ· «τῷ κυρίῳ τοῦ οἴκου τοῦδε βούλεσθαι ἐντυχεῖν;» καὶ τὸν ταχέως πελάσαντα ταῖς θύραις τῆς ἱερᾶς μαρτυρικῆς κιβωτοῦ καὶ τὴν τῶν ἀνδρῶν παρουσίαν μηνύσαντα, παραντὰ τὸν Μέγαν διῆραι τὰς θύρας καὶ τοῖς φανεῖσι προαπαντῆσαι, ἀγχοῦ που ἥδη φθάσασι καὶ αὐτοῖς καὶ προσειπεῖν ὅσα καὶ συνήθεις καὶ παρὰ βασιλέως ἥκοντας, «πυθέσθαι τε καὶ ἀκοῦσαι, κελεῦσαι τὸν βασιλέα τῇ σῇ ἀγιότητι τὴν πάλιν τήνδε καταλιπεῖν καὶ πρὸς αὐτὸν γενέσθαι, ὃς αὐτὴν παραδοίη τοῖς ἐχθροῖς εἰς ἀνάλωμά ». Καὶ τὸν Μέγαν ἀκοῦσαι ταῦτα καὶ δακρύσαι καὶ τὴν κεφαλὴν ἐκ πολλῆς ἐπικληναὶ τῆς λύπης καὶ ἀφωνον ἐστάναι ἐφ' ἕκανὸν καὶ οὕτως ὅψε καὶ μόλις εἰπεῖν, «τί τοῦτο; οὕτω τὸν συμπαθῆ βασιλέα καὶ δεσπότην ἡμῶν, τὸν φύσει πραῦν καὶ μακρόθυμον, ἡ τοῦ λαοῦ τοῦδε ἀμαρτία ἐξέκαυσεν εἰς ὁργήν; οὕτως ἔδοξεν, ὃς τῇ χριστωνύμῳ ταύτῃ πληθύ, τῇ χριστωνύμῳ μάνδρᾳ, δι' ἣν δ καλὸς ποιμὴν τὴν ψυχὴν τέθεικεν, ὑπὲρ ἡς τὸ τίμιον αἷμα ἐξέχεεν, ἐπαφεῖναι οράβδον τῶν ἀσεβῶν;» Καὶ τὸν εἰπόντων, οὕτως τὸν συμπαθέστατον ἀνθυπενεγκεῖν μάρτυρα, πρὸς Θεὸν ποιούμενον τὸν ἱκέσιον, «ὦ Κύριε, ποῦ εἰσὶ τὰ ἔλεη σου; ποῦ οἱ οἰκτιόμοι σου μακρόθυμε; οἶδα δῶς κατακανχᾶται τῆς δικαίας κρίσεώς σου δὲ ἔλεος, διὰ σπλάγχνα τῶν σῶν οἰκτιόμῶν διὰ τοῦτο μὴ δῆς εἰς ὅνειδος τὴν κληρονομίαν σου· μὴ παραδόψης εἰς τέλος διὰ τὸ ὄνομά σου τὸ ἄγιον καὶ μὴ διασκεδάσῃς τὴν διαθήκην σου· ἡμάρτομεν, δὲ θεός, ἐνώπιόν σου· οὐκ ἐπὶ ταῖς δικαιοσύναις ἡμῶν ἡμεῖς οιπτοῦμεν | ἐνώπιόν σου τὸν ἡμῶν οἰκτιόμον, ἀλλ᾽ φ. 90^v ἐπὶ τοὺς σοὺς πολλοὺς οἰκτιόμοις· Ἰλάσθητι ἔνεκεν σοῦ, Κύριε δὲ θεός μου, δὲ τὸ ὄνομα σου ἐπικέκληται ἐπὶ ταύτην τὴν πάλιν σου· φύλακά με γενέσθαι ταύτης εὐδόκησας καὶ εἴναι καὶ ὀνομάζεσθαι· σὲ τοίνυν μιμήσομαι τὸν δεσπότην μου· τίθημι καὶ αὐτὸς ὑπὲρ αὐτῆς τὴν ψυχήν· ἐν τῷ ἔλεει σου σώζοιτο, συνσωθήσομαι· ἐν τῷ θυμῷ σου ἀπόλοιτο, συναπολεσθήσομαι».

10

15

20

25

30

35

Ταῦτα δέ Μέγας ἵκετεύων ἐν δάκρυσι, ταῦτα καὶ ἀπαγγεῖλαι τῷ βασιλεῖ τοῖς φαινομένοις εἰπών, αὐθις παλινοστεῖ τῇ σορῷ καὶ αἱ θύραι κατησφαλίζοντο καὶ οἱ φαινόμενοι, ἀφανεῖς. Ταῦτα ἐν ἐκστάσει δὲ ἰερὸς ἐκεῖνος Ἰλλούστριος θεασάμενος, τῇ πόλει διετείνετο. Καὶ αὕτη τῆς τοῦ Μεγάλου μεσιτείας αἰσθομένη καὶ ἀντιλήφεως, γίνεται μὲν ταχὺ πρὸς διόρθωσιν καὶ τῶν ἐσφαλμένων μετάνοιαν, ἀναθαρροῦσι δὲ καὶ κατὰ τῶν βαρβάρων ἀναπηδῶσι καὶ τρέπονται κατὰ κράτος αὐτούς, κροτοῦντες τὸν εὐσυμπάθητον μάρτυρα καὶ Θεὸν τὸν εὐδιάλλακτον μεγαλύνοντες.

ΙΓ'. 23. Τὰ δὲ κατὰ τοὺς Ἀβαρας, Χαγάνος ἀρχων αὐτοῖς, ἔθνος τοῦτο Οὐνικὸν δμοῦ καὶ Βουλγαρικόν, ποίαν οὐχ ὑπερβαίνει θαυμάτων ὑπερβολὴν; Οομῷ καὶ τοῦτο τὸ βάρβαρον κατὰ τῆς κληρονομίας τοῦ Χριστομάρτυρος, πλῆθος δὲ μάλα πολύ, χιλιάδας περίπου φθάνοντας ἐκατόν, νέφος ἀντικρυς σκοτεινόν, τραφὲν καὶ παχυνθὲν ἀχλύῃ θυμοῦ καὶ μανίας καπνῷ. Καὶ πρῶτον μὲν ἀκηρυκτεὶ ἀθρόον ἐμπεσὸν τῇ πόλει, διὰ τῶν κλιμάκων ἔνδον εἰσπηδᾶν ταύτης ἐφιλοείκησεν ἐπεὶ δὲ διὰ τῶν κλιμάκων κατὰ πᾶσαν ἀδειαν ἀνατρέχοντες κατεσφάττοντο τῷ Μάρτυρι φαινομένῳ καὶ ἀπεσφαιρίζοντο ἀνωθεν, τηγγύουσι γύρωθεν τὰς σκηνίας καὶ πᾶσαν συσκευάζουσιν οἰκονομίαν ἀρετικήν, χελώνας βεβυρσωμένας οὐ μετρητάς, κριοὺς καὶ ξυλίνους πύργους, ἐπέκεινα τῶν νψηλοτέρων τῆς πόλεως ἀνατρέχοντες, δὲ πλείστους σφριγῶντας καὶ τὰ πρὸς μάχην ἐμπειροπολέμους φέροντας, καταφράκτους εἰς ἴκανὸν ἐλεπόλεις τε πρὸ τῆς πόλεως, μηχανάς τε καὶ πετροβόλων ἄλλων μυρίαν κατασκευὴν καὶ πυκναῖς ἐντεῦθεν πετροβολίαις τὴν πόλιν κατεχάλαζον καὶ ἔπαιον δεινῶς τὸ τῶν τειχέων καταμωλωπίζοντες πρόσωπον. Οὕτω σφοδρῶς ἐκ πετροβόλου, ὡς ἂν τις εἴποι, θυμοῦ τὰ τῆς πόρφ. 91 λεως πυργώματα κατεσείτο καὶ πᾶς τις ἦν περιδεής καὶ ἀμηχανῶν | δτε καὶ τῶν ἄλλων πάντων ἥ πόλις ἀφέμενοι, μόνον τὴν μαρτυρικὴν ἐπικαλοῦνται βοήθειαν· καὶ δὲ ταχὺς εἰς ἐπικουρίαν, ἔγγυς· καὶ δὴ προσεχόντως ἀκούεται τὸ ἔξαίσιον τοῦ τερατουργήματος, ὡς δεξιᾷ Κυρίου ἀρμόδιον.

Κινεῖ τῶν πολιτῶν δέ Μέγας ἔνα Δημήτριος εἰς ἀντιπαλάμησιν, ὡς οὕτως εἰπεῖν, ἀντιμέτωπον τοῦ κατὰ τῶν τειχέων ἀκοντιζομένου λίθου, κορυφῇ ἐοικότος ὅρους ἐκ τῆς πετροπομποῦ μηχανῆς καὶ μικρὸν χαλίκιον λαβόμενος δὲ ἀνήρ, κάπι τούτου γράφας «ἐν τῷ δνόματι Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἥμῶν, ἄγιε Δημήτριε βοήθει», ἅμα τῷ ἀποσφενδονισθῆναι τοῦ μηχανήματος λίθον ἐκεῖνον σχεδὸν τὸν μυριοτάλαντον κατὰ πρόσωπον τούτου τὸν λιθίσκον ἡκόντιζε τῇ χειρὶ, πανοπλίαν ἐνδεδυμένον ὅνομα τὸ τοῦ Μάρτυρος. Καὶ παραυτίκα, ὡς σου τῶν χαρίτων καὶ τῆς δυνάμεως Χριστὲ Βασιλεῦ, δι᾽ ὃν τοὺς σοὺς θεράποντας ἐμεγάλυνας, τουτὶ τὸ λιθίδιον, ἀντικρὺ καί, ὡς ἂν τις εἴποι, κατὰ γραμμὴν εὐθυτάτην τὸν βαρὺν ἐκεῖνον λίθον τῶν καθ' ἥμῶν πολλῷ τῷ διοίζῳ φερόμενον ἀντέπληγτε καὶ πρὸς τούπισω

ἀντεκίνει σφοδρῶς, ὑπὸ τῆς τοῦ Μεγάλου δυνάμεως ἐμπνεόμενον καὶ πίπτων λίθος ἐκεῖνος ὁ ἀμαξοπληθὴς κατέκλα τὸ πετροβόλον μηχάνημα.

Ἐπεὶ δὲ καὶ αὖθις τὸ θαυμάσιον τοῦτο καὶ πάλιν καὶ πολλάκις καὶ ὁ πόνος τοῖς βαρβάροις εἰς τὰς σφῶν ἐτρέπετο κεφαλὰς καὶ ἡπράκτουν αὐτῶν τὰ βουλεύματα, ὁρῶσι τοὺς ἀκοντίζομένους λίθους ἐκ τῶν ἐπάλξεων, εἰς χεῖρας λαμβάνουσιν, ὁρῶσι τὰ γράμματα, πολυπραγμονοῦσι, μανιθάνουσι τῶν γεγραμμένων τὴν δύναμιν, πρός τινος εἰδότος γράμματα τῶν αἰχμαλωτισθέντων αὐτοῖς ἐκ τῶν ἔξωθεν, κατανοοῦσι τὸ πρᾶγμα, ἐκπλήττονται, θαυμάζουσι τὴν τοῦ Μεγάλου ἴσχύν, ὅση ἐκ μόνης τῆς ἐπικλήσεως τοῦ ὄντος, παύονται τῆς πολιορκίας ἐπὶ βραχύ.

24. Μετὰ δὲ καὶ αὖθις ὅμοι τὰ πλήθη πάντα τῆς ἀναριθμήτου στρατιᾶς ἐκείνης κατὰ τῆς πόλεως ὁρμῆσαι βουλεύονται· καὶ παραυτὰ στρατεύματα ὅτι πλεῖστα ὁ Μέγας οὗτος φαντασιοῦ, ὃς δῆθεν κατ' αὐτῶν τῆς πόλεως ἐξερχόμενα καὶ πᾶσαν εὐθέως λιπόντες ἀποσκευὴν αὐταῖς σκηναῖς, αὐταῖς πανοπλίαις, κατὰ κράτος μηδενὸς διώκοντος φεύγουσι καὶ ἡ πόλις τοῦ πολέμου 15 καὶ τῆς φρικτῆς ἐκείνης πολιορκίας καὶ τοῦ τῶν | ἐθνῶν χειμῶνος ρυσθέντες φ.91^ο ἐνεαρίζουσιν, αἰθριάζουσι, πανηγυρίζουσι, τὰ χαριστήρια τῷ Μάρτυρι ἕος· ταξουσιν.

Εἰς νοῦν λαμβάνω τὸ κατὰ Ἱησοῦν τοῦ Ναυῆ στρατηγοῦντα πάλαι τοῦ Ἱσραὴλ ἐπὶ τὸν ἥλιον θαυματούργημα· ὃς γὰρ ἐκεῖνο τὸ ὄντος τοῦ δρόμου τὸν ἥλιον ἔστησεν, οὕτω δὴ κανταῦθα στρατηγοῦντος τοῦ Μάρτυρος ἐπὶ τῷ νέφῳ ἡμῶν Ἱσραὴλ ἐπίκλησις μόνη τοῦ αὐτοῦ θείου ὀνόματος, τὴν ἀσχετον τῶν μεγάλων ἐκείνων λίθων κίνησιν τειχοσείστριαν ἔστησε τῆς πρόσω φορᾶς· μᾶλλον μὲν οὖν ἐκείνου, τόδε θαυμασιώτερον. Ἐκεῖ μὲν γὰρ πρὸς μόνην τοῦ ἥλιου στάσιν τὸ ὄντος ἐξήρκεσεν· ἐνταῦθα δὲ ἡ τοῦ Δημητριακοῦ ὀνόματος δύναμις καὶ ἵστησι τοὺς λίθους καὶ πρὸς τούπισω ἀντεσφενδόνα καὶ πρὸς αὐτὰ τῶν βαρβάρων τὰ μηχανήματα, τὴν αὐτὴν ὁδὸν ἀντιδώκουσα, ὥσπερ κατέβαλεν. Εἶχε μὲν οὖν ὁ μέγας Στρατηγέτης ἡμῶν καὶ ἄλλως τὸ βάρβαρον μετελθεῖν καὶ δειλίαν μὲν τοῖς ἐχθροῖς, θράσος δὲ καὶ μένος τῷ οἰκείῳ λαῷ ἐμβαλεῖν καὶ κατακάψαι καὶ προνομῆσαι πᾶν τὸ ἀντίμαχον. Ἀλλ’ οὕτω τυχὸν ἔδοξε τὸ γενόμενον, οὐ θαῦμα τοῦ μάρτυρος, ἀλλὰ πολέμου, ὃς ἂν τις εἴποι, κίνησις φυσικὴ ἀλλοπρόσαλλος· τὸ δὲ τοῦ λίθου θαυμάσιον ὑπὲρ φύσιν καὶ γνῶσιν καὶ πᾶσαν ἔννοιαν καὶ τεραστιον. Οὕτω καὶ πάλαι ἐστρατοπεδευκότος Σεναχηρεὶμ τῇ Ἱερουσαλήμ, ἄγγελος ἐν μιᾷ νυκτὶ ἔκατὸν ὅγδοήκοντα πέντε χιλιάδας τοῦ στρατεύματος τῶν Ἀσσυρίων ἐνέκρωσεν, ἔργον μόνης τῆς ἀνω δυνάμεως. Τί γὰρ τόσον τὸ θαῦμα ἦν; εἰ γεγονότες πρὸς συμπλοκὴν καὶ τραπέντες οἷα φιλεῖ γίνεσθαι, τοσοῦτον πλῆθος ἔπεσον ρομφαίᾳ πολεμικῇ; Ἐπεὶ οὖν οὕτω διήνυσται τῷ Μάρτυρι καὶ ἐχθρῶν τὸ ταγκράτιον, φέρε δὴ καὶ πάλιν ἡμεριεσμένον θεασόμεθα τοῦτον στολὴν ἐκδικήσεως· δοῦναι γὰρ σιωπῇ τὸ θαῦμα κομιδῇ σχέτλιον καὶ δούλου

5

10

20

25

30

35

40

πονηροῦ καταχωννύτος τὸ τάλαντον. Καὶ δὴ καταβάλωμεν τοῖς καλοῖς ἡμῖν τραπεζίταις ὃς ἐκ γλωσσοκόμου τῆς Ἰστορίας τοῦ λόγου τὸ κέδροια τοῦ θαύματος, τὸ δάνειον σὺν τόκῳ ληφθόμενον ἐκ μαρτυρικῆς τῆς γάζης, τῆς ἐκ Θεοῦ θησαυρισθείσης αὐτῇ χάριτος. Οὐ συνεστάλη τῷ Μεγάλῳ τοῦ Χριστοῦ

5 Στρατηγέτῃ τὰ τῶν θαυμάτων χαρίσματα, οὐδὲ τόπῳ ἐμπεριγέγραπται, οὐδὲ μέχρι τῆς αὐτοῦ πόλεως ἀπεφένωται, ἀλλὰ φθάνει πᾶσαν τὴν γῆν ἐκ περά-

φ. 92 των εἰς | πέρατα· εἰ δὲ μέχρι τῶν τερατῶν ἡ ταχύτης τῷ μάρτυρι ιατρεύοντι, ἔλευθεροῦντι, ὑπερασπίζοντι, λυτρουμένῳ παντοδαπῶν πειρασμῶν, πολλῷ μᾶλλον τῆς ἐν γειτόνων αὐτῷ ταχινή ἡ ἐκδίκησις καὶ τοῦ λυποῦντος ἡ ἀπο-

10 λύτρωσις, δύποσοι τῶν προαυλίων αὐτοῦ καὶ ὅσοι τῆς περιχώρου.

ΙΔ'. 25. Ἐκράτει Βουλγάρων πρώην καὶ οὐ πάνυ τοι πρώην Σαμουὴλ ἐκεῖνος ὁ μέχρι τοῦ δεῦρο τοῖς τῶν Βουλγάρων περιλαλούμενος στόμασιν. Οὗτος σὺν τοῖς ἄλλοις καὶ τὸ πρὸς ἐσπέραν τῆς τῶν Θεσσαλονικέων ἄπαν βουλγαρικὸν ὅμιον καὶ φωμαῖκὸν χειρωσάμενος, ἵσχυρῶς ἐτυράννει στρατηγε-

15 τῶν. Τῷ δὲ παῖς ἔξι ὁσφύος γεγένητο, ὅνομα τούτῳ Ραδομίρος, τὰ δεύτερα φέρων τῆς τούτου δυνάμεως, ἀνὴρ θηριώδης εἰπεῖν τὸ ὅλον καὶ μανικός, φόνιος τὴν γνώμην, τὸν τρόπον φθιορεύς, τὴν ψυχὴν ἀπηνέστατος, συνάντημα ἀπευκταῖον τοῖς ἐντυγχάνουσιν, κακὸς οἰωνὸς τοῖς ἐγγίζουσιν, ἥδου πρόσπολος ἀντικρυς βραχύ τι ἡλαττομένος παρὰ τοὺς δαίμονας, μιαρὸς καὶ μιαρώτατος καὶ παμμίαρος. Οὗτος πλείστων χωρῶν τε καὶ θεμάτων ἀρχηγεῶν, οὐκ ἔστιν εἰπεῖν ὅσην καθ' ἡμέραν ἐπῆγε τὴν κάκωσιν, ἀρπάζων, μαστίζων, παρθένων καθυβρίζων αἰδῶ, λέχη καθαρπάζων ἀλλότρια, τιμωρῶν, θανατῶν, κορύνην φέρων ὅσην χεροῖν καὶ πλήττων ἀφειδῶς καὶ καθ' ὥραν πληγῆς ἐκ μιᾶς τῷ πληττομένῳ κεραυνούς, θάνατον πορφύρεσιν ἀντικρυς. Καὶ

20 πᾶσι μὲν τοῖς ὑπὸ χειρὸς δεινὸς καὶ λίαν δεινός, Ἐχέτου δεινότερος καὶ Φαλάριδος, κατ' ἔξαίρετον δέ, οἵς ὁ χωρὸς Σοσκός, ἐκ τινος δὲ οὕτω παλαιτάτου οἰκήτορος ἐπωνόμαστο, ἐπὶ τῷ χωρῷ τούτῳ τὸ τοῦ χρόνου πλεῖστον ὑπῆρχεν ἐνευκαιρῶν τῆς ἐκ τοῦ τόπου χάριν ἵκανῆς ἀπολαύσεως καὶ τῆς ἀνὰ τοὺς ξυλόχους θήρας λοιπῆς.

25 30 Τῷ χώρῳ τούτῳ τοίνυν χρονίζων ὁ ἀνθρωπόμορφος οὗτος θὴρ διεσπάραττε πάντας καὶ διεβύσκετο. Θρῆνος ἦν αὐτοῖς καὶ ὀδυρμὸς καὶ οὐαί, καὶ φωνὴ αἰμάτων ἐκεῖθεν, ἢ καθ' ἡμέραν ἔξέχεεν, ἐπεβοᾶτο τῷ μάρτυρι καὶ τὴν ἐκδίκησιν ἔζήτουν καὶ ταχεῖαν τοῦ λυποῦντος τὴν ἀπολύτωσιν. Ο δέ, καὶ δὴ πολλάκις ἐπικαλούμενος αὐτοὺς ἀκούων ὅνομα τὸ τοῦ Μάρτυρος,

φ.92^τ κατεγέλα | μὲν αὐτοῦ καὶ ἔξεμυκτήριζεν, ἐπέτεινε δὲ μᾶλλον αὐτοῖς τὰς πληγάς· « Ἰδω, λέγων, εἰ ἔρχεται Δημήτριος ἐκ τῶν χειρῶν μου σώσων αὐτούς ». Τί οὖν; κάμπτεται δ συμπαθής καὶ Μέγας Δημήτριος.

^τΑνίσταται ἔνεκεν τῆς τῶν πεπεδημένων φωνῆς καὶ τοῦ τῶν πτωχῶν στεναγμοῦ καὶ τῆς οἰκείας ποίμνης τῆσδε ἀπαναστὰς εἰς σωτηρίαν λαοῦ ἔξε-

λήλυθεν, ἐκεῖνο δὴ τὸ Κυριακὸν παραλλάξ ἐπειπὼν· « καὶ ἄλλα πρόβατα τῶν προσαυλίων μου καὶ ταῦτα με δεῖ ἐπισκέψασθαι ». Καὶ δὲ μὲν τὸν συντετριμένον ἐκεῖνον καὶ ἐκπεπιεσμένον λαὸν πρὸς κυνηγέσια ἐπηγάζετο καὶ πρὸς δρῶν ἐσχατιὰς καὶ νάπας καὶ ἐπαναστάσεις βαίνειν πεζῇ τὸν ταλαίπωρον ἐκεῖνον ὅχλον διεκελεύετο καὶ κρημνῶν ἀπειλητικῶς ἔκινει κατατολμᾶν καὶ εἰ μὴ ποσὶν οἰκείοις δὲ διώκων φθάσοι τὸ θήραμα, κατὰ κεφαλῆς αὐτῷ παρατὰ ἡ πληγὴ καὶ νεκρὸς ἀνὰ μέσον ἐκειτο τῶν δρῶν. Καὶ δὲ μὲν ἀπηνῶς οὗτος καὶ ἀπανθρώπως ἐμάστιζεν· δὲ δὲ ταχὺς εἰς ἀντίληψιν καὶ δεξὺς εἰς ἐπικουρίαν Μέγας Δημήτριος, φθάνει τὸν κάκιστον δσα καὶ ἀστραπὴ ἀνὰ μέσον δρῶν κυνηγετοῦντα καὶ ἴππαζόμενον, ἔφιππον, ἔφιππος, καὶ καιρίαν πλήρττει τὸν δείλαιον, τοῦ ἵππου μακρὰν ἀποσφαιρισάμενος. Ἐώρων τὸν Μέγαν εἰς τούμφανες οἱ τῷ Ραδομίῳ ἐφεπόμενοι, δπως αὐτὸν σφοδρὰ τῇ ούμῃ καὶ ἐπέβη καὶ λόγχῃ κατέσφαξε. Καὶ δὲ Μάρτυς μὲν παραυτὰ ἀφανής, δὲ δὲ νεκροῦται παραχρῆμα καὶ παρὰ τὸν Ἀδην τὰ δστὰ διεσκόρπισται καὶ δὲ καταπεπονημένος ἐκεῖνος ἄπας λαὸς ἑώρταζον τῷ Μεγάλῳ τὰ ρύσια.

5

10

15

ΙΕ'. 26. Ἄθρει δή μοι καὶ πάλιν ἐθνῶν πανσπερμίαν τὴν καθ' ἡμῶν δργῶσαν καὶ αὖθις ἐπικουρίαν μαρτυρικήν· Ρυγχῖνοι, Στρυμόνιοι τε καὶ Σαγουδάτιοι, ἐθνη ὅμορα σκυθικά τε καὶ σκλαβινίσια, θηριώδη καὶ βάρβαρα· ἀρχηγὸς αὐτοῖς ἀνήρ τις διμότροπος, Περθιοῦντος τούτῳ τὸ ὄνομα. Οὗτος τῷ τότε αὐτοκράτορι, Λέων οὗτος δὲ ὑψηλὸς τοὺς λόγους καὶ τὴν σοφίαν ὑπέρτατος, εἰρηνικὰς ἔχων ὡς ἐδόκει καταλλαγάς, μάχην ἄλλως ὕδινεν καθ' ἡμῶν καὶ καιρὸν ἐξήτει κατὰ Ρωμαίων πολέμου ἀρασθαι. Φωρᾶται γοῦν καὶ τῷ κρατοῦντι, ζωγρεῖται, δεσμεῖται, δραπετεύει καὶ αὖθις ἀλίσκεται· καὶ πᾶσαν | ἔξαγορεύει τὴν μελετωμένην αὐτῷ μανίαν τὴν καθ' ἡμῶν, φ. 93 ὡς δι' ὅρκου τούτῳ, μήποτε παύσασθαι τὴν Ρωμαΐδα λεηλατεῖν, ἀλλὰ κτείνειν 25 ἀφειδῶς ωμαῖον πάντα τὸν εἰς χεῖρας ἐμπεσόντα αὐτοῦ καὶ μὴ φείδεσθαι· ἐντεῦθεν καὶ τὸ τέλος τῆς ἑαυτοῦ κακίας ἀξιον ἥρατο. Ἀναφλέγονται γοῦν πρὸς μανίαν Ρωμαίοις ἐθνη τὰ βάρβαρα καὶ καθ' ἡμῶν πονηρὰν διαθήκην διέθεντο καὶ κατὰ τῆς κληρονομίας ταύτης τοῦ μάρτυρος παμπληθεὶ ἐκστρατεύουσι· καὶ δὴ μερίζονται Στρυμόνιοι μὲν πρὸς αἰχμαλωσίαν τῶν τε πρὸς ἓν καὶ πρὸς ἀρητὸν τῆς πόλεως, Ρυγχῖνοι δὲ αὖθις καὶ Σαγουδάτιοι τῶν πρὸς δύσιν καὶ θάλασσαν. Καὶ ἦν ἀπανταχῇ τὸ δεινὸν καὶ κατὰ τὸν εἰπόντα « πάντῃ κακὸν κακῷ ἐπεστήρικτο »· τὰ γὰρ τῆς αἰχμαλωσίας καὶ λαφυραγωγίας τῆς πόλεως εἰς δύο ἐπεκράτει πληρεστάτους ἐνιαυτούς.

20

25

30

35

Λιμὸς ἐντεῦθεν δεινὸς τὴν πόλιν περιεβόσκετο καὶ κάμινος ἀνηπτο τῶν συμφορῶν, Θεοῦ ἀγανακτοῦντος ἐπὶ ταῖς ἀφροσύναις ἡμῶν, καντεῦθεν πρὸς ἐπικουρίαν ἀπονυστάζοντος καὶ τοῦ μάρτυρος διὰ πλῆθος ἀμαρτιῶν, κάμινος κατώ βαρβαρικὴ πυρπολοῦσα καὶ ἀφανίζουσα, κάμινος ἀνω ὑπὲρ κεφαλὴν ἡμῶν ἀποχαλκευθέντος ὕσπερ τοῦ οὐρανοῦ κατὰ τὴν προφητικὴν ἀρὰν καὶ

- πρὸς ὑετοῦ τοκετὸν ἀποστειρωθέντος τὸ παράπαν καὶ ἀσθενήσαντος, ἔξελιπτον οὖν τὰ ὠραῖα πάντα τῆς γῆς καὶ τὰ χλωρὰ τοῦ ἀγροῦ κατεξήρανται, οὐ σίτος ἦν, οὐκ οἶνος, οὐκ ἔλαιον, σπέρματα πάντα, χόρτος, βιτάναι, κυήματα γῆς οὐδαμοῦ, κυνῶν ἐντεῦθεν καὶ μυῶν καὶ ὄνων καὶ κροκοδείλων τοῖς 5 ἀθλίοις τοῦ λιμοῦ τραυματίαις ἀπόγευσις. Καὶ ἦν ἵδειν τοὺς τῆς πόλεως τότε πάντας οἰκήτορας οὐκ ἔχοντας εἶδος, οὐ κάλλος, ἀλλ' ἐκλείποντας ἥδη καὶ εἰς χρῶμα τὸ θάψινον ὥσπερ ἀθλίως τὴν μορφὴν χρωματεύοντας· εἰ δέ που καὶ πτυλῶν μικρὸν προκύψειαν τῶν τῆς πόλεως βιτάνης, μαλάχης τυχὸν ἥ κνίδης ἥ καὶ ἄλλης ἥστινοσοῦν ὡς τευχόμενοι δεῖπνον ἀθλιον, παρευθὺν τῆς 10 τῶν βαρβάρων ἔιφεσιν ἐχρημάτιζον· καὶ ἦν αὐτοῖς τὸ τοῦ Ὁσκὲ μετ' οἴμωγῆς ὑπαδόμενον «τὰ ὅρη πέσετε ἐφ' ἡμᾶς καὶ οἱ βιουνοὶ καλύψατε ἡμᾶς». φ.93° Ἐπεὶ δὲ καὶ τῷ λιμῷ καὶ τῇ τῶν βαρβάρων πολιορκίᾳ | πλῆθος ἄπαν οὕτω καταδεδάμασται, ὡσεὶ τραυματίαι ἥσαν ἐν τάφῳ καθεύδοντες καὶ ὡσεὶ ἀνθρώποι ἀβοήθητοι, οἱ βάρβαροι δὲ οὐκ ἡμέλουν, ἀλλ' ὅπλα τούτοις καὶ πυκνοὶ πετροβολισμοὶ ἔξηρτύοντο καὶ πολέμου ἄπαν μηχάνημα.
- 'Ος γοῦν ἥδη ἐπὶ ἔηροῦ τῇ πόλει τὰ πράγματα καὶ ἐπὶ θύραις αὐτῆς ἥ ἀπώλεια, ἐκ βάθους καρδίας, ἐν διδύνῃ ψυχῆς πρὸς τὸν Θεὸν ἐκεχριγεισαν: «σῶσον δὲ Θεὸς τὸν λαόν σου τὸν ἀμαρτωλόν· σῶσον δι' οἰκείαν χρηστότητα· ἐπάκουοντον τῶν ὑπὲρ ἡμῶν τοῦ ἀθλητοῦ σου Δημητρίου δεήσεων 20 καὶ μὴ μνησθῆσι τῶν ἀνομιῶν ἡμῶν, ἀλλὰ ποίησον ἔλεος μετὰ τῆς ἡμῶν ταπεινότητος καὶ μὴ δῆσις ἡμᾶς εἰς θήραν τῶν ἀνημέρων τούτων θηρῶν». Ἄκούει Θεὸς εὐσπλάγχνως αὐτῶν καὶ ἴδον δὲ μέγας Δημήτριος ταχινώτατος πρόμαχος· ἐπεὶ γὰρ πρὸς πολιορκίαν οἱ βάρβαροι τὴν πόλιν πᾶσαν περιεστούχισαν καὶ τὸ πρὸς βιορρᾶν τῆς πόλεως πυρπολήσαντες παραπύλιον, κατὰ 25 πᾶσαν ἄδειαν τῇ πόλει, ἔβαλλεν, ἔπαιε, τοὺς μὲν ἐτραυμάτιζε, τοὺς δὲ ἐνέκρους εἰς τέλεον «κακῶς, λέγων, δὲ Θεὸς ὁδε αὐτοὺς ἥγαγεν· εἰ οὔτως ὑμεῖς, λοιπὸν ἔγὼ τί ποιῶ ὁδε». Πίπτουσι γοῦν αὐτίκα τότε τῇ δομφαίᾳ τοῦ μάρτυρος τῶν βαρβάρων ὅσον ἀπόλεκτον, οἱ δὲ ἄλλοι ὑποχωροῦσι τῆς πόλεως, τραυματίαι οἱ πλεῖστοι, τοὺς πεσόντας θρηνοῦντες, τῇ ἑαυτῶν ἥττῃ ἐπιστυγνάζοντες. Τότε δὴ τότε οἱ ἀσθενοῦντες περιεζώσαντο δύναμιν καὶ οἱ νεκροὶ τῇ προθυμίᾳ ἀνίσταντο καὶ διώκουσι μὲν τοὺς βαρβάρους μέχρι τινός, λαμβάνουσι δὲ καὶ τὰ τούτοις σκευασθέντα τειχομάχα ἔύλα μετὰ καὶ ἄλλης πλείστης τούτων ἀποσκευῆς ἀρμάτων καὶ ὄπλων καὶ ἵκανῶν χορτασμάτων, Θεῷ καὶ τῷ μάρτυρι ὑμνοῦντες τὰ νικητήρια.
- 35 27. Αὖθις τὸ βάρβαρον ἄπαν εἰς ἐν συναθροίζεται· βουλεύονται καὶ ἔτι πολιορκίαν καὶ μάχας καὶ πολέμους ὁδίνουσι, τρίζοντες τοὺς ὀδόντας, ἀπειλοῦντες, φόνιον πνέοντες. Καὶ ἄλλος μὲν ἄλλο τι ὥσπερ φιλοτιμούμενος τῶν δοσα δῆτα πρὸς νίκην βλέπει, ἔξηρισκέ τε καὶ ἐβουλεύετο, ἀλλ' ἀνίσταται φ. 94 ἀνήρ τις τῶν πάντων μέσων μηχανικώτατος καὶ πρὸς | εὔρεσιν καινὴν ἐλε-40 πόλεων ὡς λίαν δαιμόνιον· οὕτος καθυπισχνεῖται μηχάνημά τι στῆσαι, δι' οὗ

τὴν πόλιν ραδίως πορθήσαιεν. Καὶ δὲ μὲν οὕτως^{*} οἱ βάρβαροι δὲ διηπίστουν καὶ οὗτος αὖθις διεβεβαιοῦτο καὶ τὸ μηχάνημα διέγραφε κατὰ γῆν, ὅπως αὐτὸς σκευασθείη μεγέθους καὶ σχήματος. Τὸ δὲ μελετώμενον ἦν, πύργον στῆσαι ἐκ ξύλων ἐπὶ τροχῶν ἐπὶ μετεώρου διτί λίαν ὑψούμενον, διώροφά τε καὶ τριώροφα ἐπὶ τούτῳ διεσκευάσθαι ἐπάλξεις ἄνωθεν, καὶ τῷ πύργῳ προπύργια ἔκχρεμῇ, σιδηρόδετα, τάξαι τε τοξότας, ἀκοντιστάς, σφενδονήτας ἐπὶ τῷ μηχανήματι καὶ τὴν μάχην τοῦ πολέμου θέσθαι τριπλῆν, ἀπὸ μὲν τῆς ἄνωθεν δροφῆς τοῦ πυργήματος σφενδονήτας στῆσαι καὶ τοὺς ἀκοντιστάς, τοὺς δὲ τοξότας ταῖς κατωτέρω δυσὶν δροφαῖς. Καὶ ἦν ἵδεῖν τοῖς βαρβάροις μία πρὸς τὴν κατασκευὴν τοῦ μηχανήματος σύμπνοια.

5

10

[†]Αλλὰ καὶ πάλιν δὲ μέγας πολιοῦχος ἡμῶν τοῖς βαρβάροις φαίνεται ταχινώτατος καὶ τὸν τοῦ μηχανήματος ἀρχιτέκτονα ωραῖον κατὰ τῆς ὅψεως καὶ παραντίκα ἔκφρων διβάρβαρος τοὺς συμφελέτας φεύγων πολεμίους ὕσπερ τινάς. Καὶ οἱ μὲν μετεκαλοῦντο τοῦτον καὶ πρὸς τὴν τοῦ ἔργου κατασκευὴν προετρέποντο, δὲ δὲ καὶ οὕτως ἀπεπήδα τούτων καὶ παρακεκομένα ἐφθέγγετο καὶ ἦν ἐφ' ἱκανὸν ἀχίτων περιπλανώμενος ἐν τοῖς ὅρεσιν ἀγρίου δίκην θηρός, φεύγων πάντας καὶ ἐγκρυπτόμενος, ὃς ἐντεῦθεν ἀπρακτῆσαι τοῖς βαρβάροις μηχάνημα ἐκεῖνο τὸ μελετώμενον.[‡] Επεὶ δὲ καὶ οἱ βάρβαροι κακῶς τῆς πόλεως ὑπεχώρησαν, στρατεύμασι κατακοπέντες μεθύστερον τοῖς Ρωμαϊκοῖς στρατηγετοῦντος τοῦ μάρτυρος καὶ ἡ πόλις τῆς δεινῆς ἐκείνης πολιορκίας ἐλώφησε, συγγινώσκεται καὶ δὲ ἔκφρων οὗτος μηχανουργὸς πρὸς τοῦ μάρτυρος καὶ τῶν οἰκείων αὖθις φρενῶν γεγονός, εἴσεισι τῇ πόλει καὶ τὴν κατ^τ ὅψιν αὐτοῦ πληγὴν διηγεῖται τοῦ μάρτυρος, ὅπως νεανίας ὀφθείη τούτῳ ἀέριος, ὃς πλήξεις κατὰ σιαγόνος αὐτὸν καὶ ἔκφρονα θείη καὶ ὡς φανείη πάλιν αὐτῷ πλανωμένῳ ἐν ὅρεσι καὶ εἰσελθεῖν εἰς τὴν πόλιν προτρέψαιτο· καὶ τὸν Μέγαν ἴδων εἰκονογραφούμενον, αὐτὸν ἐκείνον τὸν ραπίσαντα εἶναι ὑπανεγίνωσκε· καὶ σημειωθεὶς | τῷ θείῳ βαπτίσματι, πρόβατον ἐκ λύκου φ.94^ν τῆς τοῦ μάρτυρος μάνδρας καὶ οὗτος γεγένηται.

15

20

25

IΣΤ'. 28. Τοῖς δὲ τυφλώττουσιν, ἀλλὰ καὶ τούτους μὴ πρὸς θασίν δὲ Μέγας μέλλει Δημήτριος καὶ ὑπερτίθεται αὐτοὺς τὴν ἀνάβλεψιν; καὶ ποῦ τοῦτο τῆς συμπαθεστάτης εὐμενείας τοῦ μάρτυρος καὶ δηλώσει τὰ θηθησόμενα.

30

[†]Ανήρ τις πάλαι τῆς πόλεως ταύτης πρὸς τὴν Βυζαντίδα κατά τινα χρείαν ἀφορμηθείς, νόσῳ περιεπεπτώκει δεινῇ[¶] ἐκ δὲ τῆς, καὶ οεῦμα τοῖς ὀφθαλμοῖς ἐμπίπτει δριμὺ καὶ τοὺς σωματικὸν φωστῆρας ἡμαύρωσε. Καὶ τῆς μὲν νόσου ἀπαλλαγείς, οἳντος ἦν, τῆς δὲ τυφλώσεως ἀθλιος τὸ παράπαν καὶ ἀνενέργητος. Περιήει οὖν λίθους προσπταίων, πόδας τοῖς προσκρούσμασι τριβόμενος καὶ θεραπεία τούτῳ ἦν οὖδαμοῦ, εἰς νοῦν λαμβάνει τὸν Μέγαν Δημήτριον καὶ τὴν ιατρείαν ἐζήτει καὶ ἀντιβολῶν οὐκ ἐπαύετο καὶ « εἴθε τῇ ἐμῇ πατρίδι Θεσσαλονίκῃ παρῆν καὶ τὸν Μέγαν εἶχον

35

έκεισε προσλιπαρεῖν ἀθλητήν, ἔβρα, καὶ τῆς ἀφέσεως ἀν οὐκ ἀπέτυχον». Ὁλλὰ φθάνει κάκει ὁ ζητούμενος αὐτῷ ἵατρὸς καὶ ὁ καλὸς ποιμὴν καὶ προστάτης ταχύνει τὸ τῆς οἰκείας μάνδρας ἐπισκέψασθαι πρόβατον καὶ ὁ καλὸς τῆς Θεσσαλονίκης οἰκοδεσπότης τὴν ἀπολωλινὰν ἀνευρέσθαι τρέχει δραχμήν,
 5 καὶ «ἴνα τί, φησιν, διλγόπιστος, ὃ ἀνθρωπε εἴ καὶ μόνον ἐν τῇ πατρίδι οὔτει με φθάνεις καλούμενον; ὄλλὰ μὴ καὶ πόρρω καὶ πανταχοῦ; ἀνάστα καὶ τῷ εὐκτηρίῳ οἴκῳ γενόμενος τῆς Πανάγου καὶ Θεομήτορος, Οἶκον ο -
 10 μεῖνον τῷ τόπῳ τὸ δόνομα, ἔνδον εὐρήσεις με καὶ ὀφθήσομαί σοι καὶ ἔσῃ παραχρῆμα βλέπων τὸ φῶς». Ὁ Εξυπνος ὃ ἀνθρωπος παραντίκα γενόμενος,
 15 ἀνίσταται, τρέγει, τὸν θείον οἴκον ἔκεινον τῆς Πανάγου ἀνερευνᾶ, εὑρίσκει, εἰσεισι τῷ ναῷ, ἔρωτῷ ποῦ δὲ Μέγας Δημήτριος ἀκούει, ἰδοὺ εἰκὼν ἡ θεία τοῦ Μάρτυρος (ἥν δὲ ἐκ ψηφίδων συγκειμένη φιλοτέχνως εὖ μάλα καὶ ἀριστα), πίπτει τῆς εἰκόνος ἔμπροσθεν δὲ τυφλὸς δάκρυσιν ὅτι πλείστοις περιφρεόμενος, «οὐ παύσομαι προκυλινδεῖσθαι τῶν σῶν ἀγίων ἴχνῶν, ἔως
 20 διο τοῦ δ Μέγας καὶ μάρτυς ἵατρὸς τοὺς ὀφθαλμοὺς θεραπεύσεις μοι, ὡς ζδω σου τὴν θείαν μορφὴν καὶ εὐπρέπειαν».

Νῦν ἦδη παρῆν καὶ ἰδοὺ τῷ πάσχοντι δ Μάρτυρις καὶ ἵατρὸς καὶ τοῖς δακτύλοις τοὺς νενοσηκότας ἥψατο ὀφθαλμοὺς καὶ ἡρέμα πως διανοίγει καὶ λήμην ἔκειθεν, ὡς ἐδόκει, περιαιρεῖ· εἰδέθη οὕτω πιέζει σφοδρότερον, ὡς ὀδυ-
 95 φ. 95 νηθῆναι καὶ ἀφυπνισθῆναι τὸν | πάσχοντα καὶ ἀκοῦσαι παρὰ τοῦ Μάρτυρος: «οὐδὲ νῦν εἰσέτι ὅρᾶς με; οὐχ ὅρᾶς με τὸν ἵατρόν; οὐχ ὅρᾶς τὸν θεραπευτήν;» Ὁ δὲ καὶ ἀνεπήδησε τάχιον καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐπάρας τῇ εἰ-
 25 κόνι τοῦ μάρτυρος «ὅρῶ σε, ἔφη, τὸν μέγαν μοι ἵατρόν· ὅρῶ σε τὸν μάρ-
 τυρα τοῦ Χριστοῦ· ὅρῶ τὴν σεβαστὴν καὶ θείαν καὶ γλυκεῖαν εἰκόνα σου καὶ πολλὴν τὴν εὐχαριστίαν προσάγω σοι, ὅτι ἔστησάς μοι ἐν εὐρυχώρῳ τοὺς πόδας καὶ τὰ διαβήματά μου κατεύθυνας· ὅτι ἔρρυσω τοὺς ὀφθαλμούς μου
 20 ἀπὸ δακρύων, καὶ τοὺς πόδας μου ἀπὸ δλισθήματος».

ΙΖ'. 29. Ὁ Ανήρ τις ἔτερος, πόλεως τῆς Ἀδριανοῦ ἔξιορμώμενος καὶ οὗτος, πυροῦται τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ προσδραμεῖν ἐπὶ θεραπείᾳ τῷ Μεγάλῳ διανενόηται. Καὶ δὴ ὁ μὲν πρὸς ὅδοιπορίαν ἦν εὐτρεπής, οἵς δὲ οἰκεῖος πρὸς γένος ἦν ὁ ἀνὴρ τὴν δοιπορίαν ὡς μακράν, ὡς δυσχερῆ καὶ ταῦτα πεζῷ καὶ τυφλώττοντι ἀπηγόρευον· δέ, «ἄλλ’ εἰ καὶ εἰς δύο ὅλους ἔφη ἐνιαυτοὺς παραταθῆ τὰ τῆς ὅδοιπορίας μοι, οὐ παύσομαι ἔως εὐρήσω μοι τὸν ζητούμενον ἵατρόν, τὸν Μέγαν Δημήτριον». Ὁ Απτεται τῆς ὅδου, διανύει δρόμον εἰς ὅλας ἡμέρας δύο, τυφλῷ ποδὶ ἀθλίως περιπλανώμενος, βιαζόμενος, προσκρούων τοῖς λίθοις, πυκνὰ διολισθαίνων καὶ πολὺν ὅτι φέρων τὸν κάματον. Βλέπει τοῦτον δ Μέγας μακρόθεν, κάμπτεται τῇ συμφορᾷ τοῦ ἀνδρός, δ συμπαθῆς τὰ πάντα Δημήτριος, τῆς πίστεως ἀποδέχεται καὶ καθ' ὅδὸν ἔφιππος συνοδεύει τῷ πεπυρωμένῳ τούτῳ ἀνδρί, ἔρωτῷ καὶ μὴ ἀγνοῶν ὅπῃ

πορεύεται οὕτω μόνος, οὕτω σκοτεινὸς καὶ πλήρης πάσης ἐλεεινότητος, ἀκούει: « πρὸς τὸν τοῦ Μεγάλου Δημητρίου θεῖον τάφον, ὃς ἀναβλέψειεν ». « Ἀλλὰ πολὺς σοι, φησίν, διδόμος τῆς προκειμένης ὅδοιπορίας καὶ δυσχερῆς ». Αὖθις τὸ καὶ πρώην ορθὴν « ἄλλ’ εἰ καὶ εἰς δύο ὅλους ἐνιαυτούς, φησίν, οὕτω ταλαιπωρήσαιμι, οὐ στήσομαι, μέχρις ὅτου ἔκεισε γένενται ». « Ἐάλλ’ ἄγε δή, φησιν, διδέγας καὶ μικρόν σε τῷ ἵππῳ τῷδε διαναπαύσομαι ». Λαμβάνει τοῦτον ἐπὶ τοῦ ἵππου καὶ αὐθημερὸν μέσον τοῦ θείου τεμένους τούτου ἐντίθησι τὸν τυφλόν. 'Ο δὲ μὴ γνοὺς τὸ θαυμάσιον καὶ ὅπῃ παρῇ, τοῖς ἐν τῷ ναῷ τοῦ Μεγάλου εἰσιοῦσι καὶ ἔξιοῦσι δήμοις πολλοῖς συνωθούμενος (ἦν γὰρ ἡμέρα τότε καθ’ ἣν πανηγυρίζομεν τῷ μάρτυρι τὸ μαρτυριον), ἐδόκει ὃς ἔξαπατηθείη πρὸς τοῦ συνοδοιπορήσαντος | τούτῳ ἵπποτῇ, φ.95^v καὶ αὖθις ἀναπερρίφθαι τῇ τῆς Ἀδριανουπόλεως ἀγορᾷ καὶ τὰ περὶ τούτου ἐβόα, μεμφόμενος οἶον τὸν ἀπατήσαντα καὶ τὴν αἴτιαν ἥρωτα τῆς τοσαύτης τοῦ λαοῦ συνδρομῆς. Καί τινες κατήκοοι τούτου γενόμενοι, φασίν· « ἀνθρωπε, μέμηνας; τῷ ἐν Θεσσαλονίκῃ ναῷ τοῦ Μεγάλου Δημητρίου ἐστώς, Ἀδριανούπολιν φαντάζῃ καὶ ἵπποτην πλανήσαντα » ; Καὶ δὴ ἔκπληκτος ἦν ὁραῖς ἐφ’ ἱκαναῖς καὶ σιγῶν· εἴθ’ οὕτως εἰς ἑαυτὸν ὕσπερ γενόμενος, ἐδημοσίευε τὸ τεράστιον καὶ μετὰ δακρύων ἄμα καὶ χαρμονῆς τὴν θεραπείαν ἔζητε· ἥδη γὰρ ἀναμφίβολον ἐκ τοῦ προλαβόντος εἶχε τὴν τῶν δημάτων ἀνάβλεψιν. Φαίνεται γοῦν κατ’ ὄντας ὁ μάρτυρις αὐτῷ νυκτός, καὶ φησι « μὴ μόνον χεροὶν ἐπαφώμενος τὸν ἐμὸν τόνδε ναὸν καταμάνθανε, ἀλλὰ βλέπε τοῦτον καὶ αὐτοῖς ὀφθαλμοῖς ». Καὶ αὐτίκα ἀναπετάσας τὰ βλέφαρα, ὅρᾳ πᾶσαν τοῦ ναοῦ τὴν θέσιν τε καὶ εὐπρέπειαν, Θεὸν μεγαλύνων καὶ τὸν μάρτυρα τούτου Δημήτριον.

ΙΗ'. 30. Ἀκούσωμεν, εἰ δοκεῖ, καὶ ἄλλην θαυματουργίαν μαρτυρικήν, 25
ὅς ἐπὶ μᾶλλον διοξάσας τὸν μάρτυρα θεὸς μεγαλύνοιτο.

Τίς οὐκ οἶδε τὴν αὐτοῦ που πρὸς ἔω τῆς πόλεως διειδεστάτην καὶ ποτιμοτάτην πηγὴν ὕδατος, ὃς μὲν γλυκεροῦ, ὃς δὲ πρὸς μέτρον ψυχροῦ, πέτρας δὲ τοῦτο ἔξαναβλύζει διερωργίας οὕτως ἐκ φύσεως καὶ διεκείσε χῶρος πεδιάσιν ἔξιμαλίζεται καὶ αὔραις λεπταῖς τυγχάνει περιπνεόμενος, ὃν ἐντεῦθεν ταῖς τοῦ τόπου χάρισι φυσικαῖς καὶ ναὸν ἐκεῖσε δομηθῆναι τῷ μάρτυρι, πρὸς τινος ἀνδρὸς φιλοκάλου καὶ φιλομάρτυρος καὶ οἰκητήριον γενέσθαι φιλαρέτων καὶ θείων ἀνδρῶν. Τῷ τόπῳ γοῦν καὶ θαυμάτων πηγὴ ἀνέβλυσε πρὸς τοῦ μάρτυρος καὶ τοίνυν ἀνήρ τις ὑπηρέτης λειτουργημάτων βασιλικῶν δεξιώτατος καὶ πρὸς κοσμιότητα ἥθους ἀκεραιότατος τῇ Θεσσαλονικέων παραγενόμενος, νόσῳ περιεπεπτώκει δεινῇ παρεῖτο γὰρ ὅλος, συντόμως εἰπεῖν, καὶ τὴν ὀλομέλειαν παραλέλυτο· καὶ πᾶσαν μὲν ἀρμονίαν διερρύνη καὶ λέλυτο, σάρκες δὲ ὡσεὶ κηρὸς συνετάκησαν καὶ ὀδύναι δοιμεῖαι τούτῳ περιεχόρευον, ὅσον οὕπω τὴν τελευτὴν τούτῳ προμαντεύομεναι. Ἀλλὰ φαίνεται ὄντας αὐτῷ

φ. 96 Δημήτριος, δ ἄμισθος ἵατρός, καὶ «ἄπιθι, φησίν, πρὸς τὸν ἔξω | τῆς πόλεως εὐκτήριον οἶκόν μου, Πηγὴ τῷ τόπῳ τὸ ὄνομα, καὶ τοῦ ἐκεῖσε λαβόμενος ὕδατος, νύψαι σου τὸ πρόσωπον, χεῖρας καὶ πόδας καὶ πᾶσαν ἀπόλουσαι ὅλο-
5 μέλειαν καὶ τύχης παρατὰ τῆς ἵασεως. Ἔγώ εἰμι δὲ λαλῶν σοι Δημήτριος δ
φύλαξ ταύτης τῆς πόλεως».

10 ⁷Αγεται οὖν δὲ παραλελυμένος οὗτος ἀνὴρ ἐπὶ τῇ Πηγῇ, ὕδωρ ἄλλο τοῦτο τοῦ Σηλωάμ, κατὰ τὴν Γραφὴν εἰπεῖν, τὸ ἡσυχῆ πορευόμενος καὶ ὅλον ἔαυτὸν τῷ ἐκεῖθεν ἐπ’ ὄνόματι τοῦ μάρτυρος περιρραντισάμενος ὕδατι, τὴν νόσον ἀποτετίνακτο καὶ ἀνέγρετο κούφως καὶ κινούμενος, τὸ θαυμάσιον ἐμε-
γάλυνε καὶ ἐκήρυττεν, ὡς ἔκτοτε τῇ τῶν ἄρμονιῶν τοῦ ἀνδρὸς θεραπείᾳ καὶ ὑγείᾳ μεταπεσεῖν καὶ τὸ ὄνομα καὶ ἀντὶ Δημητρίου, ἰδιωτικῶς καλεῖσθαι
ἀρμονίαν γένεται τὸν μάρτυρα.

ΙΗ β'. 31. Ἀγει καὶ πρὸς Καππαδόκας ἡμᾶς δὲ θαυμαστὸς καὶ Μέγας Δημήτριος ταῖς ἐκεῖ θαυματουργίαις αὐτοῦ.

15 Περίπου τῇ Ἐπαρχίᾳ Καππαδοκῶν χωρίον τὸ ὄνομα Δρακοντίανα,
ἐν τούτῳ γηπόνος ἀνὴρ περὶ τὸ ἔαυτοῦ διαπεπόνητο γήδιον καὶ λίθων ἦν
ἐκεῖθεν σωδὸν ἐκφωρούμενος, ὡς πρὸς τὸ εὔχρονο τὸν τόπον μετασκευά-
σαιτο καὶ εἰς ἄλλων μεταμείψαιτο. Ἐπεὶ γοῦν οὕτως δὲ γηπόνος ἦν πονῶν
περὶ τὴν τοῦ τόπου ἐκλίθωσιν, θεμέλιοι δὲ ὑπῆρχον οἱ ἔξιρυττόμενοι τάνδροι
20 παλαιοὶ πρὸς ἴκανον τῶν χρόνων κρυπτόμενοι ὑπὸ γῆν, νεανίας τῷ γηπόνῳ
ἐφίσταται ἐφιππος, στρατιωτικῶς ἐσταλμένος, τὴν ὁραν θαυμαστός, καί, «ὦ
οὗτος, φησί, τὸν οἶκόν μου, ἵνα τί οὕτως μετασκευάζεις εἰς ἄλλων; οἴσθια ὡς
οὐ χαιρήσεις τῷ πράγματι, εἰμὶ δὲ δὲ λαλῶν σοι, δὲ ἐκ Θεοσαλονίκης Δημή-
τριος, δὲ καὶ ἐνταῦθα τιμώμενος». ἦν γὰρ κάκεῖ δὲ μάρτυς πολλοῦ τιμώμενος
25 καὶ μεγαλυνόμενος. Ἀκούει δὲ γηπόνος, ἐκπλήττεται, ἀφωνίᾳ συνίσχεται ἐμ-
βρόντητος ὥσπερ γενόμενος· ὁρῶσιν αὐτὸν οἱ προσήκοντες, τὴν αἰτίαν πυν-
θάνονται, ἀκούονται τὰ τῆς ὅψεως καί, ἦ τάχους εἶχον, τὸν τόπον ἐπὶ πλέον
ἀνακαθαίρουσι καὶ θεμελίοις ἐντυγχάνουσι παλαιοῖς, κάντεῦθεν τεκμηριοῦν-
ται πλέον, ὡς ναὸν ἐκεῖ ποτε τῷ μάρτυρι φιλοδόμητο· καὶ πάλιν αὐτοῖς ἀνί-
30 σταται ιάχιον, εὐπρεπῆς καὶ θαυμάσιος, σταυρός τε εἰς τὸ μάρτυρος ὄνομα
πήγνυται τῷ σηκῷ, τὸ μὲν φαινόμενον δὲ τροπαιοφόρος σταυρός, δὲ μάρτυς
φ.96⁸ δὲ τὸ νοούμενον, ὡς πλουτοῖεν οἱ οὕτω σεβόμενοι, διπλῆν | ἐντεῦθεν τὴν
βοήθειαν τῆς δυνάμεως, δῆση τε ἀπὸ τοῦ ζωηφόρου σταυροῦ, δῆση τε ἀπὸ τοῦ
μάρτυρος, ἐπεὶ καὶ δὲ μάρτυς τῇ τοῦ σταυροῦ ἴσχυί τὴν πλάνην ἐνίκησε καὶ
35 δὲ σταυρός τῇ τοῦ μάρτυρος ἀθλήσει ἐπὶ μᾶλλον ἀνύψωται· εἰ δὲ καὶ τῇ ἀθλή-
σει δὲ Μέγας τῷ Χριστῷ συνεσταύρωται, ἵνα τί μὴ καὶ τὴν εἰκόνα εἴη συνα-
νακεκραμένος, τύπῳ τῷ τοῦ σταυροῦ; Πήγνυται οὖν σταυρός δὲ μαρτυρικὸς
τῷ ναῷ ἦ ταῦτὸν εἰπεῖν ἐναλλάξ, μάρτυς δὲ σταυρικὸς καὶ πηγὴ θαυμάτων
ἐκεῖσε δείκνυται, καθ’ ἐκάστην ἀενναῖζουσα τὰ τεράστια.

ΙΘ'. 32. Βούλεται διηγήσασθαι ὁ λόγος καὶ ἔτερον τῆς τοῦ Μεγάλου πρὸς τὴν οἰκείαν πόλιν πολλῆς οἰκειότητος καὶ συμπαθείας τεκμήριον ἀξιά-
κουστον.

Παραδίδοται πάλι πόλις αὐτῇ τοῦ μάρτυρος δι’ ἀμαρτίας ὑπερβολὴν τοῖς τῆς Ἡγαρ ἐκγόνοις, (ὡς κριμάτων ἀνεξιχνιάστων Θεοῦ !) καὶ τοῖς ἀγρίοις θηρσὶν ἥ μάνδρᾳ Χριστοῦ παρανάλωμα γίνεται, ἐν τῷ ἀποσκιρτῆσαι τῆς χλόης τῶν αὐτοῦ ἐντολῶν. Τότε δή, τότε ἔξι Ἡταλίας ἀφορμηθέντες ἀνδρες θεοσεβεῖς εἰς ἴστορίαν ὅμοιον καὶ προσκύνησιν ἔξι εὑσεβείας ὅτι πολλῆς τὰ καθ’ ἔκαστην πόλιν καὶ χώραν τὰ ἵερά καὶ τίμια περιήρχοντο, φθάνουσιν ὅρους τοὺς θετταλικοὺς τὴν ὄδοιπορίαν ἀνίοντες· βλέπουσιν ἐρχόμενοι τὴν ὄδον αὐτοῖς ἐκεῖθεν φανέντα καὶ συνοδοιπορήσαντα πρὸς βραχὺ ἀνδρα πρεσβύτην, γηραιὸν τὴν τρίχα, τὸ σχῆμα, τὴν ὅψιν, τὴν ἀναβολὴν σεμνοπρεπῆ τε καὶ κόσμιον. Ὁρῶσι δῆτα κάκ τῶν ἔμπροσθεν, ἐπεὶ πρὸς Θεσσαλονίκην ἔβλεπε τὰ τῆς ὄδοιπορίας αὐτοῖς, νέον στρατιώτην, ἔφιτπον, τὸ εἶδος ὠραῖον καὶ εὐ-
πρεπέστατον, κατηφιῶντα μάλα καὶ σκυθρωπάζοντα καὶ πολλὴν ὅτι τὴν στυ-
γνάζουσῃ καὶ δακρυοέσση φωνῇ προσαγορεύει, ὀνομάσας Ἡγίλλιον. Ὁ δὲ πρεσβύτης καὶ οὗτος ἀμοιβαδὸν ἀνησπάσατο, Δημήτριον τοῦτον καλέσας καὶ ἀθλητὴν τοῦ Χριστοῦ καὶ αὐτὸς ἀνηρώτα τῆς ἀθυμίας τὸ αἴτιον καὶ τῆς τοσαύτης στυγνότητος· καὶ ὁ μάρτυς «ἔάλω μοι ἥ πόλις, ἔφη, τοῖς ἐκ τῆς Ἡγαρ· ἔάλω παραδοθεῖσα πρὸς Θεοῦ εἰς ἀφανισμόν· βεβήλωταί μοι νῦν ὁ ναὸς αἱμάτων ρείθροις τῶν πολιτῶν· κατεπατήθη τὰ ἵερά ποσὶ βεβήλοις καὶ πῦρ τὰ ὠραῖα τῆς πόλεως μοι κατέφαγεν· οὐ γὰρ εὔρηνται μέχρι τῶν δέκα ἄνθρωποι ἀγαθοί, τὸ | Ἄβραμιαν αἴτημα ἥ ἱκέτευμα πρὸς Θεόν». Συσκυ- φ. 97
φωτίσει καὶ ὁ ἵερος ἐκεῖνος πρεσβύτης ἀκούσας καὶ τοῦ Θεοῦ τὰ κρίματα,
φησίν, ὡς ἀνεξιχνίαστα. Γίνονται τοίνυν ἀφανεῖς πάραντα καὶ οἱ ὄδοιπο-
ροῦντες ἐκεῖνοι Ἡταλοί, ἐπείπερ εἰς τούτων γραιικίζειν ἥ Ἑλληνίζειν ἡ πίστατο,
πυνθάνονται τοῦτον, τίνες οἱ φανέντες ἀνδρες καὶ μικρὸν αὐτοῖς συνοδοιπο-
ρήσαντες καὶ τί βούλεται τὰ τῶν λόγων αὐτοῖς. Ὁ δὲ διηγεῖται τούτοις τὰ
ἀκούτισμέντα αὐτῷ καὶ λύπη καὶ δειλίᾳ γίνονται κάτοχοι, τὸ μὲν τῇ τῆς
περιαιδομένης ταυτησὶ πόλεως εἰς τέλος διαφθορᾶ, τὸ δὲ μήποτε περιπέσειαν
ταῖς τῶν βαρβάρων χερσίν. Ἀκούονται μετὰ βραχὺ καὶ πρὸς τινῶν ἐντυχόν-
των αὐτοῖς τὰ τῆς συμφορᾶς καὶ τὴν ὄδον παρεγκλίνουσι, χάριν ὅμοιογοῦν-
τες τῷ μάρτυρι, οἵς εὐδόκησε δι’ ὀπτασίας ἡμερινῆς τῶν βαρβάρων χειρῶν
τούτοις ἀπολυτρώσασθαι. Γίνονται πρὸς τὴν Βασιλεύουσαν, κάκει διηγοῦν-
ται τρανολογοῦντες παρρησίᾳ, ἥ καὶ εἶδον καὶ ἡκηκόεισαν.

Εἰεν· ἀλλ’ ἄγε μοι λόγε τρέχε πρὸς ὄδον ἐτέραν θαυμασίου τεραστίου τοῦ μάρτυρος καὶ περιχλαινισθήσῃ χιτῶνα οἷον βασιλικόν, τὸ τερατούργημα διηγούμενοι.

K'. 33. Μανουὴλ ἐκεῖνος δὲ μέγας ἐν ἀριστείαις, δὲ ἄναξ Ρωμαῖος ἦν, ἀβόδε μὲν καὶ πολὺς τὰ ἐς λόγους καὶ τὰ ἐς φρόνησιν ὑψηλὸς καὶ τὰ εἰς ὅγκον δὲ αὐτοκρατορίας ἀβρότατος καὶ τὰ εἰς φαιδρότητα κατὰ Σολομῶντα φιλόκαλος δμοῦ καὶ φιλόκοσμος· οὗτος καὶ δὲ ἐσθημάτων πολυειδῶν δμοῦ 5 καὶ πολυτελῶν τὸν ὅγκον τῆς βασιλείας ἔθελεν ἐπαίρειν καὶ καταλαμπρύνειν τῶν δρώντων εἰς ἔκπληξιν, κελεύει ἀλουργίδα οἱ ἔξυφανθῆναι βασιλικήν, ὃς ταύτην φαιδραῖς τῶν ἰορτῶν ἡμέραις καὶ διόπτε πρόσθεσι τοῖς ἐκ τῶν ἐθνῶν χρηματίζει περιαμπίσχοιτο· ἡ δὲ ἦν ἔργον τέχνης ποικιλτικῆς, ἀξιοθέατόν τε καὶ ἀξιάγαστον, πᾶσαν ὅψιν τῷ λαμπρῷ τῆς θέας ἐπισυρόμενον. Καταστίζει 10 τὴν ἀλουργίδα δὲ βασιλεὺς μαρμάροις πολυτίμοις καὶ λίθους ἐπιτάττει ἄνθρακας πανταχοῦ, αὐτοφυῆ καὶ αὐτόκαυστα εἰπεν ἀν τις πυρσά· οὐράνιος ἄντικρος ὁδόνη ἥ ἀλουργίς, ἵσα καὶ ἀστρασιν ἀκτινοβολοῦσα, λίθους τοῖς ἄνθρ.97^τ θραξι | σπινθῆρας ἀφλύγους πάντοθεν ἐκσπινθηρακίζουσα. Καὶ ἦν χρῆμα τοῦτο τῷ βασιλεῖ κατεξαίρετον, κειμηλιούμενον τοῖς βασιλικοῖς θησαυροῖς 15 καὶ θαλαμευόμενον. Ἀλλ᾽ ἐπείπερ ἥ λαμπρὰ ἡμέρᾳ φύσαι τῆς τοῦ Σωτῆρος ἥμῶν Χριστοῦ Ἀναστάσεως, ἔξαγουσιν ἐκ τῶν ἀδύτων τὴν κατάλιθον ἐκείνην πορφυρίδα καὶ καταμάργαρον τὸ προσεπέρον οἱ φύλακες πρὸς θαλάμους τοὺς ἔξωθεν, ὃς ἔξ ἐτοίμου ταύτην ἔχειν, ἐφ' ὃ τὴν αὔριον περικοσμηθῆναι τὸν βασιλέα. Ἀλλά, θαυμάσιά σου τὰ τεράστια καὶ ἀστεῖα Δημήτριε Μέγιστε! νύκτωρ ταύτην λωποδυτεῖς ἐκ θησαυρῶν τῶν βασιλικῶν καὶ τῇ θείᾳ σου λάρνακι περιτίθης, ἔξαπλώσας ἀπὸ κεφαλῆς καὶ μέχρι ποδῶν.

Τί τούντεῦθεν; τάραχος μὲν ἐν τοῖς βασιλείοις ἱκανὸς τοῖς ἴματοφύλαξιν ἥ θησαυροφύλαξιν· δὲ νεωκόρος ἐνταῦθα τὸ μαρτυρικὸν πρὸς ὅρθον ὑπανοίξεις ἀνάκτορον, ὃς μόνον εἰσήρει, ἔκπληκτος ἦν θεασάμενος τὴν βασιλικὴν ἐκείνην πορφυρίδα ἐφηπλωμένην λάρνακος τῆς μαρτυρικῆς καὶ δρομαῖος ἔξῃει καὶ δῆλος περίτομος ἦν, ἔκ τε τῆς ἐκπηδώσης αἴγλης τῶν ἀνθράκων λίθων μικροῦ ἐκτυφλούμενος, ἔκ τε τοῦ παρ' ἐλπίδα φανέντος ἱκανῶς ἐκθαμβούμενος. Εἶσεισι καὶ αὖθις· βλέπει καὶ πάλιν τὸν λαμπρὸν ἐκείνον χιτῶνα βασιλικόν, ἐκθαμβεῖται, δημοσιεύει τὸ πρᾶγμα, συντρέχει δοσούσιον. Ορῶσι τὴν κατάλιθον ἀλουργίδα καὶ περιμάργαρον· γνωσιμαχοῦσι, κατανοοῦσι τὸ χρῆμα εἶναι βασιλικόν· δηλοῦσι τὸ τερατούργημα παραπάτα διὰ ταχινῶν ἀγγελιαφόρων τῷ βασιλεῖ· ἀκούει δὲ Αὐτοκράτωρ, πολυπραγμονεῖ τὴν ἡμέραν, δτε ἥ ἀλουργίς τῇ τοῦ μάρτυρος ἐπικειμένη εὑρηται λάρνακι· ενδίσκει ταύτην εἶναι, ἐν ᾧ τῶν βασιλικῶν ἔξαποσεσίληται θησαυρῶν, ἀρκούντως θαυμάζει, μεγαλύνει τὸν μάρτυρα, ἐκπλήττεται τὸ τεράστιον, ἐπὶ μέγα κροτεῖται τῇ βασιλευούσῃ τὸ ὑπερβάλλον τοῦ θαύματος· καὶ δὲ βασιλεύς, «ἔοικέ, φησιν, δ μάρτυς ἔξελέγχων ἡμᾶς τῆς ἐς τόδε μέχρις ἀμελείας, φαίειν δὲ καὶ ἀγνωμοσύνης, ἐπείπερ αὐτὸς μὲν πολλαῖς πολλάκις μάχαις ταῖς κατ' ἔχθρῶν ὑπερεμάχησε καὶ τὸν ἐναντίον κατέστρεψεν, ἡμεῖς δὲ οὐδὲ ἐς 30 ἄπαξ τὸν νικητήν, οὐδὲ μικροῖς γοῦν τισιν ἔδεξιωσάμεθα τοῖς δποιοισοῦν

ἀναθήμασιν, ὃς ἐντεῦθεν ἀναγκαισθῆναι τὸν | ἀθλητὴν καὶ ἡμῶν τὴν ἀλουρφ. 98 γίδα τοῦ χρέους ἐνεχράσασθαι ἀμελησάντων πρὸς τὴν ἀπόδοσιν τοῦ διφλήματος. Ἐλλὰ πολλὴ σοι χάρις, θεῖε Δημήτριε, μεγάλη σοι δόξα, μεγάλα σου τὰ θαύμασια, ἡμῶν προπολεμοῦντος, ἐπικουροῦντος, ἐλέγχοντος». Οὕτως δὲ βασιλεύς· καὶ παρανίκα γραφαὶ ἐρυθρόγραφοι, χρυσοσήμαντοι τῷ Μεγάλῳ 5 ἀφιεροῦται, χώραν τὴν Μελιδόνιον καὶ πλέθρα γῆς περὶ αὐτὴν ἵκανὰ καὶ πρεσβεία ἔξαιτουμένη τὴν συγγνώμην τὸν μάρτυρα καὶ τοῦ ἀγνοήματος τὴν συγχώρησιν.

Ἐλλὰ γάρ τῶν παλαιτέρων ἀφέμενοι θαυμάτων τοῦ μάρτυρος, (τίς γὰρ ἂν καὶ ἔξαριθμήσῃ ταῦτα καὶ διηγήσαιτο;) τοῖς προσφάτοις καὶ νεωτέροις καὶ 10 δῶν πολλοὶ καὶ θεαταὶ καὶ μάρτυρες εἰσέτι τῷ βίῳ περίεισιν, ἐνδιατρίψωμεν, εἰ δοκεῖ.

ΚΑ'. 34. Μαστίζει Θεὸς πολλάκις λαὸν τὸν αὐτοῦ καὶ πλαγίῳ βλέπει κατὰ τοὺς δογιζομένους τῷ δύματι, πλαγιάζοντας τῆς εὐθείας τῶν αὐτοῦ ἐντολῶν καὶ ταπεινοῖ καὶ παραδίδωσι τοῖς ἐχθροῖς· καὶ ψευδῆς μὲν ἵππος 15 εἰς σωτηρίαν δογιζομένου Θεοῦ, πόλεις δὲ καὶ φρούρια δύχυρα καὶ πλῆθος λαοῦ καὶ χρημάτων ὀφέλησεν οὐδαμοῦ, ὃς ἐκτριβῆναι τὴν κακίαν καὶ πεσεῖν τοὺς ἀμαρτωλοὺς καὶ πᾶν δόξασμα καὶ πᾶσαν εὐπρέπειαν.

Γίνεται τῇ Ρωμαίων πληγὴ κραταιὰ ἐν τῷ παροργίσαι τὸν Θεὸν καὶ ἀθετῆσαι καὶ παριδεῖν τὰ αὐτοῦ δικαιώματα καὶ δάρδον ἀφίησι καθ' ἡμῶν τὴν λατινικήν. Καὶ πρῶτα μὲν ἀλίσκεται, (ὦ Θεοῦ κριμάτων!) πόλις ἡ Βασιλίς, ὑψηλὴ καὶ κραταιὰ καὶ μετέωρος καὶ δὲ κρατῶν φυγάς, ἀλήτης, τόπον ἐκ τόπου περιπλανώμενος· καὶ χρημάτων μὲν θησαυροὶ τοῖς ἐχθροῖς στρατεύματα δὲ τὰ ρωμαϊκὰ ἐσκυλμένα καὶ διεσκορπισμένα καὶ ἀνυπόστατα καὶ ἀπλῶς εἰπεῖν, πρὸς φθιορὰν ἐνόσει Ρωμαίοις τὰ πρόγματα· καὶ δὴ τῆς ψυχῆς τῆς Ρωμαΐδος, ὃς οὗτος εἰπεῖν, ἀπεσθηκίας οὕτως ἐλεεινῶς, ἅπαν τὸ σῶμα χωρῶν διμοῦ νενέκωται καὶ τῶν πόλεων καὶ τῆς δεσποίνης αἰχμαλώτου γεγονίας καὶ αἱ θεραπαινίδες τῇ τυραννίδι συναπτηνέχθησαν. Τότε δὴ τότε καὶ τὰ θηρία τῆς γῆς, αἱ κατὰ μέρος ἐθναρχίαι τοῦ βασιλικωτάτου Λέοντος, ἄνακτός φημι τῆς Ρωμαΐδος, ἔξασθενήσαντος, τῶν οἰκείων φωλεῶν ἔξερπτοντα | καθιυλάκτου τῆς Ρωμαΐδος, κατέτρεχον, ἐλύπουν, ἐπέρθουν, κατέ-φ. 98⁹ δακνον, οὐ Γεβάλ καὶ Ἄμων καθάπερ πάλαι κατὰ τῶν νήσων Ἰσραὴλ, ἀλλὰ πανσπερμία ἔθνους παντός, ὅτε καὶ τῶν Βουλγάρων δὲ τότε κρατῶν Ἰωάννης, Ἰωαννίτην δὲ μᾶλλον ἡ φήμη ἔως ἀρτι τοῦτον κατονομάζει. Οὕτος κατὰ πᾶσαν τοῦ κωλύοντος ἐρημίαν ἐκστρατεύει κατὰ Ρωμαίων καὶ πᾶσαν τὴν Μακεδόνων διαδομών, χώρας ἀφανίζει, φρούρια πάντα πορθεῖ καὶ ἐδαφίζει ἐξ αὐτῶν κρηπίδων εἰς γῆν· προνομεύει, λεηλατεῖ, μετοικίζει τὸ πλῆθος ἀπαν καὶ παροχθίους ποταμῷ τῷ Ἰστρῷ ποιεῖ καὶ ἀπλῶς εἰπεῖν πᾶσαν δσην ἐπέδραμεν ἐρημοῖ. Ορμᾷ καὶ πρὸς τὴν τῶν Θεσσαλονικέων πόλιν

ἀκοατήτῳ φορῷ, στρατὸν ὑπὲρ τὴν ψάμιθον ἐπαγόμενος ἐκ Βουλγάρων, ἐκ δρομάδων νομάδων, Σκυθῶν, ἐκ Χαζάρων, ἐκ Ρωμαίων, ἢξ Ἀλβανῶν ἐκ τῶν Ρώς, πανσπερμίαν παντὸς ἐκ γένους, διόπτα βόσκει κλῖμα τὸ ὑπερβόρειον, **“Υδραν ἀν τις εἶπε μυριοκάρηνον ἦ τύφωνα ἐκατογκέφαλον ἦ ἐκατόγχειρας Γίγαντας ἦ Τιτάνας ἄλλους θρασεῖς· αἰχμητὰς ἥσαν ἐκεῖ, τοξόται, κορυνηφόροι, ἀσπιδῶται, σφενδονῆται, ἀκοντισταὶ καὶ ἄπαν ἄλλο πολεμικῆς παρατάξεως εὑρημα. Προτρέχει τούτου ὁ τῆς στρατιᾶς αὐτοῦ ἀρχιστράτηγος Μαναστρᾶς. Στρατηγικώτατος δ' οὗτος ἦν τὰ πολεμικά, στρατὸν μυριάριθμον συντασσόμενος, διαναπαύει τοῦτον ταῖς παρὰ τὸν ποταμὸν Γαλλικὸν καταχόρτοις πεδιάσιν ἐπὶ βραχὺ. Μετὰ δὲ κάκεῖνοι ὁ τῶν Βουλγάρων **“Αναξ πήγνυσι τὴν σκηνήν, μεθ' ὅσης τῆς τῶν στρατευμάτων δινάμεως, εἰς τὰ Λαγκαδά.** Τόπος οὗτος, οὐ μακρὰν ἀπέγων τῆς πόλεως, ἵκανὸς μυριάν ἵππων διαναπαῦσαι, ὕδασι τε καὶ χόρτῳ πολυπληθεῖ. Καὶ οὕτως διμοῦ εἰς ἐν συντρέχει τὰ στρατεύματα, Γαλλικόθεν, Λαγκαδόθεν καὶ τὴν μεγαλόπολιν ταύτην Θεσσαλονίκην στέφει στέφανον ἀναγκῶν, οὐ καυχήσεως. Πεπύκνωνται περὶ πᾶσαν τῶν στρατευμάτων αἱ φάλαιγγες καὶ φάραγγες μὲν φ. 99 ἐπληροῦντο αἱ περὶ κύκλῳ, βιονοὶ δὲ πάντες | ἔξωμαλίζοντο· καὶ γῇ μὲν κάτω ταῖς ὁπλαῖς τῶν ἵππων ἐσείτο, ἀλλοὶ δὲ ἀντοθεν τῷ φριμαγμῷ τούτων ἀντίχει καὶ δοῦπον βροντηδὸν ἐπατάγει καὶ κλόνον ταῖς τῶν πολιτῶν καρδίαις ἐνέβαλεν· ἄλλοις ἐδόκει Ξέρεης, ἄλλοις Ραμψάκης, δὲ ἢξ Ἀσούρ, ἄλλοις Σεναχειρήμ· δὲ μὲν κατὰ τῆς Ἑλλάδος, οἱ δὲ κατὰ τῆς Ἰουδαίας στρατοπεδεύονται· τὰ ἔμπροσθεν αὐτοῦ πῦρ ἀναλίσκον καὶ τὰ δοπίσω αὐτοῦ ἀναπτομένη φλόξ, τὸ τῆς θείας Γραφῆς εἰπεῖν «ώς παράδεισος τροφῆς τὰ πρὸ προσώπου αὐτοῦ καὶ τὰ δοπίσω αὐτοῦ πεδίον ἀφανισμοῦ».**

25 **“Ως γοῦν ὁ τῆς μυρίας ταύτης στρατιᾶς Ἀναξ ἐκεῖνος φθάσοι δυσμενής ἐκ τῶν ἐκεῖσε βιοειτέρων ἴψηλοτέρων τεμπῶν, ἀφ' ὃν ἡ πᾶσα πόλις ἐστὶν ἄμα καταφανής, ὡς ἢξ ἀπόπτου περιεσκόπει ταύτην καὶ εἰς ἄπαν περιεργάζετο. Καὶ οἴκων μὲν ἔώρα μεγέθη καὶ καλλονὴν καὶ ναοὺς σεπτούς, ἡρώτα καὶ ἐδιάσκετο, ἐπεὶ δὲ καὶ τὸν τοῦ Μεγάλου Δημητρίου θεῖον οἴκον**

30 **καὶ ἔδοι καὶ ἔρωτήσοι καὶ μάθοι, ὡς ναὸς οὗτος ἐστὶ Δημητρίου τοῦ μάρτυρος, παραντίκα τοῦ ἵππου καταβῆναι καὶ προσκυνῆσαι καὶ οὕτως εἰπεῖν: «σφετὶ Δημήτρῳ ει!» δεῖ γὰρ ἀπαραπούτως ἐκ μέρους εἰπεῖν τὴν βάρβαρον ἐκείνην φωνήν, «εἰ τὴν πόλιν ταύτην πορθήσαιμι, ποιήσομαι σοι καλὸν μοναστήριον»· βουλὴν γὰρ καπὶ τῇ λαμπρῷ πόλει ταύτῃ βεβούλευται πονηράν, ἦν θεός ἡκύρωσεν ἀνωθεν, διασκεδάζων βουλὰς ἔθνῶν, ὡς πορθήσει μὲν τὴν πόλιν τοῦ μάρτυρος, ἐκκενώσει δὲ τῶν οἰκητόρων πάντων αὐτήν, δοσοὶ δῆτα τὸ τῆς μαχαίρας στόμα ἐκφύγοιεν καὶ καταβαλεῖ μὲν εἰς γῆν ἐκ θεμελιών αὐτήν, ἐρείπιον τὴν εὐτεύχεον θέμενος καὶ τὴν περιφρόδομένην καὶ ὀφαίαν τῶν πόλεων, κατησβολημένην καὶ πεδίον ἀφανισμοῦ, καὶ ἡβούλετο.**

⁹⁹ Ἀλλὰ σὺ Δημήτριε καλλιμάρτυς, πολιοῦχε, φιλόπατρι, μέγα στρατάρχα τῆς Θεοῦ παρατάξεως, τῆς παροινίας ἔξεγέλιας αὐτὸν καὶ τῶν ματαίων βουλευμάτων ἔξεμυκτήριζες· καὶ ἐστίλβους μὲν τὴν φομφαίαν σου καὶ¹⁰ αὐτοῦ,
ἔπειχες δὲ ὅμως, καὶ δὸν διδοὺς αὐτῷ, εἴ πως σωφρόνως μεταβουλεύσατο καὶ
ἀποσταίη τῆς ἡς ἐνενόει κακίας καὶ ματαιότητος. Ἀλλ' οὐκ ἐκεῖνος, ἀλλ' ὃς
εἶχε τάχους, κατασκόπους | κύκλῳ πάσης πέμπει τῆς πόλεως καὶ καθ'¹⁵ ἔνα μὲν φ.⁹⁹
πάντας πύργους ἔξαριθμεῖ καὶ μεταξὺ δὲ τῶν πύργων τοῦ τείχους ἀπαντα δια-
στήματα, πάσας ἐπάλξεις καὶ ἀπαν προμάχιον. Γίνεται τὰ περὶ τούτου ταχὺ¹⁰
εἰς βουλὴν καθῆται τὸ τῆς αὐτοῦ ταξίδιος ἀπαν γεούσιον καὶ βουλὴν ἀρτύει
πολιορκίας, ὃς καθέναστον πύργον τῆς πόλεως τάξις μία τῶν στρατευμάτων
αὐτοῦ προσβαλεῖ καὶ ἐν ἑκάστῃ τῶν τάξεων καὶ δύο κλίμακας φέροιτο, ὃς
ἄν διοι, πάντα στρατεύματα κύκλῳ τὴν πόλιν καὶ ἄμα πολιορκήσαντα αὐτο-
βοεὶ σχεδὸν καὶ ὁστα αὐτῆς περιγένενται πολέμου νόμῳ κρατήσαντα. Καὶ
εἶχεν ἀν εἰς ἔργον ἐλθεῖν αὐτοῦ τὰ βουλεύματα· ποῦ γάρ ή πόλις εἶχε τότε
πρὸς τοσαῦτα μυρία πλήθη στρατοῦ ἔνδον λαὸν ἀξιόμαχον, εἰ μὴ καὶ πάλιν ὁ
μέγας φύλαξ ἥμιν καὶ στρατάρχης καλλίνικος τὴν ἑαυτοῦ δυναστείαν ἔξεγε-¹⁵
ούμενος ἵππασίαν ἵππαστο τῇ πόλει σωτήριον;

¹⁰ Ἐπεὶ γάρ ἀπαν μηχάνημα δι Βοιλγάρων ἄναξ ἐκεῖνος Ἰωάννης καὶ
πᾶσαν αὐτοῦ βουλὴν καὶ τάξιν τὸ πρός ἐσπέραν ἐσκεύασε καὶ δπλα καὶ φορ-
φαίας καὶ τόξα ηνπρέπισε καὶ πᾶσαν οἰκονομίαν ἀρεῖκήν, ὃς ἐπιφωτοποίησης
ἡμέρας, ἥδη τῆς ἀνδρού τοῦ ἡλίου τὸ ἔδον κεντρίσιοντος πρός μάχην καὶ πό-
λεμον τὴν πόλιν περικυκλώσαιτο, εἰς ὕπνον τρέπεται. ²⁰ Ήδη γάρ ή μόρσιμος
αὐτῷ ἐφοίτησε νῦν καὶ ἦν ὃς ἔσικεν οὐδὲν ἄλλο καὶ γύντωρ φαντασιούμε-
νον καὶ τοῖς ὀνείροις πλαττόμενον ἢ τὸ τὰς παρατάξεις αὐτοῦ τὴν πάλιν πο-
λιορκεῖν, τὸ ἀναβαίνειν ταύτας ταῖς κλίμαξιν ἐπὶ τῶν τειχέων, τὸ βλέπειν ἀν-
δροκτασίας, τὸ κυδοιμοῦ ἀκούειν, τὸ μεθ' ὅσου τοῦ κόμπου βαίνειν εἴσω τῆς
πόλεως.

²⁵ 35. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν αὐτῷ ἄχρι δὴ καὶ μεσονυκτίου· μετὰ δέ, ἀφυπνισθέν-
τος, ἐπεὶ καὶ λαμπάδες αὐτῷ τὸ σκότος τῆς νυκτὸς ἐν τῇ σκηνῇ διεφώτιζον,
νεανίσκων παρισταμένων καὶ ἐπαγρυπνούντων καὶ φυλασσόντων φυλακὰς τῆς
νυκτός, ὃς ἔθος, αὐτοῦ κατενώπιον, τότε δὴ τότε ἀωρὶ τῶν νυκτῶν, εἰς τέλος
θεός τὴν ἑαυτοῦ τῆς ἐκδικήσεως φομφαίαν ἐστίλβωσε καὶ ὑπέθηξεν ὃς ἐν
θηγάνῃ τῷ ζήλῳ τοῦ μάρτυρος καὶ αἰνφνης ὁ ἀγρυπνος τῷ ὅντι φύλαξ καὶ
πολιοῦχος ἥμιν καὶ μέγας τοῦ μεγάλου Βασιλέος στρατιώτης Δημήτριος,
ἔφιππος ἐφ' ἵππου λευκοῦ τῷ βουλγαράνακτι φαίνεται καὶ καιρίαν ἀκοντίζει ³⁵
παραχρῆμα τὸν | ἄθλιον. Ο δὲ μέγα παραντίκα ἀνακραγόν κατεβοῖστο τοῦφ.¹⁰⁰
ἀρχιστρατήγου τῆς στρατιᾶς αὐτοῦ Μαναστοῦ, ὃς δῆθεν τρωθεὶς ὑπ' αὐτοῦ
τοῦτον γάρ ἐδόκει ὅραν ἵππαζόμενον, φπερ εὐγενεῖ καὶ λευκῷ ἵππῳ ἵππά-
ζετο, τῆς σκηνῆς ἔνδον γενόμενον καὶ λόγχην, ἦν περιέφερε, τῇ καρδίᾳ τούτου
ἔμβαψαντα. Καὶ αὖθις κατεβοῖστο τούτου καὶ πολλάκις, ὃς καὶ αὐτὸν ταῖς ⁴⁰

κραυγαῖς θιραυβηθέντα καὶ ἀναπηδήσαντα τῆς στρωμνῆς, ἐν γειτόνων γὰρ ἦν αὐτῷ ἡ σκηνή, εἰσελθεῖν καὶ ἵδεῖν καὶ φανῆναι καὶ ἀκοῦσαι, ὡς « σύ με ποὺ βραχέος ἔφιππος τῷ λευκῷ σου ἵππῳ γενόμενος ἐνταῦθα κατέσφαξας δόροιτι ». Καὶ τὸν γενέσθαι περιδᾶ καὶ εἰπεῖν « μή, σύ γε βασιλεῦ· συμπάθησον· οἴκτειρον· οὐκ ἔστι τοῦτο, οὐκ ἔστι· φάσμα σοι γέγονεν, οὐκ ἀλήθεια ». 5
 'Αλλ' ἔκεινος εἰς βάθος καιρίαν δεξαμενος τὴν πληγήν, ἐστροβεῖτο δεινῶς, ἔκεκράγει καὶ ἀνωλόλυζε. Νύσσεται γοῦν τὴν κοιλίαν εὐθὺς καὶ ροῦν ἴκανὸν ἀκραιφνεστάτου αἷματος κάτωθεν ἀπορρεῖ, δύπως ὅν βιαφῆ δ ποὺς σου, Δημήτριε, ἐν αἷματι τῶν ἔχθρῶν σου, ὑπὲρ τῆς σῆς τῆσδε πόλεως καὶ ἀρχεται λιποψυχεῖν.

Ταῦτ' ἵδων δ τῆς δυνάμεως αὐτοῦ ἀρχιστράτηγος Μαναστρᾶς, ἢ τάχους εἶχεν, ὕπτιον τοῦτον ἐπιβιβάσας, προτροπάδην φεύγει καὶ κλέπτων τὴν σωτηρίαν, μεθ' ὅσον τάχους ὑποχωρεῖ καὶ μετ' αὐτοῦ καὶ σὺν αὐτῷ ἄπαν ἔκεινο τὸ μυριοπληθὲς στρατολόγιον, οὗτῳ ταχέως ὁσεὶ καὶ βιοράδαι τινὲς 10
 κατὰ τοὺς θρυλλούμενους τούτους ἔδιωκον· φόβος γὰρ αὐτοῖς καὶ τρόμος ἐπῆλθε κατά τινα ξένην ἀντιπερίστασιν. 'Αλλὰ γὰρ οὐκ εἰς μακρὸν τούτῳ τὸ ζῆν, ἀλλ' αὐθῆμερόν πρὸς ήλιου δυσμάς, κατὰ τὸ ἐν ταῖς ἰστορίαις ζῶον μονήμερον, θνήσκει βιαίως οὗτος δ ἄθλιος, τῆς οἰκείας κακίας καὶ ματαιότητος δρεψάμενος τὸν καρπούς, μέχρις αὐτοῦ τρογίου τὸ κόνδυν τοῦ θυμοῦ 15
 ἐκπιὼν καὶ τὸ τῆς δργῆς Κυρίου ποτήριον καὶ τοῦ μεμεθυσμένου θείου ξηροῦ εἰς πεῖραν ἐλθών. Ἐπειστράφη γὰρ δ πόνος αὐτοῦ εἰς κεφαλὴν αὐτοῦ καὶ ἐπὶ κορυφὴν μὲν ἡ ἀδικία κατέβη αὐτοῦ, εἰς βόθρον δ' ὅν εἰργάσατο πέπτωκε καὶ μία μαρτυρικὴ βολὴς εἰς ἐκδίκησιν ἥρκεσε τῶν πολλῶν ἔκεινου κακῶν καὶ αἷμα ἔξεχε δίκαιον τῶν ἔγκατων αὐτοῦ, πολλῶν αἵμάτων ἀδίκων 20
 25
 ἀντίποινον. Ἐντεῦθεν αἶνος Θεῷ πρὸς τῆς ήμῶν ταύτης πόλεως, τὰ ρύσια φ100^τπαιανιζούστης τῷ μάρτυρι | ἐντεῦθεν μετ' εὐφροσύνης ἀπας τῷ πολιούχῳ ήμῶν τὸ τῆς ἀπολυτρώσεως ἀνεκρούνετο τύμπανον· ήμέρα γὰρ χαριοσύνης ἔκεινη, ήμέρα εόρτιος τῷ λαῷ· τὸ ἐσπέρας ηὐλίσθη τῇ μαρτυρικῇ ταύτῃ πόλει, συνοχὴ καὶ δειλίας φόβος ἐπέπεσε καὶ εἰς τὸ πρῶν ἀγαλλίασις ἔξανέ- 30
 τειλεν· ἀνέβη γὰρ δ ἐμφυσῶν αὐτῇ εἰς πρόσωπον καὶ ἔξαιρούμενος ἐκ τῆς θλίψεως, τὸ τῆς προφητείας εἰπεῖν.

36. 'Αλλὰ τίς ἀν σταγόνας ἀπαριθμήσειεν ὑετοῦ καὶ ἀμμῶν ἀριθμὸν καὶ ήμέρας αἰῶνος καὶ πλῆθος ἀστέρων; τίς δὲ καὶ θαυμάτων πλῆθος Δημητρίου τοῦ Χριστομάρτυρος; εἰ γὰρ δλοὺς ἔαυτοὺς τοῖς διηγήμασι τῶν θαυμάτων τοῦ μάρτυρος δοίημεν, οὐκ ἀν φθάνοιμεν διεξοδικώτερον διηγούμενοι, βίβλους ἀπείρους ἐπιστοιβάζοντες, εἰ τέως καὶ νοῦς ἐπαρκέσει καὶ δ χρόνος οὐκ ἐπιλείψει ήμῖν. Πλὴν ἀλλ' ἀνιμησώμεθα τῆς ἀβύσσου τῶν αὐτοῦ θαυμάτων ἢ μᾶλλον εἰπεῖν τῶν μυρορρόων πηγῶν ὀχέτιον τι μυρόρρειθρον καὶ οὕτω τὸν λόγον καταμυρίσαντες, διαναπαύσομεν ἐν καλῷ.

ΚΒ'. 37. Τίς οὐκ οἶδε τὴν ἐκ τοῦ πανεντίμου Δημητριακοῦ σώματος ἀναβλύζουσαν τῶν μύρων πηγῆν, ὅση τῷ πληθυσμῷ, ὡς ὑπερεκχεῖσθαι καὶ τῶν κύκλῳ τῆς θείας αὐτοῦ σορῷ μυροδόχων δεξαμενῶν. Αὗται ἐκ πηγῆς τῶν μύρων τοῦ μάκαρος μέχρις αὐτῶν δεχόμεναι τὸν εὐώδη φοῦν διακρουνίζομενον, τοῖς βουλομένοις τῶν χριστωνύμων κατὰ πᾶσαν ὥραν ἵατρον πρόκεινται ἔτοιμότατον καὶ γένος ἅπαν καὶ ἡλικία πᾶσα ἐκεῖθεν πρυτανεῖον ἀφθονον τῶν μύρων πλουτοῦσι τοῦ μάρτυρος, ἄνδρες, γυναικες καὶ νήπια, δλαις χερσὸν δσα καὶ σίφωσι, πρὸς ἕαυτοὺς τὸ μύρον ἐκεῖθεν ἐφέλκουσι. Καὶ οἱ μὲν ὄφθαλμοις, οἱ δὲ στόμα καὶ ὅτα τούτῳ καθαγιάζουσιν, οἱ δὲ καὶ στέρνα καὶ πᾶσαν τοῦ σώματος δλομέλειαν τῷ μύρῳ προσεπιχρίσουσι καὶ ἀπλῶς εἰπεῖν, ἀκορέστως ἔχουσι τῆς ἐκ τούτου καταμυρίσεως.

Τοίνυν καὶ τις ἀνήρ, βίον ἀναδεξάμενος τὸν μοναδικὸν καὶ τὸ τοῦ θείου σχῆματος φορέσας τριβώνιον, πιστεύεται διὰ βίου κοσμιότητα τὴν ὑπουργίαν σορῷ τῆς τοῦ μάρτυρος, ὃς καθεκάστην δρῶν οὕτως ἀκορέστως ἀλειφορέμονος τοὺς ἀπάσης ἡλικίας καὶ γένους τῶν μύρων τοῦ μάρτυρος καὶ μᾶλλον γυναικας καταχριομένας ἀπλήστως βλέφαρα καὶ στήθη, μαστοὺς καὶ βραχίονας, πλήττεται τὴν συνείδησιν | μὴ ἀν εἰναι τοῦτο τῷ μάρτυρι ἀπο-φ.101 δεκτὸν ὑπολογισάμενος. Καὶ πορευθεὶς ἀποκλείει τὰς μυροδόχους δεξαμενάς, οὐκ εἰδὼς ὡς ἔοικεν, ὡς χαίρει μᾶλλον διέγας ἀθλητὴς τοῦ Χριστοῦ τοῖς πᾶσι συνανακύρωνασθαί πως μύροις τοῖς ἔαυτοῦ καὶ πάντας καὶ πάσας καταμυρίζειν καὶ ἀγιάζειν ἐκ μόνης τῆς τῶν μύρων προσφαύσεως καὶ οὐδένα τῶν ἀπάντων βδελύττεται τὸ παράπαν, οὐδὲ ἀποτρέφεται, κἄν ρυπώῃ τὸν βίον, κἄν μεμόλυνται οὐκ ἐπαινουμέναις ταῖς πράξεις μαθητῆς γάρ ἐστι, μιμητῆς ἐστι τοῦ ἐλθόντος καλέσαι μὴ δικαίους ἀλλὰ ἀμαρτωλοὺς εἰς μετάνοιαν, τοῦ τὰς ἀμαρτίας ἥμῶν ἀραμένους καὶ τὰς νόσους βαστάσαντος καὶ μετὰ ἀμαρτωλῶν καὶ τελωνῶν ἐσθίοντος.

Τοίνυν καὶ δναρ φαίνεται δ Μέγας αὐτῷ καὶ κατονειδίζει τὰς πράξεις καί, «ἴνα τί, φησιν, τοῖς εὑσεβέσιν ἐφθόνησας, τὸν ἐκ τῶν ἔμῶν αἵμάτων πρὸς Θεοῦ πλουσίως καθ' ἐκάστην δαψιλευόμενον φοῦν καὶ τὰς μυροδόχους δεξαμενάς τοῖς φιλοχρίστοις κατέφραξας ; Καὶ αὐτὸς μὲν οὐκ ἐν μέτρῳ καὶ στάδην, ἀλλὰ πλησμίως τὰ μύρα προτίθημι, οὐδὲ πεφεισμένως οὕτως ἔχεις καὶ φθονερῶς, ἀλλὰ γάρ ὡς μάθης μὴ ἀποκλείειν τοῖς φιλομάρτυσι τὸν ἀγιασμὸν μηδαμῶς, ἐνταῦθα θύραν τῶν ἔμῶν τοῖς εὑσεβέσι μύρων ἀνοίγνυμι ». Εἶπε· καὶ τῇ χειρὶ κατέχων βακτηρίαν λεπτήν, ταύτῃ τὴν δόδον τοῦ μύρου διέγραψεν, ἐκ τῆς μυροφόρου κινήσας ταύτην σορῷ καὶ εἰς πρόσωπον τοῦ ἐδάφους κατευθεῖαν σχηματισάμενος τοῦ ναοῦ καὶ παραυτίκα μύρων δχετὸς ἐκεῖθεν ἔξερρει γαὶ τῷ ἐδάφει τοῦ ναοῦ διμαλῶς καὶ ἡπίως περιελίμναζε. Καὶ ποταμὸς ἵδον κατὰ Δαυὶδ ἐπεκρότει χειρὶ τὸ θαυμάσιον, ὡς ἐντεῦθεν ἔξαπορησαι τὸν ὑπηρετοῦντα τῇ τοῦ μάρτυρος λάρνακι καὶ ταχέως αὐθις ἀνοῖξαι τὰς κλεισθείσας αὐτῷ τὸ πρώτην μυροδόχους δεξαμενάς καὶ συγγνώ-

5

10

15

20

25

30

35

40

μην αἰτήσαι τοῦ ἀγνούματος καὶ οὕτω μόλις στῆναι τὸν ἐν μέσῳ τοῦ ναοῦ χεόμενον μυδόκρουν ποταμόν.

38. Ὅσα μὲν οὖν καὶ ἄλλα τῷ μάρτυρι τεθαυμάσιωται κατὰ διαφόρους καιροὺς καὶ τρόπους καὶ ὡς ταχέως τῆς οἰκείας πόλεως ἀνίσταται εἰς ἔκδικη-
5 σιν καὶ ὡς κήδοιτο τῆς οἰκείας κληρονομίας καὶ ἐξ ἀναγκῶν λυτροῦται φα-
νερῶς τε καὶ ἀφανῶς εἰς τὸν κακοῦντας τὸν λαὸν αὐτοῦ, τὸν μὲν ἀπει-
φ.101 λαῖς, τὸν δὲ μάστιξιν ἥ | σωφρονίζει ἥ θανατοῖ, ὡς πόρρω τὸν πολεμίους
ἀποσιθεῖ ἀπηνῶς ἡμῖν ἐπιχάσκοντας, ἐκοντὶ παρατρέχομεν, τὸν κόρον τοῦ
λόγου φεύγοντες. Εἰ γὰρ εἰσέτι δοίημεν ἑαυτὸν ἐρευνᾶν τὸν μαρτυρικὸν κορ-
10 βωνᾶν καὶ τὸν θαυμάτων ἐκεῖθεν θησαυροὺς χοηματίζεσθαι, τάχιστα
ἄν ἀπορησαμένοις ἡμῖν εἰς τοῦντά τον περιτραπήσεται τὰ τοῦ πράγματος,
ἥ καὶ κατὰ τὸν ἔξωκεανιζομένους λιγγιάσομεν, ἀδιεξίτητα πελάγη βλέπον-
τες ἀνοιγόμενα, σπυρίδες γὰρ ἄντικρος ἥ γόφινοι εὐαγγελικοὶ ἥ δίκτυον ἀπο-
στολικὸν ἥ ὑδρία ἀλεύον προφητικὴ καὶ καμψάκης ἐλαίου τεῦ μάρτυρος τὰ
15 τεράστια ὑπερφερισσεύοντα καὶ ὑπερεβλύζοντα.

39. Ἐλλ' ὅ Χριστοῦ τοῦ παμβασιλέως στρατιῶτα Μέγα Δημήτριε, ὁ
τῶν ἐναντίον τρεφάμενος τὴν παράταξιν· ὃ θυσία ζῶσα Θεῷ καὶ προσφορὰ
δεκτὴ καὶ δσφράδιον· ὃ ἀπαρχὴ ἀγία, καθιερωθεῖσα τῷ κρείττονι· ὃ θαυ-
μάτων θάλασσα, πᾶσαν περιτρέχουσα τὴν ὑφῆλιον· ὃ μύρων ἄβυσσος, τὸ
20 τῆς Ἐκκλησίας πάσης ἀρδεύουσα καὶ μυρίζουσα πρόσωπον· ὃ προφητῶν, ὃ
ἀποστόλων, ὃ μαρτύρων, ὃ διδασκάλων συναρρίθμιε καὶ συμπράκτορ, συνα-
γωνιστὰ καὶ συμμέτοχε, τὸν νοῦν, τὴν ψυχήν, τὸν ἀγῶνας, τὴν γλῶσσαν
θεοφόρητε, ἀποστολικώτατε, καρτερικώτατε, διδασκαλικώτατε· ὃ οἰνονε
Θεοῦ τὴν δόξαν ἐκδιηγούμενε, ἵοια καὶ ἀστρασι ταῖς λόγγαις κατάστικτε, ἥ
τοῦ ἀλλοιόμενου μύρου πηγή, ὁ τοῦ Θεοῦ ποταμός, οὗ τὰ ὄρμήματα τὴν πό-
λιν ταύτην καὶ πᾶσαν διηνεκῶς ἐπευφραίνονται· ὃ θρέμμα θεῖον τοῦ πρω-
τοποίμενος, σφαγιασθὲν αὐτῷ καὶ ἐπὶ τῆς ἀνω τραπέζης τῇ Τοιάδι προτα-
25 θὲν εἰς ἐστίασιν· ὃ θῦμα ἀγίον τοῦ ἀνω θυσιαστηγίου ἐπάξιον, ὃς χύσεως
τῶν σῶν αἰμάτων ἀντηλλάξω καὶ μύρα καὶ θαύματα πελαγίζοντα· ὃ χάρις
30 πλευρᾶς ἀγίας, ἥ, τῇ μιμῆσει τοῦ πλευρὰν λογχευθέντος Χριστοῦ, αἵμάτων
καθεκάστην βλύζει κρουσούν· τρέχομεν ὅσος λαὸς εἰς ὅσμὴν μύρων σου,
πάσης ἀκαθαρσίας ὅσμὴν ἐκπλυνόμενοι· ἐνθουσιῶμεν πάντες, σκιρτῶμεν τοῖς
τεραστίοις σου καὶ τὴν σεμνὴν βασιχείαν βασιχεύομεν, εὐφημοῦμεν, κροτοῦμεν
σου τὸ μαρτύριον· οἱ παῖδες σου, ἥ κληρονομία σου, ὡς οἱ παῖδες πάλαι
35 Χριστῷ, κράζομέν σοι τὸ «Ωσαννά, τὴν πλάνην νικήσαντι»· «μακαρία ἥ
κοιλία ἥ βαστάσασά σε», ἐπιβοῶμέν σοι, «καὶ ὦ μαστοί, οὓς ἐθήλασας».
Ἄνερχόμεθα καὶ Ζαχαρίος ἄλλος καθαπερεί, ἐπὶ μετεώρου τῶν σῶν θαυμάτων,
φ.102 ὡς ἐπ' ἄλλης | συκομορέας ἰδεῖν καὶ κατανοῆσαι σου τὰ χαρίσματα καὶ
ἀκιντισθῆναι φωνῆς τῆς ἀγίας σου τὴν σωτηρίαν εὐαγγελιζομένης ἡμῖν.

Ἐρχέσθω πᾶς τις ἐθελοντὴς καὶ αὐτόκλητος ἐπὶ τὸ μαρτυρικὸν δεῖπνον, εὐπάρυφος καὶ φαιδρός· οἱ διψῶντες ὅσα καὶ Σαμαρεῖτις ἐπὶ τὸ φρέαρ τόδε τῶν μύρων τρεχέτωσαν καὶ πινέτωσαν ὑδατος ζῶντος κρουνοὺς τὰ τοῦ μεγάλου θαυμάσια· οἱ ἀσθενοῦντες, ἵνα τί καὶ βραδύνομεν; ὁ μὲν διὰ τῆς στέγης χαλάσθω, τῆς ὑγείας ἐπιτευξόμενος, ὁ δὲ τεθείσθω πρὸς τῇ νέᾳ ταύτῃ προβατικῇ, τῇ κολυμβήθρᾳ τῶν μύρων, ἔνθα τὸ σφαγιασθὲν τοῦ Χριστοῦ ποθεινότατον πρόβατον ἀναπέπαυται, κολυμβήθρᾳ, ἥν δὲ τῆς μεγάλης βουλῆς ἄγγελος καθεκάστην πρὸς ἱατρέιν ἡμῶν τῷ θείῳ αὐτοῦ κινεῖ Πνεύματι. Οἱ λεποδοὶ ταῖς ἀμαρτίαις ἐρχέσθωσαν ἑαυτοὺς δεῖξαι τῷ μάρτυρι, τῷ Ἱερεῖ καὶ θύτῃ τῆς οἰκείας σαρκὸς καὶ παραντίκα καθαριζέσθωσαν· οἱ τυφλοὶ Ἰσα καὶ θείῳ πτύσματι τῷ μύρῳ τοῦ μάρτυρος ἐγχριέτωσαν τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ βλεπέτωσαν· εἰ δέ τις καὶ κατὰ τὴν Εὐαγγελίοις συγκάπτουσαν κάτω κείηφε καὶ πρὸς τὰ πάθη ἔχει ὀλισθηδῶς, εἰ δὲ καὶ κατὰ τὸν ὑδεριῶντα ἐκεῖνον χυμοῖς τῶν παραπτωμάτων ἔξωγκωται πονηροῖς καὶ τῆς ἐντεῦθεν φύσεως εἴη ὑπόπλεως, ἀλλ᾽ ἴδοὺ ὁ Χριστούμητος ἡμῶν ἐκ τῶν ἔγγυς ἱατρὸς καὶ μόνη τῇ μετὰ πίστεως ἀδιστάκτου προσφαύσει τῆς σεπτῆς αὐτοῦ κιβωτοῦ, πᾶν πονηρὸν μακρὰν δραπετεύσειν· οἱ ἐν κυμαγωγίαις τοῦ βίου καὶ τρικυμίαις καὶ ἀνέμοις τῶν πειρασμῶν τὸ σκάφος ὑποβυθίζοντες τῆς ψυχῆς τὸν καλὸν ἡμῶν καὶ σωτῆρα καὶ ἐπιστάτην προσκαλεσώμεθα καὶ ἐπιτιμήσει τῷ κλύδωνι καὶ κοπάσει ἡ καθ' ἡμῶν τῶν δυσχερῶν ἀγριαίνουσα θάλασσα. Ἀκολουθήσαμεν διὰ παντὸς τῷ μάρτυρι οἱ χριστῶνυμοι, λαλήσωμεν παροησίᾳ Θεοῦ κεκρυμμένα μυστήρια, ἀν σύμφωνοι τῷ Μεγάλῳ γενοίμεθα, πόσην ἐντεῦθεν εὑδαιμονίαν κερδανοῦμεν τὴν κρείτιονα· σκορπίον οὕπω πατήσομεν, τὸν νοούμενον· στέφος δεξόμεθα κειρὸς ἐξ ἀγγελικῆς· ὑπαλείφομεν καὶ ἀλλούς πρὸς συμπλοκὴν καὶ νίκην Λαϊάν τῶν νοητῶν· καταφραχθείμεν ὅπλοις ἀρετῶν· θωρακισθείμεν πανοπλίᾳ τῆς Χριστὸν πίστεως ἀκριφοῦνς· ἀν δὲ λόγχας κινήσῃ ὁ δυσμεναίνων ἡμῖν, ἀσμένως ἀνακαλύψωμεν τὴν πλευράν, ἀσπὶς ἐντεῦθεν ἦ ἡ μᾶλλον μέλι Χριστοῦ χρηματίζοντες· δεξώμεθα καὶ λόγχας τὰς τοῦ ἔχθροῦ, ὃς νηπίων τοξεύματα καὶ μύρον ὁ Θεὸς φιλεῖ | δσφραίνεσθαι, φανείμεν ἐκ ψυχῆς, ὃς ἐκ πλευρᾶς ἀναβλύζοντες.

φ102^o

40. Ἀλλὰ δέξαι μοι τὴν ψελλίζουσαν ἄμια καὶ ἀτεχνον ταύτην γλωσσάν τε καὶ διάνοιαν εὐμενῶς, ὁ φίτωρ τοῦ πηρύγιατος τῆς πίστεως τοῦ Χριστοῦ, δὲ τῆς εὐσεβείας μέγας διδάσκαλος καὶ ἐν μάρτυρι συμπαθέστατος, τῆς γὰρ αὐλῆς σου ταῦτι καὶ ἐξ οἰκογενοῦς τὰ ψελλίσματα, ὃς βάσι τῷ νικητῇ τῆς πλάνης τοὺς λόγους σοι προσκομίζομεν, ὃς νηπίων αἰνοντος, οἵς καὶ Χριστός, οὗτον μιμητὴς κατηρτίσατο καὶ φιλανθρώπως ἐδέξατο· οὐκ ἐκ χρωσέων νημάτων, οὐκ ἐκ βυσσίνων κλωσμάτων, οὐκ ἐξ ἄλλης τιμίας ὑλῆς λόγων δηλαδὴ μεγαλοπρεπῶν καὶ ἀξιών τὴν ἱερὰν σκηνὴν συρράπτομεν τῶν θαυμάτων σου, ἀλλ᾽ ἐκ τριχῶν αἰγείων, γνώσεως ἡμῶν τῆς φαυλοτάτης καὶ πενιχρᾶς, ἐξ εύνοίας ὅσης καὶ πίστεως. Δέξαι ταῦτα, ὁ τοῦ Χριστοῦ μιμητής, εὐμε-

40

35

10

20

25

5

νῶς καὶ κλίνον τὸ οὖς σου καὶ τῶν εὐχῶν ἡμῶν ἔστι ἐπάκουος, αἷς τὸν λόγον σφραγίζομεν, « ὅπου εἰσὶ δύο ἢ τρεῖς συνηγμένοι εἰς τὸ ἐμὸν ὄνομα, ἐν μέσῳ τούτων εἰμί », Χριστοῦ τὸ στόμα τὸ ἀψευδέστατον εἴρηκεν.

Ἐξομεν ἶδοὺ τὸν μέγαν σὲ Θεοῦ Στρατάρχην, Δημήτριε, προπολε-
5 μοῦντα ἡμῶν ἔχομεν ὑποστρατήγους σοι καὶ Λοῦπον καὶ Νέστορα, τοὺς γνησιωτάτους σοι καὶ συμμάρτυρας καὶ αὐτοὺς συμπτέοντάς σοι ὑπὲρ ἡμῶν καὶ συνικετεύοντας. Καὶ μὴ ἀποκάμοιτε οἱ τρεῖς Τριάδος ὑπέρμαχοι, ἢ τρίπλομος μαρτυρικὴ σφενδόνη Χριστοῦ, τοὺς καθ' ἡμῶν τριστάτας, νουυ-
10 μένους ἄμα καὶ αἰσθητούς, βάλλοντες λιθοβολίας τοῦ Πνεύματος, βυθίζον-
τες τοῖς τοῦ μαρτυρίου ὑμῶν αἴμασιν ὡς ἐν ἐρυθρῷ πελάγει καὶ ἀπονί-
γοντες, τῇ πρὸς Θεὸν ὑμῶν ἵκεσίᾳ καθοδηγοῦντες ἡμας, ὡς ἐν νεφέλῃσ στύ-
λῳ, εἰς ἣν Θεὸς ἐπηγγείλατο, εἰρήνην κουροτρόφον τῇ πόλει ταύτῃ ἔξανα-
τέλλοντες, τὰ σκάνδαλα καὶ πᾶν σκολιὸν ἐκ μέσου ποιούμενοι, πόρρω μακρὰν
15 τοὺς πολεμίους ἀποδιώκοντες, εὐθητίαν καρπῶν, εὐχρασίαν ὀρῶν καὶ πᾶν
χρηστὸν πρωτανεύοντες. Τοῖς εὔσεβέσιν ἡμῶν Βασιλεῦσι, κατὰ τῶν ἐναντίον
ζωννῦντες μίτραν δυνάμεως, τῷ ποιμενάρχῃ ἴσχὺν ποιμάνσεως χορηγούμε-
νοι, χάριν ἀνωθεν καταπέμποντες, ὡς ποιμένοι τὸ χριστώνυμον τοῦτο ποί-
φ.103μνιον εἰς χλόην σωτῆριον | τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ καὶ ἐπὶ ὑδάτων τῆς ἀνα-
παύσεως, τῶν δικαιωμάτων τοῦ κρείττονος. Καὶ ἡμῖν βραβεύοντες σωτηρίαν
20 ψυχῆς, κυβέρνησιν σώματος, βίου διόρθωσιν καὶ τῶν σφαλμάτων θεόθεν
συγχώρησιν, εἰς δόξαν καὶ αἰνεσιν Πατρός, Υἱοῦ καὶ Ἀγίου Πνεύματος,
τῆς μιᾶς Θεότητος καὶ Κυριότητος καὶ Δυνάμεως, ἢ πρέπει πᾶσα μεγαλω-
σύνη καὶ αἰνεσις εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἄμην.